

Urząd Miasta Czeladź

Centrum Doradztwa Strategicznego

PROGRAM REWITALIZACJI OBSZARÓW MIEJSKICH CZELADZI

Czeladź 2005

Spis treści

I. Wstęp	4
II. Charakterystyka obecnej sytuacji w mieście	5
1. Sfera przestrzenna.....	5
1.1. Ogólna charakterystyka przestrzenna miasta.....	5
1.2. Struktura zagospodarowania przestrzennego.....	6
1.3. Infrastruktura techniczna	7
1.4. Identyfikacja problemów	10
2. Sfera gospodarcza	11
2.1. Główni pracodawcy	11
2.2. Struktura podstawowych branż gospodarki znajdującej się na terenie miasta.....	12
2.3. Ilość podmiotów gospodarczych	13
2.4. Identyfikacja problemów	14
3. Struktura demograficzna i społeczna - trendy	16
3.1. Zasoby ludzkie.....	16
3.2. Ruch naturalny ludności	17
3.3. Migracja.....	19
3.4. Struktura wiekowa	20
3.5. Płeć	22
3.6. Gęstość zaludnienia.....	22
3.7. Wykształcenie.....	23
3.8. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia.....	24
3.9. Stan i zróżnicowanie dochodowości gospodarstw domowych.....	27
3.10. Struktura organizacji pozarządowych.....	29
3.11. Identyfikacja problemów	31
4. Analiza SWOT.....	33

III. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno - społeczno - gospodarczego miasta i regionu.	39
IV. Założenia Programu Rewitalizacji.....	56
4.1. Stare Miasto – obszar 1	58
4.1.1. Walory historyczne i kulturowe obszaru 1.....	59
4.1.2. Granice ochrony konserwatorskiej.....	60
4.1.3. Określenie granic obszaru rewitalizacji	60
4.1.4. Diagnoza i kierunki rewitalizacji	60
4.1.5. Cele strategiczne rewitalizacji w obszarze 1	65
4.1.6. Cele szczegółowe rewitalizacji w obszarze 1	66
4.1.7. Szanse i zagrożenia realizacji celów rewitalizacji w obszarze 1	67
4.2. Tereny mieszkaniowe – obszary 2, 3 i 6	68
4.2.1. Walory historyczne i kulturowe terenów mieszkaniowych – obszarów 2, 3 i 6	70
4.2.2. Granice ochrony konserwatorskiej.....	72
4.2.3. Określenie granic obszaru rewitalizacji	73
4.2.4. Diagnoza i kierunki rewitalizacji	73
4.2.5. Cele strategiczne rewitalizacji terenów mieszkaniowych – obszarów 2, 3 i 6	81
4.2.6. Cele szczegółowe rewitalizacji terenów mieszkaniowych – obszarów 2, 3 i 6	81
4.2.7. Szanse i zagrożenia realizacji celów rewitalizacji w obszarach 2, 3 i 6.....	82
4.3. Tereny przemysłowe – obszar 4.....	84
4.3.1. Walory historyczne i kulturowe obszaru 4.....	84
4.3.2. Granice ochrony konserwatorskiej.....	86
4.3.3. Określenie granic obszaru rewitalizacji	87
4.3.4. Diagnoza i kierunki rewitalizacji	87
4.3.5. Cele strategiczne rewitalizacji obszaru 4.....	90
4.3.6. Cele szczegółowe rewitalizacji obszaru 4.....	91
4.3.7. Szanse i zagrożenia realizacji celów rewitalizacji obszaru 4	92
4.4. Tereny zieleni – obszar 5	93
4.4.1. Walory kulturowe i przyrodnicze obszaru 5.....	94
4.4.2. Granice ochrony konserwatorskiej	95
4.4.3. Określenie granic obszaru rewitalizacji	96
4.4.4. Diagnoza i kierunki rewitalizacji	96
4.4.5. Cele strategiczne rewitalizacji obszaru 5.....	100

4.4.6. Cele szczegółowe rewitalizacji obszaru 5.....	100
4.4.7. Szanse i zagrożenia realizacji celów rewitalizacji obszaru 5	101
4.5. Działania podjęte i zrealizowane w ramach obszarów rewitalizowanych przed i w trakcie opracowywania Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi.....	102
V. Planowane działania rewitalizacyjne w latach 2004–2008 i następnych	114
5.1. Planowane działania w latach 2004 – 2008 i następnych.....	115
5.2. Plan działań gospodarczych w latach 2004 – 2008 i następnych	134
5.3. Plan działań społecznych w latach 2004 – 2008 i następnych	135
5.4. Priorytety Programu Rewitalizacji	138
5.4.1. Obszar priorytetowy 1 – Stare Miasto (obszar 1).....	141
5.4.2. Obszar priorytetowy 2 – Tereny przemysłowe (obszar 4).....	142
5.4.3. Priorytety w ramach pozostałych obszarów.....	143
5.4.4. Układ rodzajowy działań priorytetowych	145
5.4.5. Priorytety sfery gospodarczej.....	147
5.4.6. Priorytety sfery społecznej.....	148
VI. Plan finansowy rewitalizacji na lata 2004-2008 i następne	149
6.1. Analiza budżetu.....	149
6.2. Analiza zewnętrznych źródeł finansowania Programu Rewitalizacji.....	152
6.3. Plan finansowy Programu Rewitalizacji.....	161
VII. System wdrażania, sposoby monitorowania, oceny oraz komunikacji społecznej.	163
Spis map, wykresów i tabel.....	172

I. Wstęp

„Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi”¹ jest dokumentem, który określa kierunki działań planowanych przez władze miasta w zakresie rewitalizacji. Program ma znaczenie strategiczne i planistyczne. Podejmowane w interesie publicznym działania dotyczą skoordynowanego procesu przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, których celem jest przywrócenie danych funkcji i stworzenie warunków dla rozwoju na obszarach kryzysowych. Opracowanie *Programu Rewitalizacji* jest wyrazem troski lokalnego samorządu o dobro miasta w szybko zmieniającym się i coraz bardziej konkurencyjnym otoczeniu poprzez działania mające na celu odnowę i rozwój terenów o niewykorzystanym potencjale.

Obszar „Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi” obejmuje tereny znajdujące się w granicach administracyjnych miasta Czeladzi, które zostały precyzyjnie wyodrębnione i szczegółowo opisane w niniejszym opracowaniu, w oparciu o diagnozę społeczną, przestrzenną oraz gospodarczą.

Horyzont czasowy „Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi” obejmuje w szczególności lata 2005 – 2008. Ponadto w dokumencie zawarte zostały plany inwestycyjne obejmujące okres do roku 2015.

Dokument został przygotowany we współpracy z Pełnomocnikiem ds. Rewitalizacji oraz Zespołem Zadaniowym ds. Rewitalizacji, powołanym przez Burmistrza Miasta Czeladzi. W pracach nad *Programem* brały udział jednostki miejskie, spółdzielnie mieszkaniowe, organizacje pozarządowe, podmioty działające w sferze społecznej oraz kultury i sportu.

Dokument został sporządzony zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Gospodarki i Pracy określonymi w „Podręczniku procedur wdrażania ZPORR” jako niezbędny element wniosku o dofinansowanie w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Działanie 3.3. Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojkowe. *Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* to masterplan, ukazujący kierunki działań, których realizacja ma skutkować osiągnięciem wysokiego salda społeczno-ekonomicznych korzyści i znaczącą poprawą warunków życia w mieście.

¹ *Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* w dalszej części opracowania będzie nazywany Programem Rewitalizacji lub zamiennie – w skrócie – *PROM*.

II. Charakterystyka obecnej sytuacji w mieście

1. Sfera przestrzenna

1.1. Ogólna charakterystyka przestrzenna miasta

Miasto Czеляdz położone jest w centralnej części województwa śląskiego, w ciągu miast składających się na Aglomerację (konurbację) Katowicką, we wschodniej części Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (GOP).

Miasto graniczy bezpośrednio z następującymi ośrodkami miejskimi:

- Będzinem (od wschodu i północy),
- Katowicami (od południa),
- Sosnowcem (od południowego wschodu)
- Siemianowicami Śląskimi (od zachodu i północnego wschodu).

Czеляdz zamieszkuje 34.500 osób (stan na 31.12.2004 r.), a powierzchnia miasta wynosi 16,57 km². Gęstość zaludnienia wynosi 2.082 os./km².

Obecnie przez miasto przebiegają dwie drogi krajowe o dużym natężeniu ruchu:

- DK 86 – obecnie droga nr 1 – Katowice-Warszawa,
- DK 94 – obecnie droga nr 94 – Kraków-Wrocław, stąd można mówić o pewnej historycznej ciągłości funkcji miasta.

Miasto usytuowane jest w centralnej części Płaskowyzu Bytomsko-Katowickiego, należącego do Wyżyny Śląskiej. Centrum miasta położone jest w dolinie Brynicy, pozostała część znajduje się w obrębie Wyżu Czеляdzkiego. Miasto leży na wysokości 260-305 metrów n.p.m, deniwelacje obszaru wynoszą około 30-40 m, a rzeźba ma charakter falistej powierzchni, rozciętej doliną Brynicy.

Miasto powstało w średniowieczu, na szlaku handlowym Kraków-Opole, a jego rozwój nastąpił pod koniec XIX wieku, w dobie przyspieszonej industrializacji Górnego Śląska. Przemysł ukształtował miasto, co miało bezpośredni wpływ na kształt urbanistyczny miasta (kolonie, zabudowa przemysłowa, infrastruktura społeczna itp.).

1.2. Struktura zagospodarowania przestrzennego

Struktura użytkowania gruntów odbiega znacznie od podobnej struktury dla województwa śląskiego. Na ogólną powierzchnię 1657 ha składają się:

- tereny zurbanizowane (w tym zielone): 322 ha;
- tereny rolnicze: 718 ha;
- lasy: 0 ha;
- tereny przemysłowe: 99 ha;
- tereny przeznaczone pod transport: 159 ha;
- zbiorniki i ciek wodne: 5 ha;
- pozostałe: 354 ha.

Proporcjonalnie dużą powierzchnię miasta zajmują tereny zielone. W mieście istnieje 11 parków, w tym 8 zabytkowych, z których 4 ujęte są w ewidencji zabytkowych założeń ogrodowych w Polsce (łącznie 25,23 ha) oraz 5 cmentarzy (4 zabytkowe) – zieleń cmentarna. Tereny zielone obejmują także skwery, zieleń osiedlową, przyuliczne zadrzewienia oraz pasy zieleni izolacyjnej.

Model przestrzenny miasta Czładzi kształtuje się w oparciu o zasadę satelitarnego układu osiedli mieszkaniowych z centralną częścią staromiejską o zabytkowym charakterze. Część ta wraz ze zlokalizowanymi ośrodkami administracji spełnia rolę głównego ośrodka usługowego, w którego bezpośrednim obrębie i sąsiedztwie zlokalizowane są usługi centrowe. Stare Miasto i Śródmieście sprzężone są bezpośrednio z przyległymi jednostkami – osiedlami mieszkaniowymi.

W strukturze miasta wyodrębnia się jednostki związane z osadnictwem średniowiecznym (Stare Miasto – Śródmieście), z osadnictwem doby przemysłowej (XVIII i XIX w. – Piaski, kolonia SATURN) oraz XX wieczne (Nowe Piaski, osiedle 35-lecia, os. Nowotki).

Czładź jest miastem w swej przeszłości uformowanym przez górnictwo, które powstało tutaj na przełomie XIX i XX wieku. Do dziś widoczne są wpływy dawnych budowniczych: w jednej części miasta to wpływy francuskie (Piaski), której unikatowa architektura może być atrakcją na miarę europejską, z drugiej strony to zabudowa wzorowana na osiedlach-ogrodach – wpływy niemieckie i angielskie nacechowane neoromantycznymi elementami.

W strukturze miasta podział na satelitarne osiedla i dzielnice jest wyraźnie widoczny. Istniejące, liczne tereny zielone oraz obszary otwarte stanowią szwy ekologiczne i pozwalają zachować ziarnistość osiedli oraz utrzymać ciągłość systemu ekologicznego.

W strukturze zagospodarowania przestrzennego do zdecydowanych atutów i szans rozwoju miasta należą:

- korzystne położenie względem centrum Aglomeracji (Katowic, Sosnowca) i regionalnego układu komunikacyjnego (drogi krajowe DK nr 86 i DK nr 94);
- rozległe tereny inwestycyjne o dobrej dostępności do dróg krajowych;
- duże rezerwy terenów pod inwestycje będące własnością komunalną;
- zachowany – czytelny – układ średniowieczny centrum miasta – jeden z nielicznych w województwie, unikatowy w skali Aglomeracji Katowickiej;
- brak wielkich osiedli mieszkaniowych;
- zielona dolina Brynicy z istniejącym kompleksem sportowo-rekreacyjnym;
- zabytki kultury przemysłowej, sakralnej, mieszkalne, stanowiące potencjalną atrakcję turystyczną, a także gospodarczą;
- wykorzystanie procesu deglomeracji – położenia blisko centrum Aglomeracji dla „przechwycenia” nowych mieszkańców o ustabilizowanych dochodach, przenoszących się na poza ściśle centrum Aglomeracji.

1.3. Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa

Ilość podmiotów podłączona do sieci wodociągowej na terenie miasta Czeladzi to 3.820, długość sieci wodociągowej wynosi 105,0 km (2004 r.). Na przełomie 2002 i 2003 roku podłączono do sieci 15 nowych obiektów mieszkalnych, wzrost zwodociągowanych obiektów na terenie miasta na przestrzeni ostatnich lat systematycznie rośnie średnio o 10 podmiotów. Liczba mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej wynosi 34.420 osób (na podstawie NSP z 2002 r.).

Stopień zwodociągowania miasta jest wysoki i wynosi 99,2%. Niestety, aż 31,9% sieci jest starsza niż 31 lat, natomiast 27,5% jest starsza niż 10 lat.

Tabela 1. Wodociągi na terenie miasta Czeladzi

Rok	Długość	Liczba podłączeń
1999	103.8	3750
2000	105.6	3772
2001	106.7	3786
2002	106.7	3786
2003	106.6	3800
2004	105,0	3820

Źródło: GUS, Zakład Inżynierii Komunalnej, Internet.

Sieć kanalizacyjna i gospodarka ściekami

Długość sieci kanalizacyjnej w mieście w 2003 roku wynosiła 46,5 km. Zdecydowana większość sieci jest własnością gminy. Podłączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania jest 2.350. Z sieci kanalizacyjnej korzysta ogółem 30.898 mieszkańców Czeladzi, co stanowi 84% ogółu, z czego 25.956 osób podłączonych jest do sieci miejskiej. Sieć wymaga jednak w dalszym stopniu uporządkowania i modernizacji.

W województwie śląskim obsługiwanych przez kanalizację jest 68,8% mieszkańców.

Tabela 2. Kanalizacja na terenie miasta Czeladź

Rok	Długość	Liczba podłączeń
1999	40.9	825
2000	43.8	842
2001	45.2	869
2002	46.5	891
2003	46.5	2328
2004	46,3	2350

Źródło: GUS, Zakład Inżynierii Komunalnej, Internet.

Czeladź nie ma własnej oczyszczalni ścieków, a istniejące są odprowadzane do oczyszczalni „Siemianowice Centrum” oraz „Radocha” w Sosnowcu.

Sieć gazowa

Długość sieci gazowej w mieście ogółem wynosi 57,8 km w roku 2003, w tym sieci przemysłowej – 11,6 km. Ilość połączeń do budynków mieszkalnych wynosi 1.882 szt. W porównaniu do innych miast w powiecie długość sieci jest dłuższa: np. w Sławkowie – 27,9 km; Wojkowicach – 32,8 km, ale krótsza niż w Będzinie (154,5 km).

System komunikacji

Układ komunikacyjny miasta Czeladź oparty jest głównie na drodze krajowej nr 94 i drodze krajowej nr 86. Obie drogi łączą się na terenie miasta Czeladź i stanowią jej główny układ komunikacyjny. Całość układu komunikacyjnego w mieście jest w znacznym stopniu uzależniona od wydolności tych dwóch dróg i układu funkcjonujących skrzyżowań.

Stan dróg w mieście Czeladzi przedstawia się następująco:

- drogi publiczne krajowe, gminne i powiatowe o nawierzchni twardej - 90,8 km,
- drogi publiczne gminne o nawierzchni twardej ulepszonej - 89,1 km,
- drogi publiczne gminne o nawierzchni gruntowej - 9,3 km.

Układ drogowy ze względu na wzrastające natężenie ruchu samochodowego przebiegającego przez miasto potrzebuje przekształceń: przebudowy i modernizacji nawierzchni. Część terenów (Stare Miasto) powinna zostać odciążona poprzez realizację układu obwodowego.

Na terenie Aglomeracji działa Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (KZK GOP), którego Miasto Czeladź jest członkiem. KZK GOP spełnia funkcję głównego organizatora miejskiej komunikacji publicznej.

Przeciętny czas dojazdu środkami komunikacji KZK GOP do miast ościennych wynosi:

- Katowice – 25-30 minut,
- Bytom – 40 minut,
- Będzin – 15 minut,
- Sosnowiec – 20-30 minut,
- Dąbrowa Górnicza – 30 minut.

1.4. Identyfikacja problemów

Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji przestrzennej miasta pozwalała zidentyfikować najważniejsze problemy przestrzenne oraz zagrożenia:

1. Dezintegracja przestrzeni miasta, brak połączeń pomiędzy dzielnicami wynikająca z przebiegu DK nr 94 przez centrum Czładź. Stare Miasto zostało odcięte od reszty miasta drogą szybkiego ruchu oraz ulicą Kombatantów, stało się dysfunkcjonalne z powodu odizolowania oraz utraciło swoją funkcję promocyjną i centrotwórczą.
2. Przeciążenie układu drogowego, rzutujące na stan nawierzchni, powietrza przy drogach oraz ponadnormatywną emisję hałasu przy drodze DK nr 94.
3. Nieuregulowane stosunki własnościowe. Rozdrobnienie własności w obszarach rozwojowych, w tym zwłaszcza w strefie centralnej miasta.
4. Konieczność waloryzacji terenów zielonych wskutek wieloletnich zaniedbań i braku środków na znaczące prace pielęgnacyjne. Brak wystarczających środków połączenia terenów zielonych (zielony klin Doliny Brynicy) z resztą miasta oraz Aglomeracji – konieczność budowy połączeń typu ścieżki rowerowe, parkingów itp.
5. Wieloletnie zaniedbania odnośnie waloryzacji i odnowy oraz poprawy warunków zamieszkiwania i organizacji przestrzeni publicznych wewnątrz starych, a w znacznej mierze również zabytkowych, osiedli mieszkaniowych (Stare Piaski, Kolonia Saturn). Rozproszona struktura własności starych zasobów (w tym wspólnoty mieszkaniowe).
6. Spadek walorów użytkowych zabudowy z lat 50-80-tych, rzutujący na funkcjonalność oraz komfort zamieszkiwania. Konieczność dostosowania obiektów do standardów środowiskowych i energetycznych.
7. Tereny poprzemysłowe – konieczność znalezienia nowych funkcji dla tych terenów i budynków tam się znajdujących oraz pełne wykorzystanie ich potencjału gospodarczego i kulturowego. Program minimum to zabezpieczenie tych terenów przed degradacją (dopuszczenie możliwości np. zalesienia terenów otwartych, co jest ogólnie przyjętą praktyką; zabezpieczenie budynków, ogrodzenie i monitoring budynków etc.).

2. Sfera gospodarcza

2.1. Główni pracodawcy

Struktura lokalnej gospodarki oraz zatrudnienia ludności uległa zasadniczym zmianom w okresie ostatnich 15 lat. Jeszcze do połowy lat 90-tych w Czeladzi funkcjonowały dwie duże kopalnie: „Czerwona Gwardia” oraz „Saturn”. Restrukturyzacja górnictwa spowodowała likwidację tych przedsiębiorstw oraz powiązanych z nimi przedsiębiorstw państwowych, a w konsekwencji znaczącą redukcję miejsc pracy i wzrost bezrobocia.

W chwili obecnej największymi pracodawcami w mieście są firmy prywatne:

- Centrum Handlowe M1, własność koncernu Apollo-Rida,
- OKFENS sp z o.o. – producent tworzyw sztucznych, profili i okien PCV,
- Ceramika AVANTI Sp. z o.o. – producent profili i płytek ceramicznych,
- Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych „Espri” – budownictwo drogowe,
- VERTO – producent szkła oświetleniowego,

Wśród największych firm prowadzących swoją działalność w Czeladzi wymienić należy:

- BUDERUS Polska – producent kotłów grzewczych,
- VERTO – producent szkła oświetleniowego,
- CERAMIKA AVANTI (Zakłady Płytek i Wyrobów Sanitarnych „Józefów”),
- RESPOL – hurtownia artykułów z branży instalacyjnej, grzewczej i sanitarnej,
- OKFENS Sp. z o.o. – producent tworzyw sztucznych, profili i okien PCV,
- BERGERAT MONNYEUR (Caterpillar i Bitelli), RUBICON, OLTOMAX,
- MAN STAR TRUCK – dystrybutor samochodów ciężarowych, autobusów,
- PLATFORMA – centrum materiałów budowlanych,
- CURYŁO – producent przetworów mlecznych,
- filia TORUŃSKICH ZAKŁADÓW MATERIAŁÓW OPATRUNKOWYCH,
- RABEN Polska – logistyka,
- Zakłady Odlewnicze – „Lis-Odlew”,
- AGRO-FOOD TECHNOLOGY (dodatki funkcjonalne dla przemysłu spożywczego),
- Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych „Espri” – budownictwo drogowe,
- Przedsiębiorstwo Usług Przewozowych (usługi przewozowe dla KZK GOP).

Na liście największych inwestycji zagranicznych w województwie śląskim zlokalizowanych w Czeladzi wymienić można Metro AG (obecnie Apollo Rida), którego nakłady przeznaczone na budowę Centrum Handlowego M1, obejmującego między innymi hipermarkety Praktiker, Media Markt, Real w Czeladzi wyniosły 57 mln dolarów. Centrum w chwili obecnej skupia szereg mniejszych hurtowni i innych firm.

Kolejnym znaczącym inwestorem jest Saint Gobain, producent wyrobów niemetalowych. W Polsce holding reprezentują Erg-Okfens, Groupe-Okfens.

W obu przypadkach mamy do czynienia z podmiotami działającymi w skali międzynarodowej.

W roku 2003 otworzono w Czeladzi stację diagnostyki pojazdów MAN Star Truck, a w roku 2004 budowę swojego centrum logistycznego rozpoczął RABEN Polska.

Wcześniej swoje centrum regionalne otworzył Buderus.

Władze planują tworzyć warunki dla rozwoju nowych przedsiębiorstw, inwestorów poprzez znalezienie nowych funkcji (gospodarcze, społeczne, kulturalne) dla byłej KWK SATURN.

Obszar Czeladzi składa się na śląski klaster wyrobów niemetalowych, do którego należą takie firmy jak OKFENS. Klaster ten ma szerszy zasięg, lokalizując się w całej Aglomeracji.

2.2. Struktura podstawowych branż gospodarki znajdującej się na terenie miasta

Wśród przedsiębiorstw w mieście Czeladzi dominuje handel i naprawy. W obrębie tego działu gospodarki funkcjonowało w 2003 r. 1.195 podmiotów (38,96%). Sytuacja taka jest typowa dla większości miejscowości w Polsce. Jednocześnie wskazuje ona na relatywną słabość lokalnej gospodarki. Małe firmy tworzą niewiele miejsc pracy, z drugiej strony największymi lokalnymi pracodawcami są firmy skupione wokół Centrum Handlowego M1.

Liczba funkcjonujących przedsiębiorstw przyczyniła się do powstania dużego rynku podmiotów z działu obsługa nieruchomości i firm – nauka (488 podmiotów – 15,91%).

Kolejną pod względem wielkości jest sekcja budownictwo (327 podmiotów – 10,66%)

Pozostałe sekcje mają mniejszy udział w ogólnej liczbie podmiotów. Najmniejszymi pod względem liczebności są sekcje: wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę; administracja publiczna i obrona narodowa – obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne; rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo.

Tabela 3. Podmioty według działów gospodarki w mieście Czeladzi
(dane 01.2003)

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów	Udział % w ogólnej liczbie podmiotów
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	17	0,55
Przetwórstwo przemysłowe	233	7,60
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę	2	0,07
Budownictwo	327	10,66
Handel i naprawy	1195	38,96
Hotele i restauracja	83	2,71
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	274	8,93
Pośrednictwo finansowe	137	4,47
Obsługa nieruchomości i firm – nauka	488	15,91
Administracja publiczna i obrona narodowa – obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	7	0,23
Edukacja	49	1,60
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	113	3,68
Pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna, indywidualna	142	4,63

Źródło: WUS Katowice.

2.3. Ilość podmiotów gospodarczych

W końcu 2002 r. w Czeladzi zarejestrowanych było 3.208 podmiotów gospodarczych. Pomijając 2000 r. ich liczba systematycznie rośnie.

Liczba przedsiębiorstw w grudniu 2004 roku, po okresie recesji i zastoju w 2003 roku, wyniosła 3.297 (dane UM Czeladź, stan na dzień 14.12.2004 r.). Tym samym liczba podmiotów gospodarczych działających w mieście wzrosła od 1995 do końca 2004 roku o 760 firm / MSP (o 29,96%).

Wykres 1. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w Czeladzi w latach 1995 – 2004

Źródło: GUS, Internet.

Poziom przedsiębiorczości społeczności lokalnej mierzony liczbą firm na 1.000 mieszkańców wynosi **95,64** i **jest wyższy od notowanego w regionie**, gdzie kształtuje się na poziomie 88,33. Poziom wskaźnika wykazuje szczególnie wysoką dynamikę w ciągu ostatnich 5 lat. Od roku 1995 do końca 2004 roku wskaźnik ten wzrósł o 37,47%.

Tabela 4. Poziom lokalnej przedsiębiorczości w mieście Czeladzi

Rok	Liczba podmiotów	Liczba firm na 1000 mieszkańców
1995	2537	69,57
1996	2652	72,92
1997	2694	74,64
1998	2775	77,32
1999	2839	79,40
2000	2815	79,00
2001	3067	86,77
2002	3208	92,18
2003	3250	93,93
2004	3297	95,64

Źródło: GUS, Internet, dane UM Czeladź.

2.4. Identyfikacja problemów

Analiza obecnej sytuacji gospodarczej miasta pozwala zidentyfikować najważniejsze problemy gospodarcze i zagrożenia:

1. Konieczny jest rozwój przemysłu lekkiego, rzemiosła, usług, ofert spędzania wolnego czasu, obsługi ludności o ustabilizowanych dochodach, branż które zrównoważyłyby w najbliższym czasie rozwój sektora handlu. Występuje potrzeba także „dużego kapitału”. Obecnie obserwuje się na terenie miasta działalność licznych firm handlowych, które w większości nie są firmami „bogatymi w zasoby materialne”. Stopniowo jednak przybywa inwestorów kapitałowych o znanej marce i renomie.
2. Obserwuje się niedobór w mieście miejsc pracy w większych przedsiębiorstwach. Jest to konsekwencja likwidacji kopalń i przedsiębiorstw działających w branży przemysłu ciężkiego. Należy działać w kierunku stymulowania nowych miejsc pracy i „ściągnięcia” do miasta nowych, dużych inwestorów.
3. Konieczność przygotowania nowych miejsc pod inwestycje (wzmocnienie infrastruktury), rozwój terenów pokopalnianych dla planowanego Parku Przemysłowego lub inkubatora przedsiębiorczości, terenów pod budownictwo (dwa kompleksy terenów przygotowanych pod dzierżawę na budownictwo mieszkaniowe) itp. Z uwagi na fakt, że przemysł lekki oraz obsługi ludności rozwijany obecnie w województwie śląskim jest receptą przyjętą przez prawie wszystkie miasta, można się zastanowić czy nie można wytworzyć przestrzeni, która wyróżniałaby się ze względu na zastosowanie np.: aktywny wypoczynek, wygodne mieszkalnictwo.
4. Wysokie z punktu widzenia sektora małych i średnich firm podatki od nieruchomości dla przedsiębiorców oraz opłaty za media. Konieczność dyskusji nad polityką podatkową dla sektora biznesu w mieście. Wymagające zastanowienia jest przygotowanie programu udogodnień podatkowych dla przedsiębiorców ulokowanych w wybranych obszarach miasta.
5. Polityka miejska słabo odzwierciedlająca do tej pory interesy istniejących przedsiębiorstw w mieście – np. dostosowywanie dla nich infrastruktury, uzbrajanie nowych terenów. Od kilku lat ten proces został zainicjowany i należy go podtrzymać, a nawet wzmocnić.
6. Rośnie zainteresowanie deweloperów Czeladzią, podczas gdy miasto nie ma do zaoferowania gotowych kompleksów z uzbrojeniem pod osiedla mieszkaniowe pod realizację budownictwa indywidualnego oraz szeregowego dla klasy średniej.

7. Nie zintensyfikowany marketing inwestycyjny miasta i jego oferty gospodarczej – w tej dziedzinie brakuje np. współdziałania z prywatnymi właścicielami nieruchomości nad opracowaniem wspólnej bazy ofert inwestycyjnych.
8. Zła jakość dróg – poprawa ich stanu wydaje się nieodzowna do tego, by do miasta napłynęli nowi mieszkańcy i inwestorzy.

3. Struktura demograficzna i społeczna - trendy

3.1. Zasoby ludzkie

Czeladź zamieszkuje 34 500 osób (stan na grudzień 2004). Jej mieszkańcy stanowią blisko 23% mieszkańców powiatu będzińskiego. W 1995 r. w mieście osiedlonych było ponad 37 tys. osób. Kolejne lata przynosiły spadek liczby mieszkańców. Znacząca zmiana w roku 2002 wynikała przede wszystkim z przeprowadzenia Narodowego Spisu Powszechnego, dzięki któremu dokonano aktualizacji danych WUS Katowice. Zmiana ta związana jest przede wszystkim z uwzględnieniem w danych osób, które już wcześniej zdecydowały o zmianie miejsca zamieszkania.

Tabela 5. Ludność Czeladzi w latach 1995 – 2004

Wyszczególnienie	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Czeladź	37217	37119	36842	36639	36505	36134	35592	35039	34599	34480
Powiat będziński	152165	150101	149257	148695	148054	147320	146437	152094	152250	b.d.
Dynamika zmian w populacji miasta										
w osobach	-	-98	-277	-203	-134	-371	-542	-553	-440	-119
w %	-	-0,27	-0,76	-0,56	-0,37	-0,34	-1,80	-1,55	-1,12	-0,30

Źródło: dane UM Czeladź, GUS Katowice, NSP

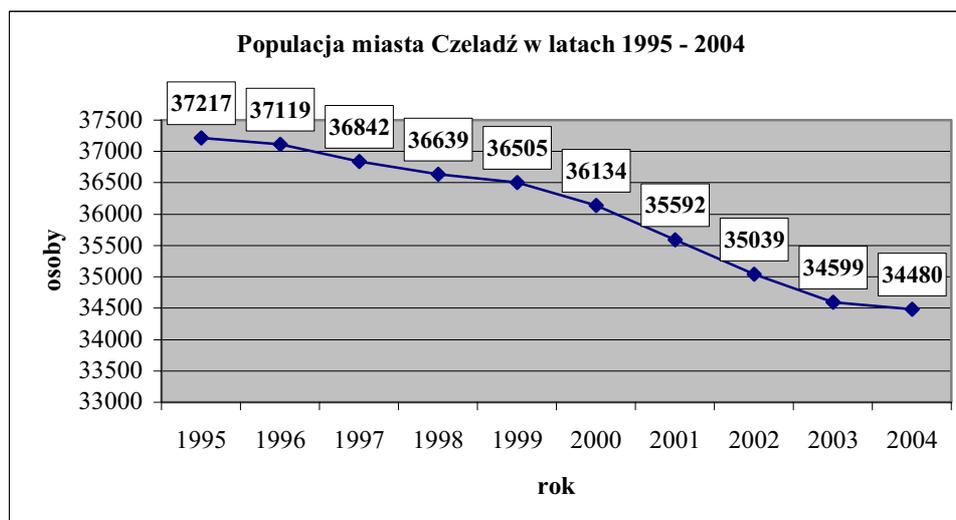
W sumie w omawianym okresie od 1995 roku do 2005 roku liczebność populacji zmniejszyła się o 2737 osób. Wśród głównych przyczyn takiej sytuacji należy wskazać przede wszystkim restrukturyzację przemysłu i górnictwa przeprowadzaną na Górnym Śląsku oraz niski przyrost naturalny wobec utrzymującej się na zbliżonym poziomie liczby zgonów. Znaczące

zmniejszenie się liczby miejsc pracy nasiliło migracje zarobkową. Czeladź dodatkowo leży w bezpośredniej bliskości dużych ośrodków miejskich, co dodatkowo wpływa na ograniczenie migracji z np. terenów wiejskich czy charakteryzujących się wyższym bezrobociem. Ogólną tendencję obserwowaną w procesach demograficznych należy określić jako negatywną. Na migracje w znacznej mierze decydują się osoby w okresie produkcyjnym, co powoduje znaczące, niekorzystne zmiany w strukturze wiekowej ludności.

Wykres 2. Populacja miasta Czeladź w latach 1995 – 2004

Źródło: GUS, Internet.

W latach 2003 – 2004 trend spadkowy migracji (odpływu ludności) uległ spłyceniu. Ponadto należy zaznaczyć wyraźnie, iż tendencja ujemna jest typowa dla całej Aglomeracji, gdzie w ciągu ostatnich 10 lat niektóre miasta straciły nawet ok. 15-20% swojej populacji.

Omawiane zjawisko dotyczy także całego powiatu. Jego populacja systematycznie zmniejsza się. Wyróżnia się jedynie rok 2002, w którym do powiatu dołączono gminę Sławków, co spowodowało przejściowy wzrost liczebności jego populacji.

3.2. Ruch naturalny ludności

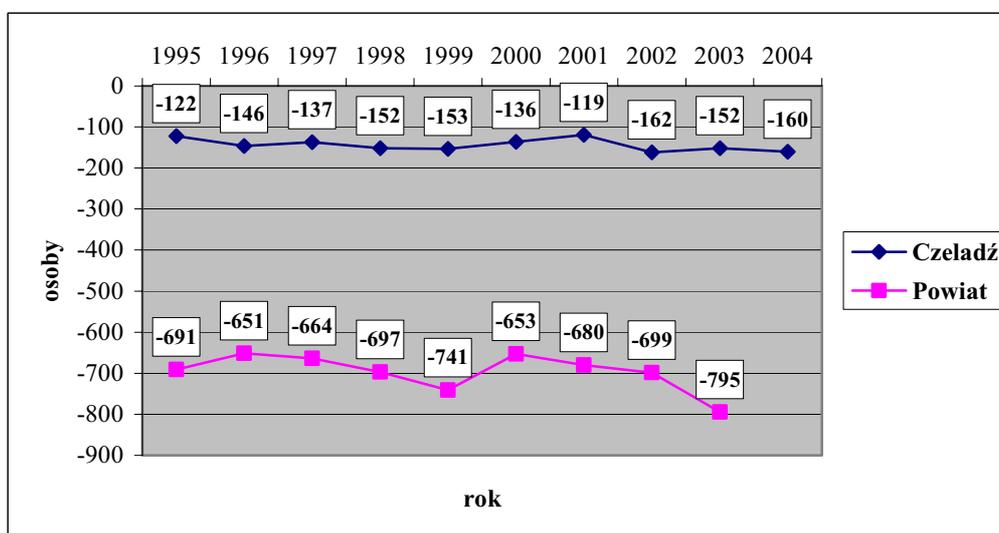
Ważnymi procesami wskazującymi na kształtowanie się wielkości populacji są wskaźniki ruchu naturalnego ludności. Wyróżnić tu należy zgony, urodzenia żywe, przyrost naturalny, zawierane małżeństwa. W Czeladzi odnotowuje się przewagę zgonów nad urodzeniami

żywymi co powoduje, że saldo tych wskaźników, a więc przyrost naturalny, charakteryzuje się ujemnym poziomem. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców kształtuje się na poziomie -4,64 i jest nieznacznie wyższy niż ma to miejsce w przypadku powiatu (-4,60 na 1 000 mieszkańców). Oba wskaźniki w sposób znaczący odbiegają od poziomu odnotowywanego w województwie śląskim (-1,14). Wynika to przede wszystkim ze znacznie wyższego wskaźnika zgonów 12,35 na 1000 mieszkańców, niż ma to miejsce średnio w regionie (9,46). Liczba urodzeń w 2004 r. wyniosła natomiast 7,48 na 1000 mieszkańców i również była niższa od wskaźnika regionalnego (8,31 w 2002 r.) oraz powiatowego (7,46 w 2002 r.).

Wykres 3. Przyrost naturalny w mieście Czeladzi w latach 1995 – 2004

Źródło: GUS, Internet.

Poziom omawianego zjawiska wyraża przede wszystkim obserwowaną tendencję starzenia się populacji mieszkańców Czeladzi oraz nasilania się migracji osób młodych. Dodatkowo podkreśla to stosunkowo niski wskaźnik zawieranych małżeństw. Jego poziom w Czeladzi wynosi 4,11 na 1 000 mieszkańców (2002 rok) i jest niższy niż ma to miejsce w powiecie (4,68) oraz województwie (4,85).

Tabela 6. Ruch naturalny ludności Czeladzi w 2004 r.

Jednostka	Małżeństwa ogółem	Przyrost naturalny ogółem	Zgony ogółem	Urodzenia żywe ogółem
Czeladź	4,11	-4,64	12,35	7,71
Województwo śląskie	4,85	-1,15	9,46	8,31
Powiat będziński	4,68	-4,60	12,05	7,46

Źródło: GUS, Internet.

Dane dotyczące powiatu i regionu, a także wskaźnik małżeństw dotyczą roku 2002.

3.3. Migracja

Czeladź jest terenem odpływowym. W roku 2004 migrację ludności charakteryzowało ujemne saldo wynoszące -119 osoby. Odnotowano napływ 474 os. przy jednoczesnym odpływie 593 os. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców saldo migracji kształtowało się w 2004 r. na poziomie -0,30. Miasta tej wielkości stanowią niejednokrotnie lokalne centra gospodarcze i migracja skierowana jest na ich teren. Położenie Czeladzi w Aglomeracji niweluje ten czynnik, powodując nasilenie się migracji do położonych w niewielkiej odległości dużych miast o atrakcyjniejszym rynku pracy. Podkreślić należy, iż na migrację, zwykle w obrębie Aglomeracji, decydują się w szczególności osoby młode, dobrze wykształcone, częściej kobiety niż mężczyźni. W przyszłości może to pogłębiać negatywne zjawiska takie jak starzenie się lokalnej społeczności. Jednocześnie położenie w Aglomeracji, pod warunkiem tworzenia dogodnych warunków zamieszkiwania i transportu (dojazd do rynku pracy w okolicy miasta – do ok. 50 km), może być czynnikiem przyciągającym nowych mieszkańców lub / i przyczyniającym się do „zatrzymania” ludzi młodych w mieście.

Tabela 7. Migracja ludności w Czeladzi

Wyszczególnienie	1995	2004
	w osobach	
Napływ	475	474
Odpływ	512	593
Saldo	-37	-119

Źródło: GUS, Internet.

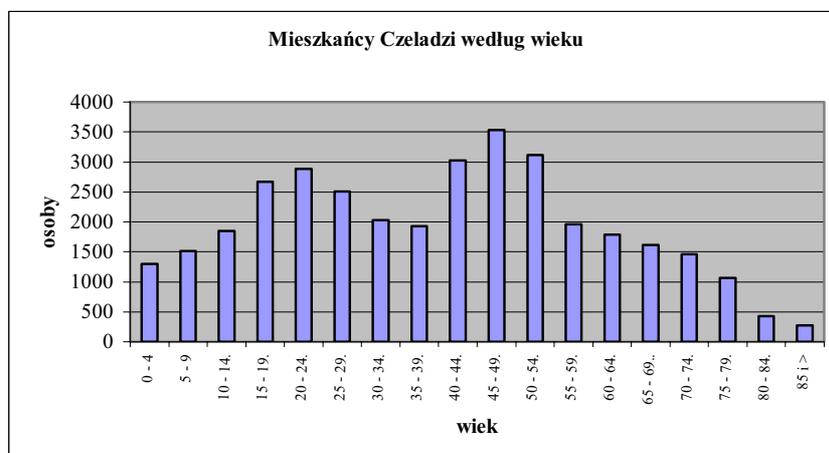

3.4. Struktura wiekowa

W strukturze wieku mieszkańców Czeladzi obserwować można typowe dla populacji Polski zjawiska demograficzne. Zdecydowanie większą liczebnością charakteryzują się osoby z wyżu demograficznego powojennego oraz przełomu lat 70 i 80. Struktura ta niesie ze sobą ważne dla lokalnego samorządu konsekwencje. Przede wszystkim w najbliższym okresie znaczna liczba osób z wyżu demograficznego przechodzić będzie na emeryturę. Podkreślić należy, iż na terenach o dominującej jeszcze do niedawna roli górnictwa okres ten przypada wcześniej (osoby pracujące w górnictwie osiągały prawo do przejścia na emeryturę w wieku około 45 – 50 lat - tzw. „pracownicy dołowi”). Niski stopień wykorzystania zasobów ludzkich w tym okresie życia (50 – 65 lat) jest charakterystyczny dla całej Polski, wobec tego jest to grupa, która z jednej strony charakteryzuje się wiekiem ciągle umożliwiającym kontynuację pracy, a z drugiej – ze względu na złą sytuację na rynku pracy – skazana jest na wcześniejszą emeryturę, rentę itp. Grupę tą w znacznej mierze dotyka problem bezrobocia. Liczebność osób młodych urodzonych w okresie wyżu demograficznego z przełomu lat 70 i 80 jest niższa niż ma to miejsce w przypadku wcześniejszego wyżu. Wyróżniają się tu grupy osób w wieku od 20 do 24 r.ż. (2881 os.) oraz 15 – 19 lat (2675 os.). W związku z taką strukturą demograficzną spodziewać się można w najbliższym okresie znaczącego wzrostu presji na lokalnym rynku pracy. W ciągu najbliższych lat liczba wchodzących na niego osób będzie wysoka, zwłaszcza że w związku z kontynuowaniem nauki przez znaczną liczbę osób młodych okres ten jest przesunięty. Dla zaspokojenia potrzeb zatrudnienia, konieczne będzie zapewnienie w mieście (lub Aglomeracji) około 2,5 tys. miejsc pracy.

Wykres 4. Mieszkańcy Czeladzi według grup wiekowych w 2002 r.

Źródło: GUS, Internet.

Duży spadek liczby urodzeń w okresie następnym spowoduje po ukończeniu kształcenia przez młodzież będącą obecnie w wiek 15 – 19 lat konieczność ograniczenia oddziałów w szkołach średnich i zawodowych. Tego typu zjawisko już w chwili obecnej obserwowane jest w szkołach podstawowych. Łagodzić je może pozyskiwanie uczniów spoza terenu miasta.

Ludność według ekonomicznych grup wieku.

Struktura ludności miasta Czeladź (2004) według ekonomicznych grup wiekowych wskazuje przede wszystkim na znaczącą liczbę osób w okresie produkcyjnym, stanowiącą 65,30% wszystkich mieszkańców. W większości są to osoby mobilne zawodowo (13 557 os. – 58,96%). Grupa w okresie przedprodukcyjnym jest stosunkowo mała, a jej udział w populacji wynosi zaledwie 17,30%. Jednocześnie jako osoby w okresie poprodukcyjnym zakwalifikowano 16,84% lokalnej społeczności.

Tabela 8. Ludność Czeladzi według ekonomicznych grup wiekowych w latach 1995 - 2004 r.

Wyszczególnienie	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2004
	w %								
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	23,04	22,26	21,37	20,52	19,50	18,68	17,88	17,02	17,3
Ludność w wieku produkcyjnym	62,10	62,58	63,45	64,05	64,83	65,32	65,93	66,15	65,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym	14,86	14,95	15,18	15,42	15,67	16,00	16,20	16,84	17,4

Źródło: GUS, UMC, Internet.

W odniesieniu do wartości powiatowych oraz wojewódzkich, jako znacznie wyższy należy określić odsetek osób w okresie produkcyjnym. Porównywane wartości są niższe w przypadku powiatu o 1,29%, a regionu o 1,97%. Jednocześnie znacznie mniejszy udział w populacji ma grupa w okresie przedprodukcyjnym (różnica odpowiednio o 0,68% i aż o 3,95% w odniesieniu do danych wojewódzkich) i większy w produkcyjnym, gdy porównać do średniej regionalnej (o 1,99%). Tym samym miasto Czeladź jest obszarem starzejącym się.

Tabela 9. Ludność Czeladzi według ekonomicznych grup wiekowych w 2004 na tle porównawczym

Wyszczególnienie	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym
Czeladź	17,30	66,30	17,40
Województwo śląskie	20,97	64,18	14,85
Powiat będziński	17,70	64,86	17,44

Źródło: GUS, Internet.

3.5. Płeć

Czeladź charakteryzuje się strukturą płci podobną do innych miast w Polsce. Odnotowuje się w nim bowiem znaczącą przewagę liczby kobiet nad mężczyznami. Na 100 mężczyzn w mieście przypada blisko 111 kobiet, gdy w powiecie wskaźnik ten, i tak wysoki, wynosi około 110, a w regionie niecałe 107. Jego poziom wynika z dwóch czynników. Na migracje w Polsce częściej decydują się kobiety jako mobilniejsze zawodowo. W związku z czym osobami napływającymi na obszar miasta w znacznej mierze są kobiety. Z drugiej strony starzenie się społeczności lokalnej powoduje jednocześnie wzrost udziału kobiet w populacji, co wynika z ich dłuższego życia (w Czeladzi na 100 mężczyzn od 70 roku życia w tym samym wieku przypada 188 kobiet).

Tabela 10. Struktura płci w 2003 r.

Wyszczególnienie	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety na 100 mężczyzn
Czeladź	18293	16508	110,81
Województwo śląskie	2441732	2289801	106,64
Powiat będziński	79634	72460	109,90

Źródło: GUS, Internet.

3.6. Gęstość zaludnienia

Miasto Czeladź charakteryzuje się wysokim poziomem gęstości zaludnienia wynoszącym 2 082 osób na 1 km². Wskaźnik ten jest znacznie wyższy od odnotowywanego w powiecie będzińskim (410 osób na 1 km²), jak również w regionie, (ok. 393 osób na 1 km²).

Tabela 11. Gęstość zaludnienia (2003-2004)

Wyszczególnienie	Ludność na 1 km ²
Czeladź	2082,0
Województwo śląskie	393,0
Powiat będziński	410,3

Źródło: GUS, Internet.

3.7. Wykształcenie

W odniesieniu do województwa śląskiego Czeladź wyróżnia się wyższym poziomem wykształcenia mieszkańców. 9,59% osób ukończyło szkołę wyższą (w regionie 8,9%) wśród kobiet, zwykle lepiej wykształconych, wskaźnik ten jest jeszcze wyższy i wynosi 10%. Wyższy jest również udział w populacji osób powyżej 15 roku życia z wykształceniem średnim wynoszący 34,1%. Wskaźnik ten wyróżnia miasto szczególnie na tle danych ogólnopolskich. Niższy jest natomiast, co należy traktować jako wskaźnik pozytywny, udział w populacji osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (22,86%). Grupa ta szczególnie narażona jest na bezrobocie. Około 5 990 osób dorosłych (powyżej 20 roku życia, a więc takich które najprawdopodobniej zakończyły edukację) posiada wykształcenie podstawowe, niepełne podstawowe lub nie ma wykształcenia. Grupę tę należy uznać jako dużą. W znacznej mierze składają się na nią osoby starsze, a więc nieaktywne zawodowo (około 3 tys. osób).

Tabela 12. Wykształcenie osób powyżej 15 roku życia w Czeladzi

Wyszczególnienie	Wykształcenie						
	Wyższe	Policealne	Średnie			Zawodowe (zasadnicze)	Podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia
			Razem	Zawodowe	Ogólnokształcące		
Polska	9,9	3,2	28,4	19,7	8,6	23,2	33,4
Województwo	8,9	2,8	32,84	21,1	7,8	26,8	28,7
Czeladź	9,59	2,98	34,10	25,76	8,34	22,86	28,31
Mężczyźni	9,12	1,54	31,48	27,29	4,19	30,67	24,84
Kobiety	10,01	4,25	36,42	24,42	12,00	15,97	31,37

Źródło: NSP 2002, WUS Katowice.

3.8. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia

Bezrobocie.

W grudniu 2004 r. w mieście Czeladzi zarejestrowanych było 2.936 bezrobotnych. W odniesieniu do 1999 r. ich liczba wzrosła o 1 155 os. (64,85%). Poziom zmiany w sposób znaczący odbiega od odnotowywanych w Polsce. Wśród osób pozbawionych pracy dominują kobiety. W sumie stanowią one ponad 55% ogółu osób bezrobotnych. Podkreślić należy, iż ich udział w populacji miasta jest znacznie wyższy niż mężczyzn, tym samym liczba bezrobotnych kobiet w pełni oddaje strukturę demograficzną omawianej populacji. Zjawiskiem wskazującym na ich większe szanse na rynku jest systematyczne zmniejszanie się ich udziału wśród osób bezrobotnych. Sytuacja ta uległa załamaniu w połowie roku bieżącego. Można jednak upatrywać przyczyn takiego zjawiska przede wszystkim w większej dostępności prac sezonowych dla mężczyzn (głównie w budownictwie), w następnych miesiącach ponownie odnotowany zostanie wzrost liczby bezrobotnych mężczyzn.

Tabela 13. Liczba bezrobotnych w Czeladzi w okresie od 31.12.1999 do 31.12.2004

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	Bezrobotne kobiety	Bezrobotne kobiety
	w osobach		w % ogółem
1999	1781	976	54,80
2000	2214	1246	56,28
2001	2807	1546	55,08
2002	3048	1636	53,67
2003	3042	1645	54,08
2004	2936	1628	55,45

Źródło: PUP Będzin.

Wśród osób bezrobotnych wyróżnić szczególnie należy udział trzech grup wiekowych. Pierwszą z nich, podobnie jak na obszarze całego kraju, są ludzie młodzi. W szczególności dotyczy to osób w wieku od 18 – 24 i 25 – 34 roku życia. W sumie stanowią one blisko połowę osób pozbawionych pracy (47,99%). Dane te podkreślają trudności, z jakimi borykają się osoby młode próbujące wejść na lokalny rynek pracy. Jednocześnie udział grupy najmłodszej (18 – 24 rok życia) wśród osób bezrobotnych systematycznie maleje. Przyczyn takiej sytuacji należy dopatrywać się przede wszystkim w późniejszym wchodzeniu na rynek

pracy wynikającego z kształcenia się na poziomie wyższym znacznej liczby młodzieży, ale i rosnącej mobilności tej grupy. Wysoka mobilność oraz aktywność w poszukiwaniu pracy przez ludzi młodych znajduje odzwierciedlenie w statystykach i wyraża się właśnie obniżeniem jej udziału wśród osób bezrobotnych. Ponadto w ostatnim czasie wprowadzono instrumenty rynku pracy dotyczące głównie młodzieży i absolwentów, co także ma wpływ na odsetek bezrobotnych w tej grupie. Jednocześnie znaczenie wykształcenia jako czynnika decydującego o znalezieniu pracy ulega zmniejszeniu.

Drugą obciążoną znacznym bezrobociem należy określić grupę osób w wieku od 45 – 54 r.ż. (28,03%). Charakteryzuje się ona znacznie ograniczoną mobilnością zawodową oraz niższymi kwalifikacjami. Powoduje to zagrożenie wykluczeniem społecznym zwłaszcza tej grupy. W znacznej części stanowią ją osoby, które straciły pracę w wyniku restrukturyzacji górnictwa. Niewielki udział wśród bezrobotnych osób w wieku od 55 do 64 r.ż. wskazuje przede wszystkim na niewykorzystanie zasobów ludzkich w tym okresie życia. Większa część osób starszych, które straciły pracę nie decyduje się na poszukiwanie nowej, a w znacznej liczbie udaje się na wcześniejszą emeryturę lub rentę, co jednak jest typowe dla całego kraju.

**Tabela 14. Bezrobotni według wieku w Czeladzi
w okresie od 31.12.1999 do 31.12.2004**

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
	w osobach						
ogółem	1781	2214	2807	3048	3042	2936	
	w %						w osobach za rok 2004
15 - 17	0	0	0	0	0	0	0
18 - 24	28,52	28,86	27,97	24,34	21,99	20,81	611
25 - 34	23,30	22,27	24,12	25,43	27,02	27,18	798
35 - 44	28,64	27,01	23,33	22,41	20,15	18,63	547
45 - 54	18,08	20,46	23,05	25,26	27,51	28,03	823
55 - 59	1,12	1,08	1,39	2,33	3,06	4,97	146
60 - 64	0,34	0,32	0,14	0,23	0,26	0,37	11

Źródło: PUP Będzin.

W sposób znaczący od 1999 r. wzrosła liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, a posiadających wykształcenie wyższe. Na początku tego okresu ich udział

w populacji bezrobotnych wynosił 2,81%, obecnie – 4,53%. Jest to jednocześnie grupa obciążona w najmniejszym stopniu bezrobociem, jednakże występujące zjawisko należy określić jako negatywne. Świadczy ono bowiem o wyczerpywaniu się lokalnego i regionalnego rynku pracy oraz zmniejszaniu szansy na znalezienie pracy przez osoby młode, lepiej wykształcone. Opisywane zjawisko dotyczy również osób z wykształceniem średnim – ogólnokształcącym oraz zawodowym i policealnym. Zjawiska te jednak dotyczą osób z terenu całego kraju, nie tylko w Aglomeracji Katowickiej czy mieszkających w mieście. Maleje jednocześnie udział w populacji osób z wykształceniem zawodowym. Podkreślić należy, iż pomimo opisanego powyżej zjawiska ponad 65% osób pozbawionych pracy legitymuje się wykształceniem zasadniczym, podstawowym lub brakiem wykształcenia. Szczególnie dwie ostatnie z wymienionych grup powinny stanowić przedmiot zainteresowania lokalnego samorządu oraz Powiatowego Urzędu Pracy. Bez działań zmierzających do poprawy ich kwalifikacji grupie tej trudno będzie znaleźć nowe miejsce pracy. Jednocześnie, wraz z utratą praw do zasiłku, osobom tym zagraża ubóstwo oraz wykluczenie społeczne.

**Tabela 15. Wykształcenie osób bezrobotnych w Czeladzi
w okresie od 31.12.1999 do 31.12.2004**

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
						%	w osobach
wyższe	2,81	3,21	3,35	4,17	4,50	4,53	133
policealne i średnie zawodowe	23,75	21,86	23,58	24,31	23,50	24,15	709
średnie ogólnokształcące	4,55	5,65	5,52	5,48	5,26	6,16	181
zasadnicze zawodowe	33,46	33,56	31,81	29,53	28,57	27,76	815
podstawowe i niepełne podstawowe	35,43	35,73	35,73	36,52	38,17	37,40	1098

Źródło: PUP Będzin.

Za ważny czynnik określający strukturę bezrobocia uznać należy doświadczenie zawodowe osób pozbawionych pracy. Najliczniejsza jest grupa bez stażu (32,68%), a więc osoby młode lub do tej pory niepracujące. Drugą pod względem liczebności grupą bezrobotnych są osoby ze stażem od 10 do 20 lat. W grupie tej znajdują się osoby, które w wyniku restrukturyzacji utraciły zatrudnienie.

Jako liczną należy określić również grupę osób ze stażem od 20 do 30 r.ż. (15,05%). Są to osoby w wieku 45 – 54 lat. Szczególnie one narażone są na długotrwałe bezrobocie wynikające przede wszystkim z ograniczonych kompetencji zawodowych, niższej mobilności oraz trudności w przekwalifikowaniu się.

**Tabela 16. Staż pracy osób bezrobotnych w Czeladzi
w okresie od 31.12.1999 do 31.12.2004**

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
						%	w osobach
bez stażu	22,91	27,96	28,54	29,43	31,16	32,15	944
do 1 roku	10,39	10,79	10,47	9,32	8,91	9,17	269
od 1 do 5 lat	14,26	14,14	14,29	13,62	13,61	13,01	382
od 5 do 10 lat	14,43	12,78	11,90	11,91	12,52	11,34	333
od 10 do 20 lat	24,76	21,14	19,59	19,82	18,15	17,71	520
od 20 - 30	12,80	12,56	14,71	14,70	14,23	15,05	442
30 lat i więcej	0,45	0,63	0,50	1,21	1,41	1,57	46

Źródło: PUP Będzin.

3.9. Stan i zróżnicowanie dochodowości gospodarstw domowych

Ocenienie dochodowości gospodarstw domowych w Czeladzi jest utrudnione ze względu na nie prowadzenie tego typu statystyk przez Wojewódzki Urząd Statystyczny. Dochód rozporządzalny przypadający na jednego mieszkańca w województwie wynosi 689,23 zł, a dochód do dyspozycji 661,96 zł/os. W związku z tym średni dochód gospodarstwa domowego wynosi (przyjmując za NSP 2002, że w mieszkaniu zamieszkuje średnio 2,58 osób) 1 778,21 zł (rozporządzalny) i 1707,86 zł (do dyspozycji).

Zróżnicowanie dochodów gospodarstw wskazane może być również tylko pośrednio poprzez określenie źródeł zarobkowania mieszkańców Czeladzi. Pośród 15.239 osób aktywnych zawodowo 11.599 zadeklarowało się jako pracujące, w związku z czym wskaźnik zatrudnienia wynosił 39,2%, a stopa bezrobocia wynosiła 23,9% (stan na 05.2002). 14.331 osób jest biernych zawodowo, a więc jest na utrzymaniu (klasyfikowano osoby powyżej 15 r.ż.) lub utrzymuje się ze świadczeń emerytalnych, rent itp.

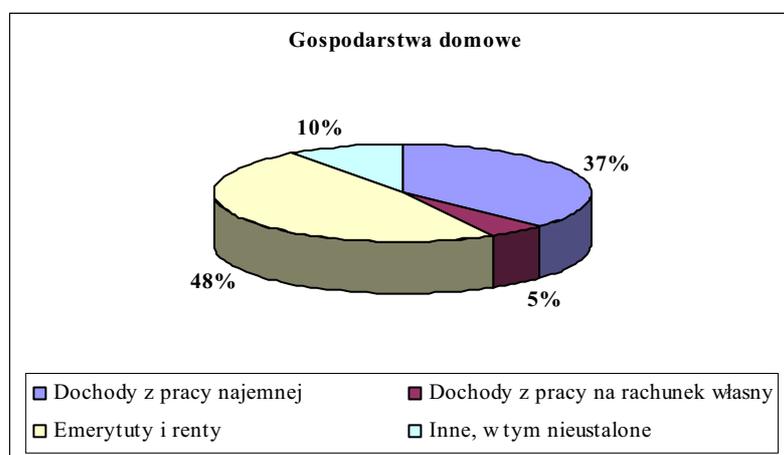

Przyjmując strukturę aktywnych i biernych zawodowo według NSP i zestawiając ją z liczbą bezrobotnych z Czeladzi można określić **wskaźnik bezrobocia** na poziomie 19,26%.

Spośród 14.459 gospodarstw domowych dochody z pracy wykazało 5.985. Zdecydowana większość – 5.294 (88,45%) utrzymuje się z pracy najemnej, 691 z pracy na rachunek własny (11,54%). W tej ostatniej grupie dochody z działalności pozarolniczej wykazało 689 (11,51%). Dla 8.351 gospodarstw źródłem utrzymania są dochody inne niż praca, w tym aż 6.993 wskazuje w tej kategorii emerytury i renty (83,73% w tej kategorii).

Wykres 5. Gospodarstwa domowe w Czeladzi według głównego źródła utrzymania w 2002 r.

Źródło: NSP 2002.

Podobnie jak i na całym obszarze Polski poziom zróżnicowanie dochodów poszczególnych gospodarstw domowych jest znaczący. Za czynniki negatywnie na niego wpływające należy uznać przede wszystkim wysoką stopę bezrobocia (19,3%), niski odsetek osób utrzymujących się z pracy na rachunek własny (11,54%) i bardzo wysoki udział w ogólnej liczbie gospodarstw domowych wskazujących jako swoje źródło dochodu emerytury i renty (48%). Wskaźnik gospodarstw domowych utrzymujących się ze źródeł innych niż praca jest wysoki i wynosi 57,75%. Rzutuje to na ogólny poziom dochodów lokalnej społeczności.

Standard życia mieszkańców jest prawdopodobnie wyższy dzięki znacznemu udziałowi w populacji osób, które pracowały w górnictwie. Świadczenia emerytalne są dla tej grupy wyższe. Jednocześnie zmienna ta jest niwelowana w skali całego miasta przez osoby, które w wyniku restrukturyzacji górnictwa utraciły pracę.

3.10. Struktura organizacji pozarządowych

Ważnym elementem uzupełniającym działalność samorządu oraz administracji państwowej na polu edukacji, przedsiębiorczości, kultury, walki z bezrobociem są organizacje pozarządowe. Ich funkcjonowanie świadczy o aktywności lokalnej społeczności.

Traktować je można również jako forum szeroko rozumianej konsultacji społecznej.

Najliczniejszymi organizacjami pozarządowymi w mieście są stowarzyszenia.

Tabela 17. Stowarzyszenia działające w mieście Czeladzi

Nazwa	Lokalizacja
Czeladzkie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Upośledzeniem Psychoruchowym	Czeladź
Polski Związek Niewidomych	Czeladź
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	Czeladź
Klub Abstynenta „Metamorfoza”	Czeladź
Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Jestem z Tobą”	Czeladź
Górnośląskie Stowarzyszenie Diabetyków	Czeladź
Polskie Towarzystwo Lekarskie Oddział w Czeladzi	Czeladź
Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie Oddział w Czeladzi	Czeladź
Stowarzyszenie Miłośników Czeladzi	Czeladź
Stowarzyszenie na Rzecz Zdrowia Kobiety i Dziecka „Zdrowie i Macierzyństwo”	Czeladź
Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych (2 koła)	Czeladź
Polski Związek Pszczelarzy	Psary
Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых	Czeladź
Polski Związek Wędkarski	Czeladź
Regionalne Towarzystwo Gospodarcze Czeladzi	Czeladź
Stowarzyszenie „Nautilus”	Czeladź
Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich	Czeladź
Stowarzyszenie Budownictwa Społecznego Czeladzi	Czeladź
Stowarzyszenie Kupców Czeladzi	Czeladź
Polski Związek Filatelistów	Czeladź
Forum Czeladzian	Czeladź
Klub Demokratycznej Unii Kobiet	Czeladź
Klub Rodów Czeladzkich	Czeladź
Miejski Komitet Obywatelski „Solidarność”	Czeladź
Towarzystwo Przyjaźni Polsko – Francuskiej	Czeladź
Czeladzki Klub Pielgrzyma	Czeladź
Polska Federacja Ornitologiczna Oddział Czeladź	Czeladź
Związek Harcerstwa RP	Czeladź
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Przyjaciele Ostoi”	Czeladź
Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejski	Czeladź
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Czeladź

Źródło: Urząd Miasta Czeladź.

Wśród organizacji pozarządowych działających na obszarze Czeladzi wyróżnić można ze względu na prowadzoną działalność następujące typy:

- ochrona zdrowia – 9 organizacji,
- rozwój lokalny – 7 organizacji,
- samopomoc społeczna – 6 organizacji,
- kulturalne – 7 organizacji,
- inne – 4 organizacje.

7 organizacji za swój cel statutowy uznaje rozwój lokalny, promocję miejsca zamieszkania, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, co jest dobrym wskaźnikiem funkcjonowania miasta i aktywności jego mieszkańców. Równie liczne są organizacje działające na polu kultury.

Oprócz wymienionych powyżej wyróżnić należy organizacje sportowe wymienione w poniższej tabeli. Mają one duże znaczenie zwłaszcza dla młodzieży, krzewiąc ideę sportu oraz zapewniając rozrywkę osobom młodym.

Tabela 18. Stowarzyszenia kultury fizycznej i związków sportowych

Nazwa	Lokalizacja
Klub Sportowy “Górnik Piaski”	Czeladź
Miejski Środowiskowy Klub Sportowy “Omega”	Czeladź
Uczniowski Klub Sportowy „Olimp”	Czeladź
Miejski Szkolny Związek Sportowy	Czeladź
Terenowe Ognisko TKKF „Saturn”	Czeladź
Miejski Czeladzki Klub Sportowy	Czeladź

Źródło: Urząd Miasta Czeladź.

Ważnym z punktu widzenia rozwoju miasta są **organizacje zrzeszające przedsiębiorców**. Wymienić tu w szczególności należy Stowarzyszenie Kupców w Czeladzi oraz Cech Rzemiosł Różnych z siedzibą w Będzinie, działający na terenie całego powiatu będzińskiego, a więc również w Czeladzi.

Wśród realizowanych przez te organizacje celów wymienić należy przede wszystkim: ochronę praw osób prowadzących działalność gospodarczą – członków, utrwalanie więzi środowiskowych, postaw zgodnych z zasadami etyki zawodowej i godności zawodu, prowadzenie na rzecz członków działalności kulturalnej, oświatowej i socjalnej, zakładanie

i prowadzenia kas oraz funduszków zapomogowo-pożyczkowych, reprezentowanie interesów członków wobec organów administracji państwowej i samorządowej, udzielanie członkom informacji, porad i pomocy biurowej w sprawach podatkowych, lokalowych i innych związanych z prowadzona działalnością gospodarczą

3.11. Identyfikacja problemów

Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji społecznej miasta pozawala zidentyfikować najważniejsze problemy społeczne oraz zagrożenia na obszarach rewitalizowanych:

1. Wzrost bezrobocia, frustracji społecznych oraz ubożenie społeczeństwa, a także związane z bezrobociem dysfunkcje oraz zagrożenie wzrostem zachowań patologicznych. Oprócz grupy najmłodszej bezrobocie dotyka osób w przedziale 40 – 50 lat ze sporym stażem pracy. W dużej mierze są to osoby, które straciły pracę w wyniku restrukturyzacji górnictwa. Blisko 50% bezrobotnych to ludzie młodzi (mowa tu o osobach od 20 do co najmniej 28 roku życia), w dodatku migrujący z Czeladzi. Są to osoby dobrze wykształcone, jednakże w Aglomeracji ma to mniejsze znaczenie („duża ilość miast, a w nich ludzie są zawsze lepiej wyedukowani”). Konieczne jest tym samym podjęcie działań dostarczających im umiejętności praktycznych.
2. Dominujący nawyk – tradycja pracy najemnej: brak nawyków szukania innych rozwiązań – podejmowania działalności gospodarczej (przedsiębiorczość). Należy jednak zaznaczyć, iż poziom przedsiębiorczości mieszkańców, mierzony liczbą firm na 1000 os., wyższy od średniej regionalnej i powiatowej, stopniowo rośnie od 1995 roku.
3. Brak atrakcyjnego wizerunku miasta dla ludzi młodych, co przyczynia się do osłabienia więzi emocjonalnych z miastem – łatwiej, takie miasto opuścić. Konieczne jest wypracowania takiego wizerunku, który będzie zachęcał do pozostania w mieście lub przyciągał nowych mieszkańców.
4. Starzenie się społeczności miasta i zmniejszanie się jego populacji.

Ponadto pogłębiona analiza uwarunkowań sytuacji społecznej miasta pozwala zidentyfikować dodatkowe problemy:

1. Niedobory infrastruktury i wyposażenia w instytucjach zajmujących się polityką społeczną; niedobory środków finansowych na realizację planów w zakresie rekreacji i kultury.
2. Niewystarczająca oferta w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego, rekreacji i sportu: brak krytej pływalni oraz ścieżek rowerowych.
3. Brak możliwości długoterminowego planowania polityki społecznej w zakresie opieki społecznej - niestabilność regulacji prawnych oraz zasad finansowania opieki zdrowotnej.

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z metod analizy aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej analizowanego podmiotu. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

<i>S</i>	Strengths	Silne strony, atuty	ZASOBY
<i>W</i>	Weaknesses	Wady, słabości, słabe strony	
<i>O</i>	Opportunities	Okazje, możliwości, szanse	OTOCZENIE
<i>T</i>	Threats	Trudności, zagrożenia	

Technika ta, oceniająca zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne czynniki mogące mieć wpływ na powodzenie *Programu Rewitalizacji*, stanowi użyteczną pomoc prowadzącą do dokonania analizy zasobów i otoczenia miasta oraz określenia priorytetów.

W celu uzyskania jasnej analizy traktuje się atuty i silne strony jako czynniki wewnętrzne z punktu widzenia społeczności lokalnej, na które społeczność ma wpływ, a okazje i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne znajdujące się w otoczeniu.

Otoczenie można podzielić na dwie sfery. Po pierwsze mamy do czynienia z otoczeniem przyrodniczo – geograficznym, po drugie z otoczeniem abstrakcyjnym np. system prawno-polityczny, trendy i przemiany ogólnospołeczne i gospodarcze, a nawet przemiany i trendy ogólnoswiatowe.

Analiza wewnętrzna i zewnętrzna znacznie ułatwia identyfikację atutów i możliwości, które należy szczególnie wykorzystać oraz słabych stron i zagrożeń, które należy przezwyciężyć.

Generalnie dziedziny, w których społeczność wykazuje siłę można najłatwiej i najproduktywniej wykorzystać. Poprzez jasne określenie atutów i możliwości można stworzyć i wykorzystać nowe koncepcje i plany.

Dziedziny słabości i zagrożeń należy monitorować. Niektóre ze słabości mogą być kontrolowane i z łatwością korygowane, inne mogą być poza zasięgiem kontroli społeczności. Te zagrożenia należy określić i rozważyć w ramach planu działania.

Silne strony:

- korzystne położenie względem centrum Aglomeracji Katowickiej, centralnych ośrodków (Katowic, Sosnowca) i regionalnego układu komunikacyjnego (DK nr 86, DK nr 94);
- dogodne tereny inwestycyjne o dobrej dostępności komunikacyjnej wobec dróg krajowych; duże rezerwy terenów pod inwestycje będące własnością komunalną;
- lokalizacja Centrum Handlowego M1 na terenie miasta – jedna z największych inwestycji zagranicznych w województwie śląskim (57 mln \$) – oraz innych inwestycji dużych firm;
- wysoka dynamika wzrostu (w ciągu ostatnich 3 lat) ilości przedsiębiorstw i prowadzonej działalności gospodarczej na terenie miasta – wskaźnik przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców wynosi 95,62 (wobec średniej w regionie 88,33);

- wysoki poziom wykształcenia mieszkańców – 9,59% populacji miasta posiada wyższe wykształcenie (w regionie 8,9%);
- wysoki stopień zwodociągowania miasta (99,2%);
- znacząca poprawa stanu środowiska w mieście w ostatnich latach;
- relatywnie wysoki poziom bezpieczeństwa;
- brak znaczących źródeł i konfliktów społecznych w mieście;
- aktywność społeczna, wyrażająca się liczbą działających stowarzyszeń, organizacji itp.;

- czytelny i zwarty układ urbanistyczny miasta;
- duża powierzchnia terenów zielonych;
- różnorodność zabudowy miejskiej. Brak wielkich osiedli mieszkaniowych i ich dogodne skomunikowanie ze sobą;
- zachowany czytelny - średniowieczny układ urbanistyczny Starego Miasta - jeden z nielicznych w regionie; zabytki i ciekawostki Starówki:
 - neoromański kościół parafialny p.w. św. Stanisława z lat 1905-1912 na Starym Mieście wraz z wyposażeniem, jeden z największych tego typu obiektów w Polsce;
 - dawny zbór ariański w ul. Rynkowej 2, z poł. XVII w., murowany i tynkowany;
 - dom przy ul. Kościelnej 3 z XVIII wieku, z podcieniami na kolumnach;
 - ul. Ciasna - zachodnia część - malowniczo wkomponowana w wzgórze staromiejskie;
- unikatowa architektura miasta w dzielnicy Piaski (miasto-ogród) oraz kolonii Saturn;

- dziedzictwo kulturowo-historyczne, w które wpisują się np. rody czeladzkie; Czeladź miastem z ponad 750 letnią historią;
- zabytki kultury przemysłowej, sakralnej, mieszkalne, stanowiące potencjalną atrakcję turystyczną, a także gospodarczą: teren KWK Saturn ruch I, Czeladź ulica Dehnelów – kompleks o strukturze przestrzennej charakterystycznej dla zakładu wydobywczego z końca XIX i początku XX wieku. Występują tu dobrze zachowane przykłady cennych obiektów górnictwa, unikalne w skali regionu i kraju;
- zielona dolina Brynicy biegnąca przez całe miasto z istniejącym kompleksem sportowo-rekreacyjnym MOSiR. W Systemie Obszarów Chronionych Województwa klasyfikowana jako korytarz ekologiczny łączący regionalne elementy ESOCH na północy i na południu Województwa przez tereny najściślejzego zainwestowania GOP;
- rozproszone przestrzennie atrakcyjne przestrzennie i kulturowo miejsca i obiekty – możliwość budowy szlaków i ścieżek edukacyjnych łączących je w spójny system, który może być wyróżnikiem miasta w regionie;

Słabe strony:

- utrata dotychczasowej bazy ekonomicznej jako czynnika miastotwórczego; brak przemysłu lub sektora mogącego wypełnić lukę po restrukturyzacji przemysłu wydobywczego węgla kamiennego;
- nieregulowane stosunki własnościowe w części obszarów ważnych dla rozwoju miasta;
- brak nowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- niepokojące statystyki związane z bezrobociem i jego społeczno-ekonomiczne następstwa;
- dezintegracja przestrzeni miasta, wynikająca z przebiegu DK nr 94 przez centrum Czeladzi (odcięcie Starego Miasta); dezintegracja historycznego układu urbanistycznego; przeprowadzone wyburzenia w latach 70-tych w centrum naruszyły historyczną strukturę centralnej części miasta;
- zatarcie funkcji centrum miasta – utrata funkcji centrotwórczych przez Stare Miasto i ich lokalizacja na terenie innych dzielnic i miast sąsiednich; niskie zainteresowanie obiektami i lokalami w centrum Miasta – wyludnianie się centrum;
- zły stan techniczny zabudowy (sytuację w najstarszych zasobach pogarsza niski standard ich wyposażenia. Budynki niszczeją, a ich walory użytkowe maleją)

- podlegające degradacji tereny pokopalniane oraz przestrzenie publiczne;
 - niewykorzystywanie obiektów po kopalni stanowiących dziedzictwo kulturowe;
 - postępująca degradacja przestrzenna w obszarach przemysłowych – wysoka dekapitalizacja budynków przemysłowych, wyburzenia pojedynczych obiektów; naturalna, nie kontrolowana sukcesja roślinności powodujące chaos przestrzenny oraz zacieranie się czytelnych niegdyś układów przestrzennych;
 - utrata znaczenia i rangi części tych przestrzeni: likwidacja przemysłu wydobywczego, powodująca spadek rangi tych terenów (do rangi obszarów problemowych). Tereny przemysłowe źródłem problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych;
- znaczne przekształcenie środowiska przyrodniczego przez eksploatację górnictw. Tereny przemysłowe jak i te do nich przylegające zostały w znacznym stopniu przekształcone. Zmianie uległy m.in. stosunki wodne, stan gleb, ukształtowanie terenu, itp.;
- niewystarczające powiązania funkcjonalne, przestrzenno-krajobrazowe i komunikacyjne rzeki Brynicy z terenami do niej przyległymi; niewykorzystany potencjał rekreacyjno-wypoczynkowy terenów nadrzecznych;
- zaniedbanie parków miejskich przylegających do rzeki (zatarty pierwotny układ kompozycyjny, widoczne braki w infrastrukturze (oświetlenie) oraz elementach małej architektury (ławki, place zabaw, itp.), a także zaniedbania pielęgnacyjne zieleni);
- przeciążony układ komunikacyjny; niedobór połączeń drogowych z centrum Aglomeracji warunkujących dalszy rozwój ekonomiczny miasta; przeciążenie układu drogowego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym w strefie centralnej miasta;
- niezadowalający stan techniczny sieci infrastruktury miejskiej – pomimo wysokiego stopnia zwodociągowania i skanalizowania miasta (99,2 i ponad 80%) – aż 31,9% sieci jest starsza niż 30 lat. Sieci pokopalniane oraz rozdzielcze wymagają uporządkowania;
- postępujące zużycie istniejącej sieci i nierównomierne wyposażenie w infrastrukturę techniczną terenów przewidzianych do aktywizacji;
- niedobór środków na rozwój i inwestycje środowiskowe, komunikacyjne i gospodarcze; „sztywny” budżet ze znacznym udziałem wydatków oświatowych;
- brak jednoznacznego wizerunku miasta na zewnątrz; brak elementów pozytywnie kojarzących się z miastem.

Szanse, Okazje:

- wykorzystanie procesu deglomeracji – położenia miasta blisko centrum Aglomeracji (w pierwszym pierścieniu urbanizacji) dla „przechwycenia” nowych mieszkańców o ustabilizowanych dochodach, przenoszących się na poza ścisłe centrum Aglomeracji, peryferia pod warunkiem zapewnienia im dogodnego dojazdu i infrastruktury komunikacyjnej, zdrowotnej, edukacyjnej i terenów rekreacyjno-sportowych;
- koncentracja środków inwestycyjnych na podnoszeniu atrakcyjności inwestycyjnej miasta, wzmocniona promocją warunków inwestowania w mieście;
- współdziałanie w sprawach rozwoju gospodarczego z sąsiednimi miastami;
- umiejętnie prowadzona gospodarka budżetowa, w tym polityka podatkowa;
- możliwości zorganizowania systemu rekreacji (w oparciu o parki miejskie, tereny zielone i zrekultywowane);
- wykorzystanie terenów nieużytkowanych na cele gospodarcze;
- dalszy wzrost zachowań przedsiębiorczych wśród mieszkańców; rozwój sektora przemysłu lekkiego;
- napływ nowych firm na teren miasta, wsparty polityką inwestycyjną oraz podatkową;
- polityka scalania gruntów, prowadzona przez władze miejskie;
- pozyskanie przez miasto funduszy zewnętrznych, w znaczącej mierze bezzwrotnych funduszy strukturalnych, na rewitalizację obszarów dotkniętych kryzysem przestrzennym, gospodarczym i społecznym;
- zagospodarowanie terenów dawnej KWK SATURN na cele gospodarcze i społeczne; wprowadzenie nowych funkcji dla tych terenów i budynków tam się znajdujących; korzystne z gospodarczego punktu widzenia położenie terenów pokopalnianych przy ul. Dehnelów: 300 m od granic z Katowicami oraz 500 m od drogi DK nr 94 Kraków – Wrocław, tendencja, moda do lokowania w budynkach po byłych kopalniach obiektów muzealnych, galerii, centrów rozrywki;
- polepszanie się jakości środowiska w mieście wskutek systematycznych działań inwestycyjnych i organizacyjnych zorientowanych na zmniejszenie zanieczyszczenia wód, gleby oraz powietrza;
- nasilenie działań promujących miasto na zewnątrz jako atrakcyjne miejsce zamieszkiwania oraz prowadzenia firmy, inwestowania;

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czestochowy

- wykorzystanie 750-lecia lokacji miasta dla celów promocji, zagospodarowanie *produktu lokalnego*;
- realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przywracających atrakcyjność zamieszkiwania oraz prowadzenia działalności gospodarczej w rejonach istotnych dla kształtowania wizerunku miasta i jego potencjału gospodarczego i turystycznego;
- realizacja miejskich programów dotyczących aktywizacji osób w wieku produkcyjnym, pozostających bez pracy.

Zagrożenia:

- niekorzystne zmiany w strukturze demograficznej miasta, nasilenie się procesów migracyjnych; ujemny przyrost naturalny;
- niechęć prywatnych inwestorów do odnawiania zabytkowych budynków szczególne uregulowania odnośnie odnowy zabytków przemysłowych oraz wynikająca z nich;
- ubożenie społeczności miasta, poszerzanie się środowisk wyłączonych z procesów rozwojowych, marginalizacja niektórych grup społeczno-zawodowych, bezrobocie;
- trudności z regulacją spraw własnościowych;
- utrzymywanie się mało charakterystycznego wizerunku miasta na zewnątrz;
- rosnąca bierność części mieszkańców w zaangażowanie w sprawy miasta, w tym zwłaszcza dotycząca utrzymywania porządku;
- postępująca dekapitalizacja majątku komunalnego, infrastruktury, dewastacje.
- ograniczanie środków budżetowych i pozabudżetowych na inwestycje.

III. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno - społeczno - gospodarczego miasta i regionu.

Celem przeglądu dokumentów było zebranie możliwie wszystkich dokumentów oficjalnych o charakterze strategicznym i programowym, stworzonych na poziomie ponadlokalnym i lokalnym, bezpośrednio lub pośrednio odnoszących się do zagadnienia rewitalizacji. Ponadto zebrano materiały o charakterze studialnym oraz informacyjnym.

Ich diagnoza polegała na odpowiedzi na dwa pytania:

- jakie wnioski dla działań rewitalizacyjnych wynikają z już opracowanych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzennego oraz społeczno – gospodarczego?,
- w jakim zakresie priorytety, cele, kierunki działań oraz ewentualnie przedsięwzięcia w zakresie rewitalizacji obszarów miejskich określone w dokumentach ponadlokalnych są odpowiednie i zgodne z ustaleniami dokumentów lokalnych?

A. Dokumenty strategiczne na poziomie ponadlokalnym, rządowym i wojewódzkim:

1. *Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004-2006 - Podstawy Wsparcia Wspólnoty na lata 2004-2006* - Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej -Warszawa, 2004.
2. *Krajowy Plan Działania Na Rzecz Integracji Społecznej na lata 2004-2006* - Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – Warszawa, 2004
3. *Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015* – Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego – Katowice, 2000.
4. *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego* – Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego – Katowice, 2004, Uchwała Nr II/21/2/2004 z dnia 21 czerwca 2004, Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego Nr 68/2004 poz. 2049.
5. *Strategia zrównoważonego Rozwoju Zagłębia Dąbrowskiego – 2004*; Przyjęta w formie Porozumienia między władzami samorządowymi jednostek samorządu zagłębiowskiego; Uchwała Nr XL / 603 / 2004 Rady Miejskiej w Czelandzi z dnia 25 listopada 2004.

B. Dokumenty strategiczne na poziomie miasta:

1. *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeladź – cz.1 - Diagnoza i Uwarunkowania Stanu Istniejącego Gminy Czeladź, cz.2. – Strategia Zrównoważonego Rozwoju, cz.3. - Ustalenia Studium – Cele Rozwoju i Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego – CITEC – Katowice, 1998-1999.*
2. *Strategia Rozwoju Miasta Czeladź na lata 2005–2015 – Urząd Miasta Czeladź – Uchwała Rady Miejskiej w Czeladzi Nr XLII/607/2004 z dnia 30 grudnia 2004.*
3. *Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 – 2011 – Urząd Miasta Czeladź – Uchwała Rady Miejskiej w Czeladzi Nr XLII/608/2004 z dnia 30 grudnia 2004.*
4. *Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne – Urząd Miasta Czeladź – Uchwała Rady Miejskiej w Czeladzi Nr XXXV/459/2004 z dnia 1 lipca 2004.*
5. *Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych na lata 2004-2007 – Zakład Inżynierii Komunalnej Czeladź – Uchwała Rady Miejskiej w Czeladzi Nr XXXIV/456/2004 z dnia 25 czerwca 2004.*
6. *Program Ochrony Środowiska dla Miasta Czeladź – Uchwała Rady Miejskiej w Czeladzi Nr XXXIX / 536 / 2004 z dnia 28 października 2004.*
7. *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Zagłębia Dąbrowskiego (patrz powyżej).*
8. *Program gospodarowania zasobem mieszkaniowym Gminy Czeladź na lata 2004 – 2008 – Uchwała Rady Miejskiej w Czeladzi Nr XIII /94/ 2003 z dnia 16 lipca 2003.*
9. *Miejski Program Pomocy Społecznej w Czeladzi – Uchwała Rady Miejskiej w Czeladzi Nr XLIII /304 /2001 z dnia 25 października 2001.*

C. Inne dokumenty i źródła informacji:

1. Plany zagospodarowania przestrzennego, który utracił ważność 31.12.2003.
2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (obowiązujące).
3. Oferty lokalizacyjne dla działalności inwestycyjnej.

4. Studia i analizy: *Studium Programowo-Przestrzenne oraz Koncepcja Architektoniczno-Urbanistyczna Rewaloryzacji Zabytkowego Centrum Czeladzi* – Zbigniew J. Białkiewicz - Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej, Instytut Historii Architektury i Konserwacji Zabytków – Kraków, 1999 r., *Studium urbanistyczno-architektoniczne adaptacji budynku sali zbornej i lampowni na terenie KWK „Saturn” w Czeladzi na potrzeby filii uniwersytetu*, Zbigniew Koziarski 1998, *Koncepcja funkcjonalno-przestrzenna przekształcenia terenów i obiektów byłej kopalni węgla kamiennego „Saturn” w Czeladzi*, Krzysztof Pawełczyk 2000.
5. Mapy topograficzne miasta i wybranych obszarów.
6. Mapa własności nieruchomości wybranych obszarów.
7. Materiały z wizji lokalnych przeprowadzonych w dniach 06.09.; 20.09.; 05.10.2004.

Diagnozę strategii, programów i planów przeprowadzono pod względem ich ukierunkowania na rozwiązanie problemów obszarów w stanie kryzysowym wymagających rewitalizacji. Diagnozę sporządzono na podstawie analizy zinwentaryzowanych dokumentów

WNIOSKI DLA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH PO ANALIZIE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.

**Dokument A1 – *Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004-2006 -
Podstawy Wsparcia Wspólnoty na lata 2004-2006.***

**Dokument A2 – *Krajowy Plan Działania Na Rzecz Integracji Społecznej
na lata 2004-2006.***

Dokumenty będące wyrazem polityki państwa wyraźnie mówią, że zdegradowana przestrzeń urbanistyczna oraz powstawanie obszarów o szczególnie wysokich wskaźnikach biedy i ubóstwa, dających się wyodrębnić przestrzennie, musi spotkać się z polityką państwa skierowaną na zwalczanie tych niekorzystnych zjawisk.

Priorytetami polityki rewitalizacyjnej powinna być zarówno odnowa substancji mieszkaniowej i infrastruktury komunalnej, jak też wspieranie spójności i solidarności społecznej na terenach zagrożonych degradacją oraz zapobieganie niekorzystnym zjawiskom związanym z wykluczeniem społecznym populacji je zamieszkującej.

Dokument A3 – Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015.

Wnioski do działań rewitalizacyjnych zawarte są w większości w następujących priorytetach (celach generalnych):

Priorytet B: Umacnianie solidarności i więzi międzyludzkich, poprawa stanu zdrowia oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców,

Priorytet E: Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym małych i średnich przedsiębiorstw,

Priorytet F: Poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym zwiększenie atrakcyjności terenu.

W zakresie priorytetu B zidentyfikowano m.in. następujące ważniejsze kierunki działań:

- BC1K2 dbałość o dziedzictwo kulturowe regionu,
- BC2K2 promocja systemu rekreacji wewnątrz regionu,
- BC2K7 wspieranie budowy rekreacyjnych tras rowerowych i konnych,
- BC3K1 monitorowanie zjawisk wykluczenia, marginalizacji i patologii społecznych,
- BC6K1 rozwój programowych działań zmierzających do odnowienia i rewitalizacji centrów miast,
- BC6K2 rozwój dzielnic zdegradowanych urbanistycznie, w ramach działań o charakterze globalnym, działań mających na celu renowację mieszkalnictwa, jak również budowę nowych mieszkań,
- BC6K3 wspieranie inicjatyw lokalnych zmierzających do podniesienia standardów substancji mieszkaniowej oraz zwiększenia ilości zasobów mieszkaniowych.

W ramach priorytetu E zidentyfikowano m.in. następujące ważniejsze kierunki działań:

- EC1K2 koordynacja działań wspierających aktywizację MŚP,
- EC1K3 tworzenie infrastruktury rozwoju MŚP,
- EC2K2 tworzenie warunków do powstawania parków technologicznych,
- EC3K1 poprawa stanu technicznego sieci i dostępu do źródeł energii i mediów,
- EC5K2 rozbudowa infrastruktury turystycznej na terenach o walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych.

Priorytet F obejmuje m.in. następujące ważniejsze kierunki działań:

- FC1K2 zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gruntów, w tym budowa systemu oczyszczania ścieków organizowana w zlewiskach rzek,
- FC4K1 uporządkowanie zabudowy miast i dzielnic przemysłowych,
- FC4K2 rekultywacja terenów zdegradowanych,
- FC5K1 porządkowanie stanu własności w centrach miast,
- FC5K2 organizowanie wsparcia dla przebudowy centrów miast,
- FC5K3 odnowienie infrastruktury urbanistycznej pod kątem jej wielofunkcyjności,
- FC6K1 rewaloryzacja zabytkowej zabudowy,
- FC6K2 organizowanie wsparcia dla miast w celu rewitalizacji starych dzielnic,
- FC6K3 rewitalizacja starych osiedli miejskich.

Dokument A4 – Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

Wnioski odnoszące się do zagadnienia rewitalizacji obszarów miejskich zawarte są głównie w następujących, sformułowanych w ustaleniach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, celach polityki przestrzennej:

- I. Dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województwa.
- II. Wzmocnienie funkcji węzłów sieci osadniczej.
- III. Ochrona zasobów środowiska, wzmocnienie systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych.

Cel I obejmuje m. in. następujące kierunki polityki przestrzennej i wynikające z nich działania:

1. Wspieranie tworzenia warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacji gospodarczej i transferu technologii.

W tym kierunku przewidziano działanie:

- 1.2. tworzenie parków przemysłowych, obejmujące między innymi zagadnienia aktywizacji działalności przedsiębiorców, w szczególności małych i średnich firm, przy wykorzystaniu terenów poprzemysłowych.

4. Wykreowanie zintegrowanego regionalnego produktu turystycznego.

W tym kierunku przedstawiono działania:

- 4.1. podnoszenie rangi obiektów dziedzictwa kulturowego (w tym przemysłowych),

- 4.2. tworzenie markowych produktów turystycznych w tym w zakresie turystyki miejskiej kulturowej,
- 4.3. tworzenie tematycznych szlaków turystycznych.
5. Rozwój infrastruktury technicznej i transportowej poprawiającej warunki inwestowania.
W tym m. in. działania:
 - 5.1. inwestycje z zakresu poprawy jakości środowiska w tym na przykład rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych.

Cel II obejmuje m. in. następujące kierunki polityki przestrzennej i wynikające z nich działania:

1. Promowanie zwartych miast efektywnie wykorzystujących teren.

Tutaj przewidziano m.in. takie działania:

- 1.1. rewitalizacja terenów zdegradowanych i przemysłowych w miastach – obejmująca między innymi zagadnienie wzmacniania systemu ekologicznego miast oraz adaptacji zabytków przemysłu i techniki oraz związanych z nimi osiedli patronackich i budownictwa rezydencjalnego, przede wszystkim w miejskich aglomeracjach.
3. Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych.
Bezpośrednio z zagadnieniem rewitalizacji łączy się działanie:
 - 3.2. kształtowanie obszarów śródmiejskich o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych – obejmujące m.in. zagadnienia eksponowania ich walorów historyczno-zabytkowych i tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych podkreślających tożsamość kulturową miast.
4. Rewitalizacja miejskich dzielnic.

Kierunek będzie realizowany poprzez następujące działania:

- 4.1. rewaloryzacja dzielnic śródmiejskich – obejmujący między innymi zagadnienia zabytkowych układów urbanistycznych historycznych miast, w tym na przykład Czelandzi,
- 4.2. rewaloryzacja (humanizacja) współczesnych osiedli mieszkaniowych,
- 4.3. rewaloryzacja osiedli patronackich,
- 4.4. rewaloryzacja terenów zdegradowanej zabudowy,
- 4.5. kształtowanie otwartych terenów zieleni miejskiej – obejmujące m.in. zagadnienie powiązań tych terenów z korytarzami ekologicznymi.

Cel III obejmuje m. in. następujące kierunki polityki przestrzennej:

1. Ochrona zasobów środowiska.

Niektóre działania odnoszą się bezpośrednio do zagadnień rewitalizacji:

- 1.1. ochrona powierzchni ziemi i gleby – obejmująca m. in. zagadnienia dotyczące obowiązkowego przeprowadzania rekultywacji terenów, na których występuje zanieczyszczenie lub niekorzystne przekształcenie ukształtowania terenu w wyniku działalności przemysłowej i górniczej,
- 1.2. ochrona terenów wzdłuż cieków wodnych.

Dokument A5 – *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Zagłębia Dąbrowskiego.*

Projekty wymienione w powyższym dokumencie realizują głównie komponenty środowiskowo-przestrzenne *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładzi*.

Do przedsięwzięć wpisanych w tzw. *Strategię Zagłębiowską*, a wpisujących się w cele *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładzi* można zaliczyć:

- Zagospodarowanie terenów i obiektów po KWK SATURN,
- Przebudowa układu komunikacyjnego północno-wschodniej części Aglomeracji Katowickiej (w tym przebudowa układu obwodowego i komunikacyjnego Starego i Nowego Miasta),
- Rozbudowa i doposażenie bazy sportowo-rekreacyjnej MOSiR (w dolinie Brynicy),
- Rewitalizacja doliny rzeki Brynicy,
- Zagospodarowanie terenów wokół placówek oświatowych, w tym boiska środowiskowe,
- Rewitalizacja czładzkiego Starego Miasta.

Dokument B1 – *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czładź.*

W poszczególnych częściach dokumentu zawarto następujące ustalenia, bezpośrednio odnoszące się do zagadnienia rewitalizacji obszaru miejskiego Czładzi:

- *Uwarunkowania rozwoju przestrzennego* (pkt. 2.1., 2.2., 2.3.)

Wybrane uwarunkowania stanu istniejącego:

- ponad 40% zasobów mieszkaniowych pochodzi sprzed 1945 r.,
- najsłabiej w infrastrukturę wyposażone są budynki prywatne stanowiące ok. 75% substancji mieszkaniowej miasta Czeladzi,
- znaczna część osiedli (40%) zaopatrywana jest w ciepło ze źródeł lokalnych (problem niskiej emisji),
- potrzebne są działania modernizacyjne istniejącej sieci drogowej,

Wybrane uwarunkowania przyrodnicze:

- konieczność opracowania programu renowacji i rewitalizacji doliny Brynicy,
- konieczność rekultywacji obszarów zdewastowanych.

Wybrane uwarunkowania kulturowe:

- konieczność rewaloryzacji zabytkowego śródmieścia,
- konieczność rewaloryzacji historycznej zabudowy kolonii robotniczych,
- potrzebna rewaloryzacja historycznych zespołów zabudowy przemysłowej.

- *Identyfikacja problemów przestrzennych* (pkt. 2.4.6.)

Zidentyfikowano m.in.:

- przeciążenie układu komunikacyjnego,
- postępujące zużycie sieci i nierównomierne wyposażenie w infrastrukturę,
- degradacja terenów kopalnianych,
- degradacja przestrzeni publicznych,
- postępujący spadek walorów użytkowych i estetycznych obiektów zabytkowych.

- *Zasady zagospodarowania przestrzennego* (pkt. 4.1.)

Wśród zasad odnoszących się do zagadnienia rewitalizacji wymieniono m.in.:

- priorytetowe traktowanie stanów historycznych zespołów i obiektów wymagających rewitalizacji oraz zasobów mieszkaniowych podlegających postępującej dekapitalizacji,
- wykorzystanie terenów i majątku likwidowanych przedsiębiorstw dla potrzeb infrastruktury społecznej i nowych działalności gospodarczych.

- *Ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego* (pkt. 4.2.)

Kilka z nich dotyczy ściśle procesów rewitalizacji:

- **rewitalizacja historycznej dzielnicy śródmiejskiej,**
- **rewaloryzacja i modernizacja istniejącej zabudowy mieszkaniowej,**
- modernizacja i rozbudowa układu komunikacyjnego,
- **zapewnienie pełnego wyposażenia w infrastrukturę techniczną.**

- *Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego* (pkt. 4.6.)

Studium ustala obszary miasta, dla których powinny zostać sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ze względu na lokalizację i realizację na ich obszarze celów publicznych. Były to (w roku 1999):

- rejon Wschodniej Strefy Ekonomicznej (wnętrze);
- teren KWK SATURN (ze względu na planowaną filię uniwersytetu);
- Stare Piaski;
- Dolina rzeki Brynicy;
- Stare Miasto.

Na dzień 12.01.2005 r. plan miejscowy jest uchwalony dla następujących rejonów miasta:

- część terenów Wschodniej Strefy Ekonomicznej (w dniu 30.12.2004 r. Rada Miejska podjęła uchwałę inicjującą o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w tym zmiany starych i sporządzenia nowych. Tym samym obszary, dla których sporządzone są m.p.z.p., rozciągnięte zostały do granic Strefy na północ od ul. Będzińskiej do ul. Wiejskiej i Staropogońskiej oraz nasypu kolejowego)
- część terenów mieszkaniowych osiedla Dziekana, zawartych między ulicami Spacerowa, Orzeszkowej, Wyspiańskiego, Sienkiewicza;
- pas nadbryniczny od mostu przy stacji CPN do stacji wodociągów (ul. Staszica);
- strefa przemysłowa – rejon Szybu Kondratowicz (obszar 6).

Studium jest obecnie w fazie aktualizacji. Ponadto część planów inwestycyjnych oraz przeznaczenie obszarów uległo zmianie. W związku z tym część zapisów *Studium* dotyczących planów miejscowych ulegnie zmianie (nie dotyczy obszarów priorytetowych).

Dokument B2 – Strategia Rozwoju Miasta Czładź na lata 2005 – 2015.

W toku prac nad *Programem Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładź* prowadzono, równolegle, prace nad zaktualizowaną *Strategią Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015*. *Strategia ta* zawiera ważne komponenty i odnosi się do społecznych, przestrzennych i gospodarczych aspektów rewitalizacji miasta.

Najważniejsze komponenty rewitalizacyjne zawierają się w dwóch obszarach rozwoju:

- Obszar zarządzania miastem (ZM):
 - Program ZM 1 – Poprawa warunków mieszkaniowych w gminie (w tym w zabytkowej zabudowie kolonii robotniczych),
 - Program ZM 2 – Rewitalizacja Starego Miasta,
 - Program ZM 3 – program „Ładne i bezpieczne miasto”,
- Obszar rozwoju gospodarczego (RG):
 - Program RG 1 – Wspieranie rozwoju MSP i rozwój terenów inwestycyjnych pod ich potrzeby,
 - Program RG 2 – Zagospodarowanie terenów i obiektów przemysłowych,
 - Program RG 3 – Rewitalizacja rzeki Brynicy i zagospodarowanie jej doliny na cele rekreacyjno-sportowe.

Strategia kładzie duży nacisk na aspekt społeczny rewitalizacji (Obszar problematyki społecznej – S). Komponent społeczny *PROM* realizowany będzie w ramach następujących programów:

- Program S 1 – Rozwój systemu pomocy społecznej:
 - Działanie 2 – Program aktywizacji bezrobotnych w mieście. Utworzenie Centrum Wolontariatu oraz Klubu Pracy.
 - Działanie 3 – Tworzenie warunków sprzyjających profilaktyce patologii i usuwaniu skutków wykluczenia społecznego.
- Program S 3 – Rozwój kultury i sportu w mieście:
 - Działanie 2 – Zwiększenie oferty kulturalnej miasta poprzez utworzenie muzeum z salą wystaw, domów kultury, odnowę i ochronę zabytków w mieście, tworzenie szlaków turystyczno-edukacyjnych oraz rozszerzanie oferty imprez kulturalnych i masowych w mieście,
 - Działanie 3 – Poprawa bazy sportowej poprzez modernizację i budowę

nowych obiektów (boiska środowiskowe i szkolne, ścieżki zdrowia, rowerowe, wyciąg narciarski, kryty basen, lodowisko),

- Działanie 5 – opracowanie i wdrażanie programów nauczania o lokalnych i regionalnych wartościach kulturowych i tradycjach,
- Działanie 6 – promocja miasta poprzez kulturę i sport oraz rozszerzanie współpracy z ośrodkami i placówkami działającymi w szeroko rozumianej sferze kultury i sportu i rekreacji.

Ponadto działania rewitalizacyjne i reorientacyjne wspiera pośrednio Program S 2 – Unowocześnienie systemu edukacji w mieście.

Projekty dotyczące infrastruktury, jako jeden z aspektów rewitalizacji gospodarczej i przestrzenno-środowiskowej, zawarte są w Obszarze Infrastruktury technicznej (IT).

Dokument B3 – *Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czładź na lata 2005 – 2011.*

Wieloletni Plan Inwestycyjny (WPI) jest planem finansowo-rzeczowym, który obrazuje kierunki inwestowania w mieście w najbliższych latach. Z jednej strony pokazuje potrzeby i wagę zadań inwestycyjnych (przestrzennych, gospodarczych, infrastrukturalnych i in.) poprzez nadanie im ocen, z drugiej – uwarunkowania finansowania tych zadań z budżetu i innych źródeł, w tym bezzwrotnych funduszy strukturalnych.

Wieloletni Plan Inwestycyjny jest konsekwencją realizacji zamierzeń dotyczących opisania kierunków strategicznego rozwoju Miasta, zgodnie ze *Strategią Rozwoju Miasta Czładź na lata 2005 – 2015*.

Wieloletni Plan Inwestycyjny, na który składają się *Wieloletni Plan Finansowy (WPF)* i *Wieloletni Plan Rzeczowy (WPR)*, stanowi podstawę opracowania wykazu limitu wydatków na programy inwestycyjne oraz podstawę tworzenia projektów budżetu w zakresie zadań inwestycyjnych na kolejne lata.

Opracowanie *Wieloletniego Planu Inwestycyjnego* poprzedzone zostało ustalaniem celów i priorytetów rozwojowych zawartych w *Strategii Rozwoju Miasta*. Dobór zadań do WPI miał miejsce w oparciu o uchwalone przez Radę Miejską kryteria oceny i doboru zadań inwestycyjnych, które pozwoliły ustalić rangę każdego ze zgłoszonych do WPI zadania. Ta sama procedura zostanie zastosowana w przypadku aktualizacji WPI w latach następnych.

Wieloletni Plan Rzeczowy (WPR) obejmuje szereg zadań dotyczących rewitalizacji.

Do najważniejszych z nich zaliczyć można:

- Zagospodarowanie terenów i obiektów po KWK SATURN,
- Rewitalizacja czładzkiego Starego Miasta, w tym przebudowa układu obwodowego i komunikacyjnego Starego i Nowego Miasta),
- Rozbudowa i doposażenie bazy sportowo-rekreacyjnej MOSiR (w dolinie Brynicy),
- Rewitalizacja doliny rzeki Brynicy,
- Realizacja programu odnowy małej architektury, odnowy parków miejskich, placów zabaw itp., w ramach programu „ŁADNE MIASTO”
- Modernizacja placówek oświatowych i kulturalnych.

Dokument B4 – Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czładź na lata 2004 – 2006 i następne.

Konieczność rewitalizacji przestrzeni miejskiej Czładzi wskazywana jest we wszystkich częściach dokumentu. W części ogólnej sformułowano kierunki zrównoważonego rozwoju miasta jako:

1. Rozwój gospodarczy:
 - 1.1. rozwój układu komunikacyjnego miasta,
 - 1.2. uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą,
 - 1.3. rewitalizacja i renowacja Starego Miasta,
 - 1.4. rewitalizacja terenów przemysłowych i pokopalnianych.
2. Rozwój społeczno-środowiskowy:
 - 2.1. rozwój infrastruktury komunalnej ochrony środowiska, w tym gospodarka wodno-ściekowa,
 - 2.2. program ograniczenia zużycia energii i niskiej emisji w mieście,
 - 2.3. rozwój infrastruktury społecznej, w tym budownictwa na terenie gminy i rozwój infrastruktury edukacyjno-sportowej,
 - 2.4. zagospodarowanie przestrzeni publicznych i ich rewaloryzacja.

W „Programie Rozwoju Lokalnego...” dokonano analizy SWOT i na podstawie jej wyników określono kierunki oddziaływań i interwencji na słabe i mocne strony miasta.

Oddziaływanie na słabe strony – kierunki interwencji, spójne z celami rewitalizacji, to m.in.:

Kw.5.1. Opracowanie i wdrażanie kompleksowego programu rewitalizacji terenów pokopalnianych i innych terenów podlegających ochronie w mieście celem waloryzacji tych zasobów.

Kw.5.3. Rewaloryzacja najcenniejszych obiektów i terenów, w tym ich uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę techniczną.

Kw.10.4. Rewaloryzacja przestrzeni publicznych, w szczególności Starego Miasta.

Oddziaływanie na mocne strony – kierunki interwencji (spójne z celami rewitalizacji):

Ks.2.2. Promocja obszaru Starego Miasta, zarówno turystyczna, jak i gospodarcza.

Ks.3.2. Renowacja zabytkowych kompleksów urbanistycznych i mieszkaniowych.

Ks.5.2. Realizacja zaplecza sportowo-rekreacyjnego w dolinie rzeki Brynicy: ścieżki rowerowe, rozbudowa kompleksu MOSiR.

Dokument B5 – *Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń Kanalizacyjnych na lata 2004-2007.*

Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń Kanalizacyjnych na lata 2004-2007 jest masterplanem dotyczącym rozwoju i modernizacji sieci wodociągowo-kanalizacyjnej w mieście, przygotowanym przez Zakład Inżynierii Komunalnej w roku 2004. Zawiera on szczegółowy opis zamierzeń modernizacyjnych, odnoszący się także do obszarów i konkretnych projektów rewitalizacyjnych.

Są to m.in.

- Kanalizacja Dolnej Węgrody – **część obszaru 1** (Reymonta, Katowicka) oraz **obszaru 5** – Doliny Brynicy (ul. Zacisze, Katowicka, Niecała);
- Kanalizacja Piaski Zachodnie (w którym mieści się **obszar 3**) – część zadania zawiera się w ulicach: 3 Kwietnia, Kościuszki, Mickiewicza i Sikorskiego;
- Budowa kanalizacji i modernizacja wodociągów w Czelandzi w rejonie ul. 21 Listopada – **obszar 2**;
- Kanalizacja i modernizacja wodociągów w Rynku i ulicach przyległych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (**obszar 1**).

Dokument B6 – Program Ochrony Środowiska dla Miasta Czeladź.

Program Ochrony Środowiska określa kierunki kształtowania środowiska na terenie miasta, w powiązaniu z innymi typami działalności oraz cele szczegółowe, działania i zadania na rzecz poprawy dobrostanu środowiska w mieście i jego otoczeniu.

Rewitalizacja to proces całościowy, odnoszący się także do środowiska przyrodniczego, stąd też *Program (...)* spójny jest z wizją rewitalizacji miasta, której istotny element stanowi poprawa jego stanu. *Program (...)* wskazuje na konieczność realizacji / prowadzenia następujących zamierzeń i działań rewitalizacyjnych:

- Kontynuacja ograniczania niskiej emisji i termomodernizacja budynków (obszary 1-6);
- Budowa i wymiana sieci i urządzeń kanalizacji; regulacja cieków i rowów powierzchniowych (obszary 1-6)
- Wymiana sieci i urządzeń wodociągowych; wymiana przyłączy (obszary 1-6);
- Kontynuacja rekultywacji terenów przemysłowych (obszar 4);
- Kształtowanie terenów zielonych; realizacja zieleni izolacyjno-osłonowej (obszary 1-6)
- Ochrona czynna zieleni niskiej w dolinie Brynicy (obszar 5);
- Rozwój sieci tras komunikacji rowerowej (głównie obszar 5);
- Promocja walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych gminy;
- Edukacja ekologiczna (jako element kształtowania postaw społecznych).

Dokument B7 – Program gospodarowania zasobem mieszkaniowym Gminy Czeladź na lata 2004 – 2008.

Dokument określa zasady gospodarowania mieszkaniami i domami będącymi własnością gminy oraz określa potrzeby remontowe. Tym samym potwierdza zasadność rewaloryzacji obiektów mieszkalnych, zawartych głównie w obszarze 3 i 6.

Dokument B8 – Miejski Program Pomocy Społecznej w Czeladzi.

Dokument diagnozuje sytuację społeczną w mieście, określa problemy, dysfunkcje oraz kierunki mające służyć ich rozwiązywaniu oraz zwalczaniu. *Program* nawiązuje do komponentów społecznych *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015* oraz *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w latach 2001 - 2010*. Analiza wszystkich ww. dokumentów pozwala stwierdzić iż *Program Rewitalizacji* w części odnoszącej się do sfery społecznej i ludnościowej jest z nimi spójny.

Zgodność ustaleń dokumentów ponadlokalnych z dokumentami lokalnymi oraz Programem Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Porównując ustalenia odpowiednich dokumentów na poziomie ponadlokalnym i lokalnym pomiędzy sobą stwierdzono zasadniczą zgodność celów i kierunków działań dotyczących zagadnienia rewitalizacji obszarów miejskich, w tym także sfery społecznej. Wynikające z nich działania sformułowane w dokumentach lokalnych mogą stanowić podstawę do opracowywania konkretnych projektów.

W tabeli 1. przedstawiono porównanie wybranych ustaleń dwóch dokumentów o charakterze strategicznym, a w tabeli 2. – dokumentów planistycznych.

Tabela 19. Porównanie wybranych ustaleń Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego oraz Programu Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO - wybrane kierunki działań	PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO - wybrane kierunki oddziaływań i interwencji
FC₄K₂ rekultywacja terenów zdegradowanych.	Ks.3.3. - Rekultywacja terenów przemysłowych i zdegradowanych (wzrostek, hałd itp.). Kw.16.3. - Rewitalizacja terenów pokopalnianych na cele gospodarcze i ich promocja. Kw.14.1. - Rekultywacja terenów pokopalnianych i ich uzbrojenie w infrastrukturę techniczną pod kątem pozyskania inwestora lub zlokalizowania firm dla tych terenów. Kw.5.1. - Opracowanie i wdrażanie kompleksowego programu rewitalizacji terenów pokopalnianych i innych terenów podlegających ochronie w mieście celem waloryzacji tych zasobów.
FC₅K₂ organizowanie wsparcia dla przebudowy centrów miast, FC₅K₃ odnowienie infrastruktury urbanistycznej pod kątem jej wielofunkcyjności, FC₅K₁ porządkowanie stanu własności w centrach miast.	Kw.10.4. - Rewaloryzacja przestrzeni publicznych, w szczególności Starego Miasta. Ks.2.1. - Rewitalizacja Starego Miasta i wzmocnienie jego funkcji gospodarczych.

<p>FC₆K₁ rewitalizacja zabytkowej zabudowy, FC₆K₃ rewitalizacja starych osiedli miejskich.</p>	<p>▶ Kw.5.3. - Rewaloryzacja najcenniejszych obiektów i terenów, w tym ich uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę techniczną. Ks.3.2. - Renowacja zabytkowych kompleksów urbanistycznych i mieszkaniowych.</p>
<p>DC₂K₄ wspieranie budowy systemu obwodnic wokół miast, DC₂K₈ remonty i modernizacja dróg, DC₂K₁ rozbudowa i zintegrowanie publicznego transportu pasażerskiego w regionie,</p>	<p>▶ Kw.3.4. - Modernizacja wewnętrznego układu drogowego w celu poprawy komfortu i bezpieczeństwa ruchu, zapewnienia dogodnego połączenia z drogami głównymi. Kw.5.3. - Budowa punktu przesiadkowego realizującego funkcje transportowe na potrzeby Czeladzi i Siemianowic Śląskich, i funkcje gospodarcze i rynku pracy.</p>
<p>FC₇K₁ zachowanie bioróżnorodności.</p>	<p>▶ Ks.5.3. - Zagospodarowanie zlewni rzeki Brynicy z innymi gminami leżącymi w jej biegu. Ks.5.1. - Zagospodarowanie nowych skwerów i zieleńców na terenach osiedli i ochrona istniejących terenów zielonych.</p>

Tabela 20. Porównanie wybranych ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Czeladź

<p>PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA - wybrane zapisy.</p>	<p>STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZELADŹ - wybrane zapisy.</p>
<p>4. Rewitalizacja miejskich dzielnic - kierunek realizowany przez działania: 4.1 rewitalizacja dzielnic śródmiejskich - w tym na przykład: Czeladzi, jako dóbr kultury współczesnej 4.2 rewitalizacja (humanizacja) współczesnych osiedli mieszkaniowych, 4.3 rewitalizacja osiedli patronackich, 4.4 rewitalizacja terenów zdegradowanej zabudowy.</p>	<p>Uwarunkowania kulturowe.</p> <p>▶ - rewitalizacja i konserwacja zabytkowego śródmieścia; - rewitalizacja historycznej zabudowy kolonii robotniczych przy ul. Legionów, Dehnelów, ul. 21 Listopada, kolonii "Piaski"; - rewitalizacja historycznego zespołu zabudowy przemysłowej m.in. KWK Saturn Ruch I, Ruch III.</p>

1. Ochrona zasobów środowiska - kierunek realizowany przez działania:

1.5 ochrona powierzchni ziemi i gleby - obejmująca zagadnienia dotyczące uwarunkowań wynikających z likwidowanych obszarów górniczych,

1.8 ochrona terenów wzdłuż cieków wodnych, obejmująca zagadnienia ochrony biologicznej i poprawy stanu wód, zakazu zabudowy naturalnych terenów zalewowych oraz stopniowym wycofywaniem z nich zabudowy istniejącej.

1.10 ochrona krajobrazu - obejmująca zachowanie wartości kulturowych oraz charakterystycznych krajobrazów kulturowych,

- utrzymanie powiązań ekologicznych i przeciwdziałanie degradacji struktury ekologicznej, w tym między innymi: Brynicy.
- zalesianie, zadrzewianie lub tworzenia sieci powiązań.

Uwarunkowania przyrodnicze.

- opracowanie programu renowacji i rewitalizacji doliny Brynicy;
- rekultywacja obszarów zdewastowanych, o zniszczonej pokrywie roślinnej.

Strategia rozwoju ekologicznego:

- przywrócenie środowiska do stanu właściwego,
- organizacja ochrony korytarza Brynicy,
- przyrodnicze zagospodarowanie nieużytków,
- likwidacja niskiej emisji.

Strategia rozwoju gospodarczego:

- zagospodarowanie ugorów.

3. Przeciwdziałanie zagrożeniom i poprawa bezpieczeństwa publicznego.

5. Rozwój infrastruktury technicznej i transportowej poprawiającej warunki inwestowania - kierunki realizowane przez działania:

3.3 poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego - poprzez segregację ruchu tranzytowego i lokalnego oraz budowy ciągów pieszych i rowerowych,

5.2 budowa i poprawa parametrów technicznych dróg - przez usprawnienia połączeń z m.in: węzłami drogowymi, lotniskami, ośrodkami miejskimi.

Diagnoza i uwarunkowania stanu istniejącego - komunikacja.

- DK4 dzieli miasto i utrudnia bezpośrednie połączenia pomiędzy jej częściami.

Strategia rozwoju gospodarczego:

- budowa dróg łączących Czładź z miastami sąsiednimi;
- modernizacja i rozbudowa układu komunikacyjnego zapewnienie pełnej obsługi w infrastrukturę techniczną;
- modernizacja dróg.

3. Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych - poprzez:

3.2 kształtowanie obszarów śródmiejskich o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych - obejmujące zagadnienia eksponowania walorów i tworzenia atrakcyjnych przestrzeni publicznych, podkreślających tożsamość kulturową miast.

Strategia rozwoju gospodarczego:

- uatrakcyjnienie Starówki dla turystów;
- uatrakcyjnienie wizerunku miasta.

Strategia rozwoju społecznego.

- remont i odtworzenie Starówki, stworzenie na jej terenie centrum kulturowego.

IV. Założenia Programu Rewitalizacji

W trakcie prac warsztatowych i szeroko zakrojonych konsultacji społecznych wypracowano przestrzenne ramy obszarów rewitalizowanych, których dotyczy *Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładzi*.

Są to następujące tereny:

Obszar 1. *Stare Miasto.*

Obszar 2. *Kolonia SATURN.*

Obszar 3. *Stare PIASKI.*

Obszar 4. *Tereny przemysłowe.*

Obszar 5. *Dolina Brynicy.*

Obszar 6. *Nowe Miasto.*

Wszystkie obszary mogą zostać pogrupowane w działy o komplementarnych problemach rewitalizacyjnych:

- Stare miasto i centrum administracyjno-usługowe,
- Tereny mieszkaniowe i obszary dawnych osiedli i kolonii robotniczych,
- Tereny przemysłowe,
- Tereny zieleni i tereny otwarte, w tym rolne.

De facto diagnoza stanu obecnego terenów mieszkaniowych, które skupiają w sobie obszary nr 2, 3 i 6, jest zbliżona.

Poniżej obszary te zostały szczegółowo scharakteryzowane.

MAPA MIASTA CZELADZI Z ZAZNACZONYMI OBSZARAMI REWITALIZACJI

Szeroki zakres obszarów rewitalizacji (263,55 ha – 15,9%, tj. 1/6 powierzchni miasta Czeladź) wynika z zakresu potrzeb zmian, nie tylko przestrzennych, ale także społecznych.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi staje się tym samym jednym z planów strategicznych dotyczących oddziaływania na poszczególne obszary i sfery miasta w celu poprawy sytuacji oraz osiągnięcia założonych celów.

Problemy społeczne implikowane są głównie sytuacją gospodarczą po roku 1989, stąd zasada programu jest harmonizacja działań przestrzennych, gospodarczych, środowiskowych i społecznych w danym obszarze.

4.1. Stare Miasto – obszar 1

Obszar Starego Miasta i centrum administracyjne (pow. 50,4 ha, wewnątrz: pow. ok. 10 ha) zdecydowanie odcinają się od reszty miasta. Dotyczy to nie tylko zachowanego układu miasta lokacyjnego z XIII wieku, ale i sposobu zabudowy oraz użytkowania. W granicach Starego Miasta mieści się całe historyczne miasto lokacyjne z pierwotnym grodem. Poza tym, do tego obszaru zaliczamy obszar wsi przedlokacyjnej i rejon mostu Gawła (Przedmieście Bytomskie) oraz rejon dawnego brodu na Brynicy (Przedmieście Raciborskie). Zlokalizowane są tutaj najważniejsze instytucje miejskie: Urząd Miasta, Poczta, Policja, Pogotowie Ratunkowe oraz obiekty handlowe, stacje benzynowe, bank i Miejska Biblioteka Publiczna.

Zagospodarowanie Starego Miasta datuje się na późne średniowiecze. Miasto powstało w oparciu o lokacyjne prawo średzkie (niemieckie) w XIII wieku. Do dzisiaj czytelny jest owalny układ urbanistyczny, wyznaczany przez ulice: 1-go Maja i Pieńkowskiego. Centrum strefy staromiejskiej stanowi Rynek, który na skutek przekształceń układu komunikacyjnego stracił pierwotną funkcję. Układ urbanistyczny Starówki ulegał przekształceniom, przy czym największe zmiany (ubytki) nastąpiły w XX stuleciu: w latach 30-tych wyburzono część drewnianej zabudowy w ciągu ulicy Bytomskiej, a w latach 70-tych – zabudowę południowej części pod ul. Staszica.

Nad całością, przytłaczając kameralne otoczenie domków z podcieniami, góruje bryła bazyliki św. Stanisława. Jest to jeden z większych kościołów zrealizowanych w Polsce, na podstawie projektu Tomasza Pajzderskiego w latach 1905-1912. Stanowi piękny przykład architektury neoromańskiej. Ze Starym Miastem sąsiaduje tymczasowe targowisko miejskie.

Obszar Starego Miasta jest w dużym stopniu zainwestowany. Dominuje funkcja mieszana: mieszkalna z usługową. W większości przypadków obiekty, jako pozostałość, są wpisane w historyczny układ miasta. Zachowanych jest także kilka obiektów historycznych.

Problemem Starówki o charakterze przestrzenno-architektonicznym są duże naruszenia pierwotnego założenia - wprowadzenie nowego układu komunikacyjnego, **utrata typowych funkcji przez strefę centralną (Rynek) – nadanie jej charakteru skweru i punktu przesiadkowego**. Na jakość zagospodarowania przestrzennego rzutuje też postępująca degradacja zabudowy. Rewitalizacja przestrzenna tego obszaru zmierzać powinna do przywrócenia części naruszonych elementów, przede wszystkim jednak ma służyć

przywróceniu funkcjonalności układu, stworzeniu dogodnych warunków zamieszkiwania i prowadzenia działalności gospodarczej, nadaniu mu reprezentacyjnego charakteru i przywrócenia funkcji centrotwórczych.

Czeladź jako najstarsze miasto Zagłębia i jedno z najstarszych na Górnym Śląsku, jest miastem o nagromadzeniu tradycji historycznych oraz wartości kulturowych. Ich właściwa rewaloryzacja jest jednym z istotnych czynników aktywizujących rozwój miasta, umożliwiając mu nadanie rangi ośrodka tzw. małego ruchu turystycznego, nie bez wpływu na wzmocnienie sektora usług oraz obsługi ludności, a przede wszystkim poprawę jakości życia.

4.1.1. Walory historyczne i kulturowe obszaru 1

Stare Miasto to najstarsza część Czeladzi. Na terenie obszaru 1 występują ciekawe zabytki urbanistyczne i architektoniczne, które mogą stać się atrakcją i wyróżnikiem miasta. Stanowią one dziedzictwo historyczno-kulturowe, dlatego też dla celów ich ochrony ujęte zostały w rejestrze zabytków województwa śląskiego to m.in.:

- średniowieczny układ urbanistyczny Starego Miasta, oparty na planie owalnicowym, z XIII wieku, z centralnie położonym Rynkiem, z drewnianą zabudową pochodzącą z XVIII-tego stulecia (ul. Kościelna, Rynkowa, Ciasna, Pieńkowskiego), unikalną w skali regionu); wpisany do rejestru zabytków, objęty ścisłą ochroną konserwatorską;
- neoromański kościół parafialny p.w. św. Stanisława z lat 1905-1912 na Starym Mieście wraz z wyposażeniem, jeden z największych tego typu obiektów w Polsce;
- dawny zbór ariański w ul. Rynkowej 2, z połowy XVII wieku, murowany i tynkowany;
- dom przy ul. Kościelnej 3 z XVIII wieku, z podcieniami na kolumnach;
- ul. Ciasna - cała zachodnia część - malowniczo wkomponowana w zbocze wzgórza

Ze Starym Miastem wiąże się wiele legend i przekazów. Historia Czeladzi do końca XVIII wieku – miasta śląskiego o ponad 700-letniej historii – to historia obszaru 1.

Stan techniczny części zabytków jest niezadowolający i może budzić zastrzeżenia natury eksploatacyjnej i bezpieczeństwa. Ze względu na rozproszoną strukturę własności, istniejące szczegółowe uregulowania odnośnie odnowy zabytków i niechęć czy brak środków prywatnych inwestorów do odnawiania obiektów, ulegają one niszczeniu.

Ze względu na znaczącą wartość historyczną i kulturową konieczna jest niezwłoczna waloryzacja i przywrócenie dawnej świetności istniejącym obiektom.

Inne atuty (**mocne strony**) Starego Miasta to:

- centralne położenie obszaru 1 w mieście; niedalekie sąsiedztwo (7 –10 km) centrów głównych ośrodków Aglomeracji – Sosnowca i Katowic;
- dogodny dojazd z każdego kierunku w mieście i poza nim, dobre połączenia komunikacyjne komunikacją miejską i wahadłową (busy);
- rezerwa terenu (ul. Grodziecka i Rynkowa) np. na cele gospodarcze i społeczne;
- legendy i historie związane z obszarem 1 jako element kulturotwórczy.

4.1.2. Granice ochrony konserwatorskiej

W obszarze 1 ścisłą ochroną konserwatorską i wpisem do rejestru objęty jest obszar średniowiecznego układu urbanistycznego, zawarty pomiędzy ul. 1 Maja, Staszica-Będzińska, Rynkową i ks. Pieńkowskiego.

4.1.3. Określenie granic obszaru rewitalizacji

Obszar z wyraźnie występującymi objawami degradacji społecznej i gospodarczej zawiera się w granicach ulic: Bytomska (od CPN w kierunku Rynku), przedłużenie Bocznej, Szpitalna, Kombatantów (od Szpitalnej do Grodzieckiej), ul. Grodziecka (od Kombatantów do ronda), Będzińska (od ronda w dół, do ul. Mysłowickiej), Reymonta (do Nowopogońskiej), Nowopogońska (do Katowickiej), Katowicka i 1 Maja (do świateł), Staszica (do stacji CPN). **Obszar 1** poprzez swoją tradycję i lokalizację odpowiada za sposób społeczno-gospodarczego funkcjonowania oraz postrzegania całej Czeladzi.

Granice obszaru określono biorąc pod uwagę zły stan infrastruktury, konieczność poprawy stanu środowiska, rewaloryzacji zabytkowej i kulturotwórczej przestrzeni miejskiej oraz kwestie ochrony zabytków, złe warunki bytowe i mieszkaniowe, niekorzystne trendy migracyjne i starzenie się obszaru, problemy związane z bezrobociem, izolację Starówki, a także niekorzystne zjawiska społeczne i gospodarcze opisane w dalszej części dokumentu. Granica obszaru 1 pokrywa się z historycznymi granicami układu staromiejskiego, wyznaczanego przez przedmieście Raciborskie, Bytomskie oraz Krakowskie.

4.1.4. Diagnoza i kierunki rewitalizacji

Opis objawów stanu kryzysowego – sfera przestrzenna i gospodarcza

Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji przestrzennej Starego Miasta oraz centrum administracyjnego, pozwala zidentyfikować najważniejsze problemy przestrzenne:

- przeciążenie układu komunikacyjnego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym w strefie centralnej (staromiejskiej) miasta;
- dezintegracja historycznego układu urbanistycznego (poprzez układ drogowy); naruszenia układu powodujące spadek jego kulturowych wartości;
- zminimalizowana funkcja gospodarcza Starówki – dominacja funkcji mieszkaniowej;
- relatywnie niewielka liczba podmiotów gospodarczych kreujących prestiżowy wizerunek części centralnej miasta,
- niewystarczająca w stosunku do potencjału lokalizacyjnego liczba podmiotów wnoszących nową jakość w życie gospodarcze strefy centralnej miasta, tj. kawiarni, butików, oddziałów bankowych itp.,
- pustostany, niezabudowane działki – obniżone zainteresowanie obiektami i lokalami;
- zaniedbana przestrzeń publiczna;
- postępujący spadek walorów użytkowych i estetycznych obiektów zabytkowych.
- brak punktów widokowych na Stare Miasto;
- postępujące zużycie istniejącej sieci i nierównomierne wyposażenie w infrastrukturę Starówki jako terenu przewidzianego do aktywizacji gospodarczej i społecznej;

W załączniku 2 do niniejszego opracowania znajdują się zdjęcia obrazujące dezintegrację i niszczenie przestrzeni Starówki.

Określenie przyczyn stanu kryzysowego – sfera przestrzenna i gospodarcza

Przyczynami odpowiedzialnymi za wymienione zjawiska stanu kryzysowego (**słabościami obszaru 1**) są m.in.:

- odcięcie Starego Miasta od pozostałej części Czeladzi DK nr 94 oraz linią tramwajową;
- przeprowadzone wyburzenia w latach 70-tych, naruszające historyczną strukturę centralnej części miasta; podział Starego Miasta na dwie części,
- nieuregulowane stosunki własnościowe;
- rozdrobnienie własności – w tym znikomy udział własności Skarbu Państwa oraz Gminy;
- utrata funkcji centrotwórczych i lokalizacja głównego trzonu handlu i usług na terenie innych dzielnic (m.in.: centrum handlowo-usługowe M1) i miast sąsiednich (Katowice);
- brak właściwej promocji, w tym gospodarczej i turystycznej obszaru staromiejskiego,
- braki w modernizacji infrastruktury rzutujący na standard mieszkań i lokali użytkowych.

Inne słabości obszaru 1 to:

- niski standard obsługi przez sieć infrastruktury głównej, jej niedorozwój i niedostosowanie do współczesnych standardów, w tym obsługi przez sieć drogową, szkody górnicze rzutujące na jakość obsługi przez sieć drogową,
- nieczytelny i mało funkcjonalny układ obwodowy, tranzyt komunikacji publicznej prowadzony przez wnętrze strefy staromiejskiej (Rynek) i związane z tym niekorzystne oddziaływanie na środowisko
- dezintegracja przestrzenna tkanki staromiejskiej rzutująca i utrwalająca efekty procesów marginalizacji
- degradacja obszaru i znikomy udział inwestycji (odnowy) wśród mieszkańców, co utrwała procesy schyłkowe – postępująca marginalizacja strefy staromiejskiej, obniżona atrakcyjność lokalizacyjna,
- słaby wizerunek oraz utrata jej centrotwórczych funkcji,
- wyludnienie strefy staromiejskiej,
- brak szlaków i ścieżek łączących atrakcyjne miejsca obszaru 1 z innymi w spójny system,
- brak obiektów i skojarzeń ze Starówką wśród mieszkańców regionu.

Określenie kierunków usuwania objawów i przyczyn stanu kryzysowego – sfera przestrzenna i gospodarcza – określenie potrzeb

- modernizacja i wymiana infrastruktury technicznej, w tym obejmująca system wodno-kanalizacyjny, oświetlenie oraz system monitoringu wizyjnego Starówki (etap 1 A);
- renowacja założenia urbanistycznego i wartościowych obiektów (etap 2 B);
- przebudowa układu drogowego biegnącego przez Rynek – przeniesienie głównej drogi na oś 1-Maja-Szpitalna z zapewnieniem oznakowania dojazdu do centrum strefy (Rynek) oraz zapewnieniem dostępności komunikacji zbiorowej. Kompleksowa modernizacja układu drogowego realizująca postulat wyprowadzenia ruchu tranzytowego poza Rynek;
- zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz tworzenie stref z preferencją dla ruchu pieszego (wnętrze strefy);
- przybliżenie linii tramwajowych i autobusowych i stworzenie dogodnego punktu przesiadkowego w relacji z Będzinem, Wojkowicami i Bytomiem;
- zapewnienie miejsc parkingowych w rezultacie zrealizowanych prac;

- redukcja oddziaływania układu drogowego na środowisko naturalne, połączona z jej rozbudową; uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w tej części miasta;
- wzrost jakości i komfortu zamieszkiwania wewnątrz strefy;
- przywrócenie (w kontekście całego programu rewitalizacji) funkcji centrotwórczych Starego Miasta zatartych m.in. przez przekształcenia komunikacyjne;
- konieczna zmiana wizerunku miasta poprzez utworzenie ze Starego Miasta swoistej wizytówki miasta, wzmacniającej, a nie osłabiającej jego *image*.
- regulacja zieleni oraz połączenie Starówki z Nowym Miastem (etap 2 A);
- stymulowanie zaludniania strefy staromiejskiej – budowa nowych mieszkań komunalnych wewnątrz strefy – zabudowa plombowa oraz adaptacja budynków, odnowa istniejących zabudowań i ich modernizacja (etap 3);
- właściwe oznaczenie i wizualne wyeksponowanie Starego Miasta (etap 2 C);
- promocja gospodarcza Starówki w regionie oraz na zewnątrz;
- zmiany jakościowe w strukturze podmiotów gospodarczych na Starówce: wprowadzenie nowych podmiotów z sektora usług i obsługi ludności, w tym ho-re-ca.

Diagnoza społeczna

Stare Miasto nie należy do obszarów problemowych, jeśli chodzi o nasilenie zjawisk dysfunkcji i patologizacji życia społecznego. Inne obszary podlegające rewitalizacji wykazują większą ilość negatywnych zjawisk społecznych, w tym niepożądanych i stwarzających zagrożenie dla stabilności życia społecznego w wymiarze jednostkowym i zbiorowym. Mogą one prowadzić do zakłócenia równowagi społecznej, osłabienia więzi społecznych oraz spadku skuteczności kontroli społecznej.

Problemem społecznym Starówki jest jej **wyizolowanie** z reszty miasta przez układ drogowy oraz brak oferty spędzania czasu wolnego w rejonie Rynku, przez co następuje zatarcie funkcji centrotwórczych i społecznych tego rejonu miasta. Rynek powinien być realnym centrum miasta, tymczasem w Czeladzi spełnia on jedynie funkcje przesiadkowe.

Innym problemem społecznym związanym ze Starówką jest **brak poczucia jej wartości** i potencjału (**złe warunki mieszkaniowe**, zaniedbanie), co wzmacnia negatywny wizerunek tej strefy i może sprzyjać utrzymywaniu się stanu stagnacji społeczno-gospodarczej.

Realnym problemem rzutującym na walory, potencjał gospodarczy i perspektywy rewaloryzacji przestrzennej Starego Miasta jest jego stopniowe **starzenie się i wyludnienie**.

Istnieje bezpośredni związek między starzeniem się populacji zamieszkującej obszar 1, migracją z tego terenu oraz brakiem bieżącej konserwacji substancji mieszkaniowej. Stopniowe wyludnienie strefy rzutuje z kolei na strukturę podmiotów, które lokują się wewnątrz takiej strefy. Osobnym problemem implikującym wybory lokalizacyjne podmiotów i firm jest mało „reprezentacyjna” struktura dochodowa i wiekowa mieszkańców Starówki.

W obszarze 1 zamieszkuje 1.283 mieszkańców, co stanowi 3,7% ogółu czeladzi. Natomiast powyżej 18 roku życia w obszarze Starego Miasta mieszka 1.028 osób.

Zgodnie z diagnozą zjawisk i problemów społecznych w mieście w obszarze tym znajdują się miejsca zamieszkania osób, które w 2003 roku zwracały się do MOPS o pomoc ze względu na skutki **pozostawania bez pracy**, problemy wynikłe z **niepełnosprawności** oraz długotrwałej **choroby**, a także szeroko rozumiane **problemy życiowe rodzin** (niepełnych, wielodzietnych, potrzeby ochrony macierzyństwa, bezradność opiekuńczo-wychowawcza).

Odsetek 11,4 % mieszkańców tego obszaru stanowią osoby, które mając powyżej 18 lat, zwróciły się do MOPS w 2003 roku o pomoc i wsparcie. Działaniami pomocowymi było objętych 13,5 % wnioskodawców oraz członków ich rodzin – mieszkańców Starego Miasta.

Poziom bezpieczeństwa na Starówce można określić jako dobry.

Określenie przyczyn kryzysu w obszarze 1 – sfera społeczna

Przyczyn zaistniałych zjawisk należy upatrywać w następujących procesach:

- **odcięcie i wyizolowanie Starówki** z obszaru miasta, przez co tworzy się swoista enklawa, w której mogą kumulować się niekorzystne zjawiska społeczne i w którym może nastąpić odcięcie od procesów rozwojowych kształtujących pozytywne i akceptowalne jako wzór zachowania społeczne które przebiegają w innych częściach miasta.
- **utrata miejsca pracy i związane z tym konsekwencje społeczne**: część osób długotrwale bezrobotnych traci kontakt z rynkiem pracy, przez co wymaga większej pomocy niż np. młodzież; wzrost zachowań „uzależniających” od pomocy społecznej; niska aktywność części osób pozostających bez pracy; marginalizacja i wyłączenie.
- **złe warunki mieszkaniowe** – brak infrastruktury, zaniedbana przestrzeń i otoczenie.
- **izolacja** Starówki prowadzić może i zapewne prowadzi do tego, że część osób młodych przenosi się w inne części miasta, a **obszar staje się wyludniony / starzeje się. Migracje.**

Wszystkie powyższe powodują, iż maleje zdolność inwestycyjna mieszkańców /właścicieli nieruchomości do dokonywania remontów.

Określenie kierunków usuwania objawów i przyczyn stanu kryzysowego w obszarze 1 – sfera społeczna

- objęcie monitoringiem sytuacji społecznej w obszarze 1;
- ponowne włączenie Starówki w przestrzeń gospodarczą i społeczną miasta; ożywienie społeczne tej części miasta (poprzez kulturę, sport, rekreację)
- kontynuacja dialogu społecznego władz i mieszkańców; opracowanie i wdrożenie projektów aktywizacji życia społecznego i współuczestnictwa mieszkańców obszaru 1 w życiu społecznym miasta;
- wzrost aktywności oraz rozbudowa oferty społecznej i kulturalnej dla mieszkańców;
- pomoc osobom bezrobotnym, które zadeklarują chęć czynnego udziału w programie aktywizacji – szkolenia, staże, warsztaty, pomoc psychologa oraz doradcy zawodowego;
- usuwanie barier architektonicznych oraz reorganizacja przestrzenna Starego Miasta pod kątem potrzeb starszych oraz niepełnosprawnych;
- zapewnienie rodzinom wielodzietnym pomocy w zakresie szkolnym oraz – w miarę możliwości – pomoc materialna;
- organizacja przestrzeni Starego Miasta pod kątem spędzania wolnego czasu, w tym organizacja placów zabaw, terenu zielonego i bezpiecznego dla dzieci;
- stworzenie oferty kulturalnej dla młodzieży, co służyłoby ożywieniu obszaru;
- remonty domów i uporządkowanie posesji;
- powstanie nowych mieszkań – zaludnianie i odmłodzenie Starego Miasta;
- poprawa bezpieczeństwa na terenie Starówki – monitoring.

4.1.5. Cele strategiczne rewitalizacji w obszarze 1

Cele szczegółowe oraz strategiczne wynikają z przeprowadzonej diagnozy (analizy w ujęciu SW oraz w ujęciu problemu → potrzeby → cele) dla danego obszaru.

Cele strategiczne rewitalizacji w obszarze 1:

- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Starego Miasta;
- poprawa struktury przestrzennej i zmiany jakościowe w zagospodarowaniu;
- poprawa warunków mieszkaniowych i komunikacyjnych;
- wzrost liczebności mieszkańców Starówki.

4.1.6. Cele szczegółowe rewitalizacji w obszarze 1

- pełna adaptacja infrastruktury do współczesnych standardów, celem ożywienia gospodarczego i poprawy warunków mieszkaniowych (termin: 2008)
- przebudowa układu drogowego celem eliminacji ruchu tranzytowego i autobusowego w Rynku. Zapewnienie ruchu obwodowego oraz dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez zapewnienie parkingów (ul. Kościelna, Bytomska) reorganizację przystanków: na ul. Szpitalnej oraz zintegrowanego przystanku A-T przy ul. Kombatantów (termin: 2008);
- zapewnienie istniejącym firmom (MSP) i mikroprzedsiębiorstwom z obszaru 1 warunków rozwoju poprzez przebudowę infrastruktury technicznej, w tym *internet*, poprawę jakości przestrzeni, dostęp do usług komplementarnych oraz promocję gospodarczą obszaru;
- poprawa stanu środowiska poprzez przebudowę infrastruktury oraz kontynuowanie działań mających na celu tworzenie strefy bezdymnej wewnątrz obszaru staromiejskiego;
- reorganizacja przestrzeni staromiejskiej pod kątem:
 - harmonijnego połączenia Starego i Nowego Miasta w jeden organizm przestrzenny oraz społeczno-gospodarczy (termin 2009);
 - potrzeb osób starszych oraz niepełnosprawnych ruchowo (stopniowo);
 - zapewnienia spędzania wolnego czasu, głównie przez dzieci i młodzież (2012);
 - organizacji imprez kulturalnych i masowych (2008);
 - uporządkowania przestrzennego całości obszaru, w tym regulacji stanów prawnych nieruchomości, niezbędnych wyburzeń, regulacji zieleni, uporządkowania posesji, ekspozycji najcenniejszych obiektów (2012);
 - przywrócenia historycznego kształtu założeniu urbanistycznemu, w zgodzie z wytycznymi konserwatorskimi (2012);
- właściwe oznaczenie i promocja Starego Miasta; podjęcie działań służących włączeniu czładzkiej starówki w szlak turystyczno-krajobrazowy województwa śląskiego (2010);
- wprowadzenie nowych lub zatartych funkcji kreujących centrum miasta: obiektów i lokali decydujących o kulturalnym i gospodarczym charakterze i randze obszaru, dodających prestiżu miastu. Zmiana struktury podmiotów działających na Starówce (termin 2010);
- budowy nowych mieszkań komunalnych w obszarze 1 (budynek dawnego Szpitala Psychiatrycznego przy ul. Szpitalnej);
- zwiększenie gęstości zaludnienia obszaru oraz wzrost udziału mieszkańców Starówki w ogólnej liczbie mieszkańców do 4% w roku 2020.

4.1.7. Szanse i zagrożenia realizacji celów rewitalizacji w obszarze 1

Zagrożenia realizacji celów i kierunków rewitalizacji – obszar 1:

- duża konkurencja między samorządami w ubieganiu się o wsparcie z EFRR, w szczególności na duże projekty dotyczące rewitalizacji obszarów miejskich;
- brak środków budżetowych na inwestycje; negatywne oddziaływanie tego czynnika może być dodatkowo wzmocnione czynnikiem 1;
- kadencyjność – ryzyko zmiany kierunków rewitalizacji, częściowego jej zaniechania lub też zmiany priorytetów procesu rewitalizacji;
- małe zainteresowanie indywidualnych właścicieli renowacją zasobów, wynikające z niedoboru zachęt (np. brak ulg budowlanych) oraz wysokich wymogów konserwatora;
- niewielki udział mieszkańców i instytucji w procesie odnowy obszaru – realizacja zamierzeń urbanistycznych, gospodarczych i środowiskowych wobec braku pełnej realizacji elementów społecznych procesu rewitalizacji.

Szanse realizacji celów i kierunków rewitalizacji – obszar 1:

- możliwość znacznego sfinansowania projektów rewitalizacji ze źródeł zewnętrznych – możliwość wykorzystania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych środków w finansowaniu poszczególnych komponentów procesu;
- wprowadzenie funkcji ceremonialnych (nie tylko urzędowych) do wnętrza obszaru 1: funkcji społecznych, kulturalnych i służących napływowi młodzieży oraz innych osób zainteresowanych rekreacją i turystyką „weekendową”, odwiedzaniem ciekawych miejsc, do jakich zrewaloryzowana Starówka ma należeć;
- stopniowa zmiana profilu działających na Starówce podmiotów gospodarczych, wzmocniana i „pobudzana” ukierunkowaną promocją gospodarczą tego obszaru;
- kontynuacja dialogu społecznego wokół wizji Starówki – włączenie się prywatnych inwestorów oraz firm w proces społecznej i gospodarczej przemiany obszaru 1;
- promocja obszaru 1 jako cennego dla dziedzictwa kulturowego regionu; wykorzystanie do promocji Starówki 750-lecia lokacji miasta przypadającej w roku 2012.

Silne strony obszaru 1 przeważają w znacznym stopniu nad jego słabościami. Spodziewane korzyści społeczne, ekologiczne oraz gospodarcze z rewitalizacji tworzą warunki do przełamania potencjalnych zagrożeń oraz słabości. Atutem wyróżniającym obszar 1 w ramach

PROM jest kompleksowość kierunków jego rewitalizacji oraz oddziaływania w celu dokonywania zmian społecznych, przestrzennych i gospodarczych.

Na większość czynników zagrażających realizacji celów rewitalizacji Gmina nie ma wpływu. Warunkiem ograniczenia ryzyka realizacyjnego jest właściwe i sprawne przygotowanie projektów od strony technicznej i prawnej oraz zabezpieczenie montażu finansowego poszczególnych inwestycji ze strony Gminy oraz partnerów.

4.2. Tereny mieszkaniowe – obszary 2, 3 i 6

Czelandź jest miastem zabudowanym nierównomiernie. 34% istniejących zasobów mieszkaniowych pochodzi sprzed 1945 roku. Najwięcej z tej grupy budynków zostało wybudowanych w latach 1918-45. Najmłodsze zasoby mieszkaniowe to mieszkania spółdzielcze, niemal wszystkie wybudowane po 1960 roku.

Istniejącą zabudowę mieszkaniową miasta można podzielić na cztery rodzaje:

- zabudowę historyczną Starego Miasta – stanowią ją głównie murowane budynki dwukondygnacyjne i parterowe oraz pojedyncze budynki trzykondygnacyjne, pochodzące z przełomu XIX i XX wieku oraz z pierwszej połowy XX wieku, głównie z lat 20-tych i 30-tych. Dawna drewniana zabudowa miasta jest w zaniku. Zabudowa Starego Miasta objęta jest strefą „A” ochrony konserwatorskiej;
- zabudowę kolonii i osiedli robotniczych (dzielnice związane z rozwojem XIX-XX wiecznym górnictwa węglowego), usytuowaną w większości na południowy-wschód i południowy-zachód od Starego Miasta. Należą do nich:
 - zespół mieszkaniowy „Piaski” usytuowany na południowy-wschód od centrum Czelandzi w bezpośrednim sąsiedztwie Kopalni Saturn (dawnej Kopalni Czelandź) – Szyb Piotr i Paweł, z pozostałością starej zabudowy robotniczej w rejonie ulicy Piaskowej. Tworzy go kilka zespołów mieszkaniowych zróżnicowanych pod względem urbanistycznym oraz architektonicznym, powstałych w różnych okresach, począwszy od końca XIX wieku po lata 20-te XX wieku;
 - zespoły mieszkaniowe położone na południowy-zachód od Starego Miasta, po zachodniej stronie Brynicy, w tym kolonie robotnicze przy ulicy Legionów, Dehnelów i 21 Listopada, związane z zabudową Kopalni Saturn – Szyb II wraz

z przyległymi terenami parkowymi. Kolonię robotniczą przy ulicy Legionów, powstałą prawdopodobnie w latach 20-tych XX wieku, nazywaną „Nową Kolonią Saturn”, tworzy wolnostojąca, wielorodzinna zabudowa mieszkaniowa, usytuowana wzdłuż dwóch równolegle biegnących dróg. Kolonię robotniczą przy ulicy Dehnelów tworzy zespół czterech budynków wielorodzinnych wolnostojących oraz pozostałości zabudowań gospodarczych. Kolonia robotnicza przy ulicy 21 Listopada, położona wzdłuż Brynicy w bezpośrednim sąsiedztwie parku, jest jedną z najstarszych kolonii robotniczych na terenie miasta – pochodzi z pierwszych lat XX wieku. Jest to tak zwana „Stara Kolonia Saturn”. Tworzą ją robotnicze, wielorodzinne budynki mieszkalne, zabudowa gospodarcza, budynek szkoły oraz budynki mieszkalne pierwotnie użytkowane przez urzędników kopalni. Od strony północnej, po zachodniej stronie ulicy, zlokalizowane są obiekty o bardziej reprezentacyjnej formie. Dalej w kierunku południowym budynki mieszkalne to typowe przykłady „familoków” – wolnostojące, usytuowane równolegle do ulicy:

- niewielki zespół mieszkaniowy w sąsiedztwie Szybu III przy ulicy Szyb Jana;
- niewielki zespół dawnej zabudowy robotniczej, usytuowany na północ od Starego Miasta przy skrzyżowaniu ulicy Wojkowickiej i Szpitalnej.

Obszary dawnych kolonii robotniczych (Stare Piaski oraz kolonie 21 Listopada, Dehnelów i Legionów) objęte są ochroną konserwatorską.

- zespoły współczesnej zabudowy (wielkoskalowe osiedla mieszkaniowe), usytuowane zarówno na północ (np. osiedle Miasta Auby - budownictwo płytowe doby lat 70-tych, Osiedle Nowotki – budownictwo przełomu lat 50/60-tych XX wieku, z kameralnym wnętrzem ulicy 17 Lipca i Waryńskiego), jak i na południe od Starego Miasta (np. Osiedle Dziekana z lat 80-tych XX wieku);
- zespoły zabudowy jednorodzinnej (usytuowane w różnych częściach miasta) wraz z kolonią domów fińskich, usytuowanych w rejonie ulic Dalekiej i 27-go Stycznia (południowo-wschodnia część miasta).

4.2.1. Walory historyczne i kulturowe terenów mieszkaniowych – obszarów 2, 3 i 6

Obszar 2: Kolonia SATURN (ul. 21 Listopada – powierzchnia 10,24 ha)

- historyczny, zachowany w całości, z niewielkimi naruszeniami, jednorodny i spójny układ kolonii robotniczej przełomu XIX/XX wieku, zrealizowanej jako założenie zbliżone do idei miasta-ogrodu. Zwarta zabudowa mieszkalna wraz z infrastrukturą społeczną (dom kultury, szkoła, park, klub urzędniczy) tworzy typowo śląski (polski) kompleks modernistycznej zabudowy kopalnianej, o dużej wartości historycznej.

Atuty (**mocne strony**) obszaru 2 to:

- dogodne warunki mieszkaniowe – położenie poza ścisłym centrum, w obszarze o wysokiej wartości krajobrazu (strefa ochronna), blisko terenów zielonych o dużej powierzchni;
- potencjał społeczny obszaru – znaczna liczba mieszkańców obszaru może zostać zaangażowana w pracę „u podstaw”, w odniesieniu do pracy społecznej;
- bliskie położenie Katowic.

Obszar 3: Stare PIASKI (powierzchnia: 65,6 ha)

- zachowany niemal w całości układ przestrzenny przykopalnianego osiedla robotniczego. Osiedle składa się z 3 kompleksów, spośród których wyróżnia się zabudowa ul. 3 Kwietnia – najstarsza część, z roku 1865 r. oraz w ul. Kościuszki – z lat 1903-1905;
- zabudowa mieszkaniowa związana z zabudową przemysłową szybu „Julian”: przy ul. Poniatowskiego i Francuskiej;
- etap III: budynki powstałe przy ul. Nowopogońskiej, Warszawskiej, Krzywej, Betonowej, wraz z zielonymi ogródkami i skwerami;
- wille i pałacyki właścicieli i zarządców kopalni: ul. Sikorskiego 1, 3 i 5 oraz kamienice przy ul. Sikorskiego.

Zabudowa ta tworzyła spójny, klasycyzujący i modernistyczny układ przestrzenny, z bogatym programem socjalnym (ochronki, szkoły, ogród jordanowski, kościół, poczta, boiska, tereny zielone).

Atuty (**mocne strony**) obszaru 3 to:

- położenie obszaru 3 przy głównej, wewnętrznej osi komunikacyjnej miasta (ul. Nowopogońska); dogodny dojazd z każdego kierunku w mieście i poza nim, dobre połączenia komunikacyjne komunikacją miejską i wahadłową (busy);
- niedalekie położenie Sosnowca i Katowic;
- dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna (Centrum Edukacyjno-Społeczne PIASKI);
- zabytkowy charakter części zabudowy – potencjał turystyczny i promocyjny dla miasta;
- zachodzące pozytywne zmiany w strukturze przestrzennej dzielnicy.

Obszar 6 (Nowe Miasto – powierzchnia 52,48 ha) nie należy do historycznych założeń, natomiast ciekawe jest założenie-oś kompozycyjna tworzona przez kameralne zabudowania przy ulicy 17 Lipca.

Atuty (**mocne strony**) obszaru 6 to:

- centrotwórcza funkcja gospodarcza i społeczna obszaru 6, przejęta od obszaru 1, liczne firmy zlokalizowane na terenie obszaru 6;
- dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna, edukacyjna;
- brak wyraźnych objawów kryzysu w sferze gospodarczej i społecznej;
- spokój społeczny, niewielkie (relatywnie) problemy społeczne w obszarze 6;
- położenie obszaru w ciągu dróg powiatowych, dogodny dojazd do DK 94;
- wolne tereny pod inwestycje, działalność gospodarczą itp.

Stan techniczny części zabytków jest niezadowalający. Ponadto struktura własności jest rozproszona. Wieloletnie użytkowanie przez państwowe zakłady ukształtowało w miarę jednolitą strukturę mieszkańców tych osiedli, którzy w dobie restrukturyzacji tych zakładów (w czasie, gdy nakłady na modernizację są niewspółmierne do ich możliwości nabywczych) nie są w stanie samodzielnie zmodernizować mieszkania, a jako wspólnoty – budynków i ich otoczenia. Zmieniły się także standardy mieszkaniowe i obecnie budynki (przed kapitalnym remontem) nie przedstawiają wysokiej wartości użytkowej. Ze względu na szczegółowe uregulowania odnośnie odnowy zabytków, którymi jest znaczna część zabudowań w obszarach 2 i 3, a także niechęć czy brak środków prywatnych inwestorów do odnawiania obiektów, ulegają one niszczeniu.

Ze względu na znaczącą wartość historyczną oraz charakter, jaki mogą odegrać te osiedla w kształtowaniu potencjału turystycznego miasta w zakresie dziedzictwa przemysłowego konieczna jest ich szybka inwentaryzacja, stopniowa waloryzacja, w tym adaptacja do współczesnych standardów mieszkaniowych.

4.2.2. Granice ochrony konserwatorskiej

Obszar 2 – ochrona konserwatorska typu „A” (wpis do ewidencji zabytków); objęto nią budynki mieszkalne, z wyłączeniem obiektu mieszkalnego nr 8. Ochrona krajobrazu („E”)

Obszar 3 – ochrona konserwatorska dotyczy obiektów układu urbanistycznego i zabudowy osiedla robotniczego:

a) budynki mieszkalne:

- ulica **3.Kwietnia** 2,3,4,5,6,7,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,20,21,22,24,26;
- ulica **Kościuszki** 1,4,6,8,10,12,14,16,18,20,22;
- ulica **Sikorskiego** 1,6,8,10,24,26;
- ulica **Mickiewicza** 8;

b) budynki użyteczności publicznej:

- „**Dom Katolicki**” – ulica Kościuszki 3
- **kościół parafialny** pod wezwaniem Matki Bolesnej (ul. Francuska – Kościuszki)
- **kapliczka na skrzyżowaniu** ulic Francuskiej i Kościuszki
- dawny **klub urzędniczy** – ulica Sikorskiego 3;

c) zespół osiedlowy, który tworzy zabudowa ulic:

- **Krzywej** 1,2,3,4,5;
- **Warszawskiej** 1,2,3,4,5,6,7,8,10;
- **Nowopogońskiej** 210,1212,214,216,218,220;
- **Zwycięstwa** 1;

d) Budynki mieszkalne przy ulicy **Francuskiej** 5,7,9,11,13;

e) Zabudowa mieszkaniowa przy ulicy:

- **Betonowej** 1,2,4,6,8,10,12,14,16,18,20,22,24,26,28,30,32,34;
- **Nowopogońskiej** 230,232,234,236,238,240,242.

4.2.3. Określenie granic obszaru rewitalizacji

Obszary rewitalizacji pokrywają się z przestrzennym zasięgiem poszczególnych jednostek przestrzennych: dzielnic, osiedli lub kolonii, ale także z mapą problemów społecznych, przygotowywaną corocznie przez jednostki miejskie zajmujące się problematyką społeczną.

Granice obszaru określono także biorąc pod uwagę zły stan infrastruktury, konieczność poprawy stanu środowiska, kwestie ochrony zabytków i złe warunki bytowo-mieszkaniowe.

Wyznaczono 3 główne obszary rewitalizacji terenów mieszkaniowych, w których występują problemy społeczne:

- Kolonia SATURN – **Obszar 2** (ul. 21 Listopada w granicach działki drogi i za domami w kierunku wałów Brynicy),
- Stare PIASKI – **Obszar 3** (ul. Żeromskiego, Lwowska, Kościuszki, Mickiewicza, Sikorskiego, Graniczna, Betonowa, Stalowa, Konopnickiej, Spacerowa od Nowopogońskiej do M. Konopnickiej, Nowopogońska od Orzeszkowej do Lwowskiej),
- Nowe Miasto - **Obszar 6** (ul. Ogrodowa, Kombatantów, Grodziecka, Asfaltowa, Szpital).

Wyznaczenie tak szerokiego zakresu przestrzennego rewitalizacji wynika w przypadku obszaru 3 ze skali potrzeb przestrzennych i środowiskowych, a w przypadku wszystkich 3 obszarów z dominacją funkcji mieszkalnej – ze względu na liczne problemy społeczne w nich występujące lub wysokie prawdopodobieństwo ich wystąpienia (konieczność prewencji).

4.2.4. Diagnoza i kierunki rewitalizacji

Opis objawów stanu kryzysowego w obszarach 2, 3 i 6– sfera przestrzenna i gospodarcza

Każdy z wymienionych powyżej rodzajów zabudowy mieszkaniowej wymaga różnego rodzaju działań rewaloryzacyjnych, jednakże najwięcej objawów stanu kryzysowego wykazują stare osiedla i kolonie robotnicze. Ich zabudowa pierwotnie tworzyła jednolitą strukturę dzielnic robotniczych, usytuowanych wokół kopalni. W całości zamieszkiwane były przez pracowników przemysłu, tworząc swego rodzaju autonomiczną enklawę społeczną. Zespoły te wyróżniały się geometrią planu, sposobem zagospodarowania, kompozycją urbanistyczną oraz jakością detali architektonicznych. W chwili obecnej poszczególne zespoły zostały sztucznie wydzielone poprzez niekorzystne zmiany urbanistyczne, przede wszystkim lokalizację nowych budynków, wyburzenia zabudowań gospodarczych, a także części zabudowy mieszkaniowej.

Do najostrzej zarysowanych **objawów stanu kryzysowego** należą:

- Zły stan techniczny zabudowy i infrastruktury. Sytuację trudnych warunków bytowych w najstarszych zasobach mieszkaniowych pogarsza niski standard ich wyposażenia (szczególnie jeśli chodzi o sieci wod-kan; węzły sanitarne). Ponadto nie remontowane gruntownie przez dłuższy czas budynki niszczeją, a ich walory użytkowe maleją.
- Braki w zagospodarowaniu terenu. Braki te dotyczą głównie wyposażenia w elementy małej architektury, takie jak ławki, place zabaw czy oświetlenie, a także w zielen towarzyszącą przestrzeniom wspólnym osiedli.
- Nieuregulowane stosunki własnościowe. Nieuregulowana forma zarządu w części obszarów.

Objawy stanu kryzysowego również wykazuje teren Nowego Miasta w większości ukształtowany w latach 1952-1985. Jego kształt urbanistyczny i model przestrzenny wynika z kierunków przyjmowanych w latach 50-tych oraz 70-tych.

W granicach Nowego Miasta mamy do czynienia m.in. z architekturą wielkopłytową, która charakteryzuje się m.in.:

- zwartym, trwałym zainwestowaniem o obniżonym standardzie,
- niską jakością architektury,
- wyizolowaniem ze struktury miejskiej,
- niedopasowaniem skali zabudowy do przylegającej tkanki miejskiej,
- „dehumanizacją” zabudowy i negatywnymi procesami socjologicznymi,
- nieproporcjonalnie dużym skupiskiem mieszkańców.

Określenie przyczyn stanu kryzysowego w obszarach 2, 3 i 6 – sfera przestrzenna i gospodarcza

Jedną z głównych przyczyn stanu kryzysowego starych osiedli i kolonii robotniczych jest utrata przez część ich mieszkańców źródeł utrzymania. Przemiany polityczno-gospodarcze lat 90-tych w Polsce spowodowały gwałtowne natężenie procesów związanych z upadkiem działalności przemysłowej, w tym z likwidacją przemysłu wydobywczego. Ich następstwem stał się problem terenów poprzemysłowych oraz rosnąca liczba bezrobotnych, szczególnie widoczna w przypadku likwidacji jednego, lecz znaczącego dla gospodarki miejskiej zakładu.

Ponadto wraz z upływem czasu wzrastają wymagania społeczne w zakresie standardu zamieszkania, który w przypadku osiedli i kolonii pozostaje na niższym niż współcześnie poziomie. Przyczyny problemów przestrzennych osiedli wielkopłytowych wynikają m.in. z zastosowanych technologii, użytych materiałów itp. Podobnie jak w przypadku osiedli i kolonii robotniczych, zmianie uległy wymagania społeczne.

Załącznik nr 2 *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czelandzi* zawiera dokumentację fotograficzną obszarów 2, 3 i 6.

Inne słabości obszaru 2, 3 i 6

- niski standard obsługi przez sieć infrastruktury głównej (wod-kan) i drogowej (obszary 2 i 3), jej niedostosowanie do współczesnych standardów (obszar 2 i 3);
- mała dostępność obszaru 2 (komunikacja, drogi łączące obszar z drogami głównymi);
- niewykorzystany potencjał gospodarczy – wolne obiekty (np. na działalność gospodarczą, inkubator przedsiębiorczości) w obszarze 2;
- niska skłonność mieszkańców obszaru 3 do ponoszenia kosztów inwestycyjnych związanych z modernizacją obszaru;
- kumulowanie się problemów społecznych związanych z utratą pracy lub brakiem aktywności zawodowej, wyłączenie grup z życia społecznego, rodzące się dysfunkcje, a nawet patologie – obszar 2 i 3;
- degradacja starej zabudowy w obszarze 2 i 3 – brak gruntownych remontów;
- utrwalanie się w części obszaru 2 i 3 monostruktury społecznej, w której mogą pojawiać się dysfunkcje, a nawet zachowania patologiczne;
- słaby wizerunek obszaru 3 jako miejsca częściej występujących problemów społecznych.

Określenie kierunków usuwania objawów i przyczyn stanu kryzysowego w obszarach 2, 3 i 6 – sfera przestrzenno-środowiskowa i gospodarcza – określenie potrzeb

Obszar 2 (kolonia SATURN):

- modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego, warunkująca przebudowę pionów głównych w budynkach, a poprzez to warunkujących modernizację lokali mieszkalnych;
- renowacja terenu wokół budynków pod kątem potrzeb osób starszych, dzieci i młodzieży;

- regulacja zieleni, uporządkowanie terenów opadających ku rzece; wyburzenia komórek i dzikich obiektów;
- odnowa istniejących zabudowań, w tym termorenowacja dachów, wymiana stolarki, drzwi, renowacja elewacji;
- pobudzania przedsiębiorczości poprzez organizację warsztatów informacyjnych i szkoleniowych dla mieszkańców zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności;
- przeprowadzenie analizy opłacalności utworzenia w budynku komunalnym (ul. 21 Listopada 23) inkubatora przedsiębiorczości;
- likwidacja niskiej emisji jako czynnika obniżającego atrakcyjność osiedla;
- stopniowa zmiana wizerunku osiedla poprzez skoordynowanie działań promocyjnych ze Spółdzielnią SATURN i Czeladzką Spółdzielnią Mieszkaniową.

Obszar 3 (Stare PIASKI):

- modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego w ulicach 3 Kwietnia, Kościuszki, Sikorskiego, Mickiewicza, warunkująca poprawę stanu wód rzeki Brynicy oraz gleby;
- renowacja terenu wokół budynków pod kątem potrzeb osób starszych, dzieci i młodzieży; regulacja zieleni oraz uporządkowanie terenu; wyburzenia komórek i dzikich obiektów;
- renowacja parku PROCHOWNIA jako naturalnego zaplecza i terenu zielonego obszaru 3, w którym mogą odbywać się imprezy masowe, plenerowe, weekendowe. Adaptacja Parku na miejsce spotkań mieszkańców całej dzielnicy;
- odnowa istniejących zabudowań, w tym termorenowacja dachów, wymiana stolarki, drzwi, renowacja elewacji przy użyciu środków zapobiegających ucieczce ciepła;
- organizacja warsztatów informacyjnych i szkoleniowych dla mieszkańców zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej; doradztwo zawodowe;
- remonty komunalnych i prywatnych lokali oraz obiektów gospodarczych w obszarze;
- podjęcie działań na rzecz organizacji i wyodrębnienia centrum dzielnicowego przy zbiegu ul. Nowopogońskiej oraz Spacerowej oraz związane z tym działania rewaloryzacyjne;
- podjęcie kompleksowych działań zmierzających do likwidacji niskiej emisji w zabudowie wielorodzinnej jako czynnika znacznie obniżającego standardy środowiskowe w okresie zimowym oraz obniżającego atrakcyjność mieszkaniową całej dzielnicy.

Obszar 6 (Nowe Miasto):

- modernizacja infrastruktury technicznej, reorganizacja terenów przyległych oraz remonty budynków i lokali użytkowych z myślą o rozwoju i powstawaniu nowych miejsc pracy w MSP oraz mikro-przedsiębiorstwach lokalnych;
- renowacja terenu wokół budynków pod kątem potrzeb osób starszych, dzieci i młodzieży; regulacja zieleni oraz uporządkowanie terenu;
- odnowa licznych obiektów użyteczności publicznej, kształtujących w dużej mierze krajobraz semantyczny tej części miasta, a także wpływających na skłonność do inwestowania i remontów innych, osób prywatnych i podmiotów instytucjonalnych;
- rozwój terenów przemysłowych przy ul. Szpitalnej i Wojkowickiej,
- remonty i termorenowacje budynków mieszkaniowych na osiedlu Nowotki;
- działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu pieszego (ul. Szpitalna, Wojkowicka);
- przebudowa układu drogowego Kombatantów-Szpitalna wobec DK 94 celem zwiększenia bezpieczeństwa i płynności ruchu w mieście oraz lepszej dostępności miast sąsiednich;
- przebudowa terenów handlowych w obszarze 6 – uporządkowanie targowiska Auby;
- reorganizacja terenów zielonych, zwiększenie ich gęstości na terenie obszaru 6;
- podjęcie kompleksowych działań zmierzających do likwidacji niskiej emisji jako czynnika rzutującego na stan powietrza atmosferycznego w mieście.

Diagnoza społeczna – obszary 2, 3 i 6.

Obszar 2 należy do obszarów problemowych, jeśli chodzi o nasilenie zjawisk dysfunkcji życia społecznego. Wykazuje relatywnie (w porównaniu z innymi obszarami) większą ilość zjawisk i procesów społecznych, w tym niepożądanych i stwarzających zagrożenie dla stabilności życia rodzinnego, kulturalnego i społecznego.

Problemem społecznym obszaru jest jego częściowa **izolacja** z reszty miasta przez układ drogowy, co może prowadzić do stereotypowego odbioru tego obszaru jako enklawy biedy i problemów społecznych.

Realnym problemem społecznym obszaru 2 (oraz 3) jest jego **ubożenie**, związane w większości z utratą bazy ekonomicznej rodzin go zamieszkujących (**bezrobocie**, ok. 30%), jaką była zlikwidowana, położona niedaleko, KWK SATURN. Kopalnia odegrała ważną rolę w ukształtowaniu struktury społecznej obszaru, co może, chociaż nie musi, prowadzić do

trudności w pokonywaniu barier ekonomicznych i społecznych w obszarze 2 (niska mobilność, obniżone kwalifikacje itp.).

Obszar ten jest stosunkowo niewielki, natomiast gęsto zaludniony. Do końca 2004 obszar ten zamieszkiwało 770 mieszkańców, w tym 626 to osoby powyżej osiemnastego roku życia. W stosunku do ogólnej liczby ludności miasta Kolonię SATURN zamieszkuje 2,2 %.

Mieszkańcy tego obszaru zwracali się w 2003 roku do MOPS poszukując pomocy przede wszystkim ze względu na **problemy wynikające z pozostawania bez pracy**. W dalszej kolejności odnotowano trudności w funkcjonowaniu społecznym wynikające z **niepełnosprawności** oraz **bezradności opiekuńczo-wychowawczej** i pozostałych problemów życiowych, głównie dotyczących rodzin niepełnych i wielodzietnych.

Powyżej przedstawione problemy zgłosiło 10,8 % wnioskodawców całości pomocy z tego rejonu, a dotyczyły one w sposób bezpośredni i pośredni 12,8 % ogółu mieszkańców obszaru. Odrębnym problemem społecznym są **obniżone warunki mieszkaniowe** (stara zabudowa).

Obszar 3: częściowo potwierdza stereotyp terenów pokopalnianych jako problemowych, jeśli chodzi o nasilenie zjawisk dysfunkcji, a nawet patologizacji życia społecznego. Obszar wykazuje dość wysoką ilość negatywnych zjawisk społecznych (w tym niepożądanych i stwarzających zagrożenie), które mogą prowadzić do zakłócenia równowagi społecznej w dzielnicy, wzrostu stopnia odczuwalnego zagrożenia oraz spadku skuteczności kontroli społecznej (problemy alkoholowe, przemoc i zagrożenie przestępczością).

Teren obszaru 3 jest styczny do głównej arterii wewnętrznej dzielnicy – ul. Nowopogońskiej. Lokalizacja pomaga w zachowaniu funkcji gospodarczych, natomiast wewnątrz strefy, w tym zwłaszcza stara zabudowa przy ul. 3 Kwietnia-Kościuszki oraz częściowo – Nowopogońskiej – wykazuje większą od średniej w obszarze ilość dysfunkcji społeczno-ekonomicznych.

W obszarze tym, do końca 2004 roku zamieszkiwały 4.974 osoby, w tym 4.136 osób powyżej 18 roku życia. Mieszkańcy obszaru Stare Piaski stanowią aż **14,4 %** ogółu czelandzian.

Wnioskodawcy, którzy w 2003 roku ubiegali się o pomoc z systemu pomocy społecznej stanowili 5,1 % dorosłych mieszkańców obszaru. Jednakże z pomocy bezpośrednio i pośrednio skorzystało 7,8 % wnioskodawców i członków ich rodzin w odniesieniu do ogółu zbiorowości mieszkańców Starych Piasków.

Dominującymi problemami społecznymi obszaru, jakie występowały w minionych latach w obszarze pomocy społecznej były problemy wynikające z: **pozostawania bez pracy**, **niepełnosprawności**, **długotrwałych chorób**, a także **problemy życiowe rodzin niepełnych**

i wielodzietnych. Odrębnym problemem jest **alkoholizm** oraz **spadek poczucia bezpieczeństwa**, którego źródeł można szukać m.in. wśród młodzieży, która nie znajduje dla siebie alternatywnego sposobu spędzania czasu wolnego. Obszar 3 o dużym zasięgu przestrzennym charakteryzuje się też **wyższym wskaźnikiem odnotowanych incydentów i przestępstw.**

Obszar 6: Nowe Miasto nie należy do obszarów problemowych, jeśli chodzi o szczególne nasilenie czy koncentrację zjawisk dysfunkcji i patologizacji życia społecznego, niemniej ze względu na liczebność populacji jest jednym z obszarów zainteresowania służb społecznych. Realnym problemem rzutującym na walory i potencjał gospodarczy i społeczny obszaru jest jego stopniowe **starzenie się.** Istnieje bezpośredni związek między starzeniem się populacji zamieszkującej obszar rewitalizowany oraz jego potencjałem rozwojowym. Struktura społeczna strefy rzutuje na strukturę firm w niej obecnych oraz możliwości ich rozwoju. Lokalizacja obszaru pomaga w zachowaniu jego mocnej funkcji gospodarczej oraz roli w całym mieście, natomiast wewnątrz osiedla Nowotki wykazuje – jako licznie zamieszkanym teren – sporo przypadków i dysfunkcji związanych z alkoholem i problemami rodzin niepełnych oraz wielodzietnych.

W obszarze 6 zamieszkuje 8.576 osób (**24,9 %** ogółu czładzian), powyżej 18 roku życia – 7.302 osoby. Grupa dzieci i młodzieży jest więc liczniejsza (1.274) niż w innych częściach miasta, co powinno implikować określone działania społeczne.

Zgodnie z diagnozą zjawisk i problemów społecznych w pomocy społecznej, w obszarze tym kumulują się miejsca zamieszkania osób, które w 2003 roku zwracały się do MOPS o pomoc ze względu na skutki **pozostawania bez pracy**, problemy wynikające z **niepełnosprawności** oraz długotrwałej choroby, a także szeroko rozumiane **problemy życiowe rodzin** (rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, potrzeby ochrony macierzyństwa, bezradność opiekunów – wychowawców). W granicach obszaru Nowe Miasto odnotowano miejsca zamieszkania osób, które zwróciły się do MOPS w poszukiwaniu wsparcia z powodu **ubóstwa.**

Odsetek 6,9 % mieszkańców tego obszaru stanowią osoby, które mając powyżej 18 lat, zwróciły się do MOPS w 2003 roku o pomoc i wsparcie. Działaniami pomocowymi łącznie było objętych dokładnie 8% wnioskodawców oraz członków ich rodzin z obszaru 6.

Określenie przyczyn stanu kryzysowego w obszarach 2, 3 i 6 – sfera społeczna

Przyczyn stanu kryzysowego należy upatrywać przede wszystkim w zjawiskach i procesach związanych z utratą pracy i bazy ekonomicznej mieszkańców obszaru:

- część osób długotrwale bezrobotnych traci kontakt z rynkiem pracy, przez co wymaga większej pomocy niż np. młodzież, która jest bardziej mobilna i łatwiej dostosowuje się do aktualnych potrzeb i sytuacji na rynku pracy (udział młodzieży wśród bezrobotnych spada);
- wzrost zachowań „uzależniających” od pomocy społecznej, postaw roszczeniowych, głównie w części obszaru 3,
- niska aktywność i mobilność części osób pozostających bez pracy,
- brak atrakcyjnych ofert spędzania czasu wolnego dla młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem. Problem ten dotyczy także osób w wieku średnim i starszych, które są jeszcze aktywne życiowo (a np. na zasiłkach, rentach lub pobierają inne świadczenia), jednak nie angażują się w życie społeczności. Właśnie z myślą o takich grupach należy stworzyć możliwość zaangażowania się w mikro-inicjatywy;
- niewielki udział przestrzeni publicznych dostępnych dla dzieci, młodzieży oraz osób starszych o funkcji stricte rekreacyjnej, sportowej itp.

Określenie kierunków usuwania objawów i przyczyn kryzysu w obszarach 2, 3 i 6 - sfera społeczna

- objęcie monitoringiem sytuacji społecznej w obszarze 2 i 3;
- rozwój inicjatyw służących dostosowaniu do potrzeb i sytuacji na rynku pracy; organizacja Klubu Pracy, spółdzielni pracowniczej itp.; pomoc osobom bezrobotnym, które zadeklarują chęć czynnego udziału w programie aktywizacji – szkolenia, staże, warsztaty, pomoc psychologa oraz doradcy zawodowego;
- rozszerzenie zakresu zajęć środowiskowych, zwłaszcza dla dzieci z obszaru 2 i 3;
- uruchomienie świetlicy środowiskowej dla dzieci i osób starszych w obszarze 2;
- organizacja przestrzeni pod kątem spędzania wolnego czasu, w tym organizacja placów zabaw, terenu zielonego i bezpiecznego dla dzieci; rewaloryzacja terenów zielonych; rozbudowa zaplecza sportowego z myślą o edukacji poprzez sport, poprawie zdrowotności młodzieży oraz jako alternatywa na spędzanie czasu po zajęciach szkolnych;
- rozbudowa oferty społecznej i kulturalnej dla mieszkańców;

- zapewnienie rodzinom wielodzietnym pomocy w zakresie szkolnym oraz – w miarę możliwości – pomoc psychologów i pomoc materialna;
- remonty domów i uporządkowanie posesji, co pozwoli zaangażować mieszkańców w realizację celów dotyczących ich własnego środowiska życia;
- wyłonienie liderów społecznych w obszarach. Organizowanie konkursów pomiędzy obszarami i osiedlami na najlepsze mikro-inicjatywy.

4.2.5. Cele strategiczne rewitalizacji terenów mieszkaniowych – obszarów 2, 3 i 6

- wzrost atrakcyjności biznesowej kolonii SATURN;
- poprawa struktury przestrzennej i zmiany jakościowe w zagospodarowaniu;
- poprawa warunków mieszkaniowych w starych zasobach;
- wymiana infrastruktury głównej w obszarze 2 i 3 – poprawa stanu środowiska;
- ograniczanie niskiej emisji w budownictwie wielorodzinnym –poprawa stanu środowiska;
- wzrost aktywności i inicjatyw mieszkańców w oparciu o infrastrukturę społeczną oraz pracowników społecznych i wolontariuszy;
- podjęcie działań zwiększających mobilność i dostosowawczych do sytuacji na rynku pracy; objęcie szczególną troską młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych;
- spadek liczby przestępstw i kolizji z prawem.

4.2.6. Cele szczegółowe rewitalizacji terenów mieszkaniowych – obszarów 2, 3 i 6

- pełna adaptacja infrastruktury do współczesnych standardów: obszary 2 i 3 (do 2011)
- rozbudowa oferty świetlic środowiskowych oraz inicjatyw służących „wykorzystaniu” potencjału społecznikowskiego ludzi starszych oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży, zwłaszcza z rodzin niepełnych i zagrożonych (2007);
- poprawa stanu środowiska przez ograniczenie niskiej emisji, zwłaszcza w obszarze 3 i 6 (termin 2015);
- wzrost zachowań prewencyjnych dla poprawy bezpieczeństwa: patrole obywatelskie, większa liczba patroli policyjnych i Straży Miejskiej, monitoring obszarów 3 i 6;
- reorganizacja przestrzeni publicznych pod kątem:
 - wyodrębnienia centrum dzielnicowego w dzielnicy Piaski i organizacji imprez kulturalnych i masowych (2008);– obszar 3;

- potrzeb osób starszych oraz niepełnosprawnych ruchowo (stopniowo);
- zapewnienia możliwości spędzania wolnego czasu, głównie przez dzieci i młodzież: boiska, place zabaw (2009);
- właściwe oznaczenie i podjęcie działań służących włączeniu zabytkowych osiedli w szlak turystyki przemysłowej województwa śląskiego (termin 2010);
- wprowadzenie nowych lub zatartych funkcji kreujących wagę i rangę obszarów: obiektów i lokali decydujących o kulturalnym i gospodarczym charakterze, dodających prestiżu (termin 2010);
- renowacja starych domów: obszar 2 i 3 (2020);
- termorenowacja i ocieplenie osiedla Nowotki – poprawa warunków mieszkaniowych oraz stanu środowiska w mieście (2025);
- budowa nowych mieszkań socjalnych i komunalnych w obszarze 3 i 6.

4.2.7. Szanse i zagrożenia realizacji celów rewitalizacji w obszarach 2, 3 i 6

Zagrożenia realizacji celów i kierunków rewitalizacji – obszar 2, 3 i 6:

- duża konkurencja między samorządami w ubieganiu się o wsparcie z EFRR, w szczególności na duże projekty wymiany infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (Działanie 3.1 oraz 1.2. – obszar 3)
- zagrożenie brakiem środków własnych na zapewnienie wymaganego wkładu własnego – skala potrzeb jest niewspółmierna do możliwości czasowego generowania takich kwot, jakie byłyby wymagane wobec skali interwencji;
- Brak wsparcia dla projektów dotyczących rewaloryzacji zabudowy mieszkaniowej i pogłębienie się złego stanu zabudowy – ZPORR de facto nie finansuje tego typu projektów, a właściciele – wobec ogromnej skali kosztów – nie są w stanie podjąć się realizacji całościowej rewaloryzacji starej substancji mieszkaniowej;
- ryzyko zmiany politycznej – ryzyko częściowego zaniechania procesów odnowy obszarów podlegających rewitalizacji;
- rosnąca apatia mieszkańców oraz inercja w obszarach 2 i 3, co może prowadzić do utrwalenia ich wyłączenia z życia społecznego i w rezultacie – także gospodarczego;
- utrwalenie się negatywnego obrazu obszaru 3 wśród mieszkańców, co może sprzyjać utrzymaniu się raczej niekorzystnego wizerunku i potocznej opinii o tym obszarze;

- spadek poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszarów 2 i 3, co może skutkować utrwaleniem wyłączenia ekonomicznego najstarszej części obszaru 3 oraz częściowo także marginalizacji gospodarczej obszaru 2;
- nie włączenie się mieszkańców i instytucji w proces odnowy obszaru – realizacja zamierzeń urbanistycznych, gospodarczych i środowiskowych, brak realizacji społecznych elementów składowych procesu rewitalizacji;
- utrzymanie i nasilanie się niekorzystnych procesów ludnościowych (migracja, ujemne saldo migracji, ujemny przyrost naturalny).

Szanse realizacji celów i kierunków rewitalizacji – obszary 2, 3 i 6:

- możliwość znacznego sfinansowania projektów rewitalizacji oraz infrastrukturalnych ze źródeł zewnętrznych – możliwość wykorzystania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych środków (NFOŚiGW, WFOŚiGW) w finansowaniu poszczególnych projektów infrastrukturalnych;
- kontynuacja dialogu społecznego wokół koncepcji zmiany wizerunku obszaru 2 i 3 oraz promowaniu Nowego Miasta jako terenu szczególnie atrakcyjnego do prowadzenia działalności gospodarczej;
- promocja inwestycyjna terenów w obszarach 3 i 6 (w obszarach tych znajdują się tereny przeznaczone pod działalność gospodarczą, w tym przemysłową) oraz podjęcie działań nakierowanych na pobudzenie (w tym promocja) mikro-przedsiębiorczości jako szansa dla rozwoju społecznego i ekonomicznego obszaru 2;
- wzbogacenie terenów w obszarze 2 i 3 o infrastrukturę społeczną oraz kulturalną i edukacyjną (np. biblioteki, domy kultury) jako istotny element kreowania więzi i postaw społecznych;
- stopniowa waloryzacja zabytkowych obiektów mieszkalnych ze znaczącym współudziałem (finansowym) wspólnot mieszkaniowych, prywatnych właścicieli;
- oznaczenie szlaku turystycznego (kolonie robotnicze) i ich promocja – kreowanie głównie nowego wizerunku i odbioru społecznego wśród mieszkańców, wzrost świadomości wartości historycznej i kulturowej obszarów 2 i 3. Te działania mogą sprzyjać kreowaniu nowego, opartego o dziedzictwo przemysłowe, wizerunku całego miasta;
- wykorzystanie instytucji działających w mieście do przeprowadzenia projektów aktywizacji zawodowej i społecznej wśród mieszkańców obszarów, zwłaszcza obszaru 3.

4.3. Tereny przemysłowe – obszar 4

Do połowy lat 90-tych dominującym na terenie Czeladzi przemysłem było górnictwo węgla kamiennego. W efekcie wyczerpywania złóż oraz recesji gospodarczej istniejąca na terenie miasta KWK „Saturn” została zlikwidowana w 1995 roku i w chwili obecnej w Czeladzi nie jest prowadzona eksploatacja górnicza. Tereny kopalniane w mieście obejmowały głównie rejony ul. Dehnelów (ruch I), Poniatowskiego (szyb Julian) oraz ul. Betonowej (ruch III).

4.3.1. Walory historyczne i kulturowe obszaru 4

Eksploatacja górnicza rozpoczęła się w mieście w latach 70-tych XIX wieku. Powstały wówczas spółki z kapitałem polskim, niemieckim, francuskim, które realizowały kompleksy zabudowy przemysłowej oraz mieszkaniowej o wysokim standardzie. Dziedzictwem historycznym, dokumentującym przemysłowe korzenie rozwoju miasta, są kompleksy budynków KWK SATURN. Ulegają one jednak stopniowej degradacji i dewaluacji, stąd pilna potrzeba ich rewaloryzacji i nadania nowych, użytkowych, funkcji.

Do zabytkowych założeń przemysłu i techniki w mieście należą:

- KWK Saturn Ruch I, Czeladź ulica Dehnelów – kompleks o strukturze przestrzennej charakterystycznej dla zakładu wydobywczego z końca XIX i początku XX wieku, usytuowany w otoczeniu zieleni komponowanej oraz kilku zespołów osiedlowych o całościowym założeniu przestrzennym. Zabudowę kopalni stanowią obiekty murowane zbudowane z cegły, z elewacjami pozbawionymi tynku. Zabudowa ta zróżnicowana jest pod względem wysokości (budynki jedno-, dwu- i trzykondygnacyjne). W strukturze przestrzennej zespołu wyróżniają się segmenty głównych obiektów produkcyjnych oraz pierwszoplanowa grupa obiektów frontowych. Całość uzyskała historyzujący i w znacznej mierze ujednolicony wystrój. W kompleksie znajdują się budynki i budowle pochodzące z różnych okresów czasu. Występują tu dobrze zachowane przykłady cennych obiektów górnictwa, unikalne w skali regionu, a nawet kraju (obszar 4);
- KWK Saturn Ruch III, Czeladź-Piaski ul. Kościuszki – na terenie zakładu znajdują się obiekty przebudowane, bądź postawione współcześnie. W latach 90-tych część obiektów rozebrano, pozostawiając jedynie fragment zabudowy administracyjnej, pomocniczej i oddziałów produkcyjnych. Jedynie zabudowa w obrębie tzw. Starego Placu posiada

znaczenie historyczne i walory kulturowe. Działania likwidacyjne zniszczyły jednakże dawny układ przestrzenny (obszar 3);

- KWK Saturn Ruch III, Czeladź-Piaski zespół Szybu Julian, ul. Poniatowskiego – niewielki kompleks rozbudowany na początku XX wieku przy szybie pomocniczym. Od lat 70-tych rozpoczęła się likwidacja zakładu, a przeprowadzone wyburzenia zakłóciły całkowicie dawny układ zabudowy. Pozostawiono nieliczne obiekty architektoniczne (obszar 3);
- Zakłady Płytek i Wyrobów Sanitarnych „Józefów” ul. Katowicka 157 – zespół ten tworzy średniej wielkości kompleks produkcyjny, usytuowany w południowej części miasta. Na zespół składa się ujednolicona zabudowa o uproszczonej architekturze. Tworzą ją obiekty z lat 20-tych XX wieku oraz postawione w okresie powojennym. Pierwotny układ zespołu jest nieczytelny, jedynie trzy obiekty zachowały wygląd zbliżony do pierwotnego. Zespół nie posiada znaczących walorów;
- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągowe, Stacja Pomp w Czeladzi, ul. Staszica 124 – jest to niewielkie założenie o typowym dla tego typu zakładów układzie.

Tereny dawnych założeń przemysłowych (Kopalnia Saturn – ul. Dehnelów, ul. Kościuszki, zabudowania Szybu Julian – ul. Poniatowskiego) objęte są ochroną konserwatorską.

Na terenie miasta Czeladzi oprócz zabytkowych założeń przemysłu i techniki, znajdują się także tereny przemysłowe, na których prowadzona jest działalność gospodarcza. Usytuowane są one zarówno na północ, jak i południe od Starego Miasta. Wchodzące w ich skład obiekty (poza nielicznymi wyjątkami) nie wymagają podjęcia natychmiastowych działań rewaloryzacyjnych. Problemy tych terenów mają także naturę społeczną, związaną głównie z bezrobociem jako następstwem likwidacji przemysłu wydobywczego w mieście.

Atuty, walory i inne mocne strony obszaru 4 (terenów poprzemysłowych) to:

- dogodne położenie, blisko DK nr 94 oraz drogi wewnętrznej części zachodniej miasta – ul. Dehnelów;
- duża wartość użytkowa (gospodarcza – pomimo daleko posuniętej degradacji i dewastacji) terenów poprzemysłowych oraz zabudowań kopalnianych;
- duża wartość architektury zespołu pokopalnianego, tworzono łącznie przez dwa pałace, zabudowania kopalni (częściowo unikatowe na skalę europejską) oraz założenia parkowe, w części również ujęte w ewidencji zabytków miasta Czeladź;

- jasny i harmonijny układ założenia urbanistycznego kopalni, umożliwiający dużą elastyczność w adaptacji na współczesne funkcje;
- duża powierzchnia terenów wolnych, które mogą zostać przeznaczone na funkcje typowo gospodarcze;
- uzbrojenie terenu (ul. Dehnelów) w sieci główne infrastruktury (wod-kan, nN, śN, ciepło, telefon, dojazd).

4.3.2. Granice ochrony konserwatorskiej

Ścisłą ochroną konserwatorską nie objęte są obecnie żadne z powyższych kompleksów. W ewidencji zabytków (kat. „B”) umieszczone są natomiast XIX wieczne zabudowania kopalniane (Ruch I) przy ul. Dehnelów, które wraz z siedzibą dyrekcji (Dehnelów 2), pałacem zarządcy (Dehnelów 10 – oba w obszarze 5) oraz osiedlami przy ul. Legionów i 21 Listopada (wszystkie w ewidencji zabytków) oraz towarzyszącą im infrastrukturą społeczną i terenami zielonymi (Park Jordan, Park 21 Listopada, Park przy dyrekcji i siedzibie zarządcy) tworzyły jednorodny kompleks przestrzenny.

Zabytkami ściśle chronionymi są **maszyny górnicze i przemysłowe**, znajdujące się na terenie zabudowań kopalni SATURN w granicach obszaru 4.

Poniżej przedstawione zostały **zabytki** (budynki) w obszarze 4:

- zabudowa kopalni KWK SATURN:
 - budynki dyrekcji, administracji i straży pożarnej;
 - kompleks wieży wyciągowej, budynku maszyny wyciągowej, kotłowni, warsztatów, szatni, pomieszczeń wentylatorów;
 - łaźni i cechowni;
 - nadszybia szybów I i II oraz wieży nadszybowej szybu I;
 - dawnych stajni (magazynu) i magazynu głównego;
 - kompresorowni i budynku transformatora.

4.3.3. Określenie granic obszaru rewitalizacji

W ramach terenów przemysłowych objętych ostrymi objawami stanu kryzysowego przeznaczono do rewitalizacji obszar i okolicę byłej KWK Saturn, przy ul. Dehnelów (od ul. Miłej do ogródków działkowych obok Parku Alfred) – **Obszar 4** (patrz mapa).

Granice obszaru określono analizując strukturę przestrzenną obszaru (ukształtowaną przez przemysł) oraz biorąc pod uwagę konieczność znaczącej poprawy stanu środowiska i rewaloryzacji zabytkowej kopalni. Ponadto wzięto pod uwagę zasięg niekorzystnych zjawisk społecznych i gospodarczych opisanych poniżej.

4.3.4. Diagnoza i kierunki rewitalizacji

Opis objawów stanu kryzysowego – sfera gospodarcza i przestrzenna

Po 1989 roku, wraz z rozpoczęciem procesu restrukturyzacji górnictwa, prowadzącym do likwidacji KWK SATURN, na terenie miasta zaczęła następować degradacja terenów i obiektów poprzemysłowych. Bardzo często na skutek zaniechania produkcji czy opuszczenia, zdewastowane, zdegradowane, niezagospodarowane czy zagospodarowane ekstensywnie tereny poprzemysłowe stały się „ugorami przemysłowymi”. Obecnie postępujący stan kryzysowy tych obszarów przejawia się między innymi:

- Złym stanem technicznym zabudowy i infrastruktury: Nie remontowane i nie zabezpieczone obiekty stopniowo niszczyć stwarzają zagrożenie dla otoczenia. Ich stan techniczny jest niezadowalający i budzi zastrzeżenia natury eksploatacyjnej i bezpieczeństwa. Degradacji ulega infrastruktura techniczna obiektów i całego terenu.
- Postępującą degradacją przestrzenną: Wyburzenia pojedynczych obiektów poprzemysłowych, a także nie kontrolowana sukcesja roślinności powodują chaos przestrzenny oraz zacieranie się czytelnych niegdyś układów przestrzennych.
- Utratą znaczenia i rangi: Likwidacja przemysłu wydobywczego, tak istotnego niegdyś dla rozwoju i funkcjonowania miasta oraz jego mieszkańców spowodowała spadek rangi tych terenów do rangi obszarów problemowych. Stały się one źródłem problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych.
- Negatywnym oddziaływaniem na otoczenie: Przejawia się ono w negatywnym odbiorze wizualnym i estetycznym tych terenów zarówno przez mieszkańców miasta, jak i przyjezdnych. W ich oczach tereny poprzemysłowe nie przedstawiają również żadnej większej wartości użytecznej i estetycznej.

- Znacznym przekształceniem elementów środowiska przyrodniczego: Eksploatacja bogactw naturalnych jest jedną z głównych form antropopresji, oddziałujących w istotny sposób na środowisko przyrodnicze oraz strukturę przestrzenno-krajobrazową regionu. W wyniku działalności przemysłowej zarówno tereny poprzemysłowe, jak i te do nich przylegające, zostały w znacznym stopniu przekształcone. Zmianie uległy między innymi stosunki wodne, stan gleb, ukształtowanie terenu itp.

W załączniku 2 *PROM* znajdują się fotografie dokumentujące postępującą degradację terenów poprzemysłowych na terenie miasta.

Określenie przyczyn stanu kryzysowego – sfera gospodarcza i przestrzenna

Opisując objawy stanu kryzysowego terenów przemysłowych można zauważyć wyróżniające się jego przyczyny, które stanowią także **słabości obszaru 4**:

- opuszczenie kompleksu i pozostawienie go poza użytkowaniem,
- brak spójnej wizji wykorzystania terenów pokopalnianych,
- dotychczasowy brak społecznej debaty w mieście nt. wykorzystania kompleksu na cele gospodarcze i – przede wszystkim – społeczno-edukacyjne i kulturalne,
- wysokie koszty adaptacji i rewaloryzacji terenów pokopalnianych do współczesnych standardów użytkowych,
- nieuregulowane stany prawne części obiektów,
- istniejące szczegółowe uregulowania odnośnie odnowy zabytków przemysłowych oraz wynikająca z nich niechęć prywatnych inwestorów do odnawiania obiektów.

Określenie kierunków usuwania objawów i przyczyn stanu kryzysowego – sfera gospodarcza i przestrzenna – określenie potrzeb

- powołanie jednostki zarządzającej mieniem poprzemysłowym i za nie odpowiadającej;
- zabezpieczenie szczególnie cennych i unikatowych obiektów przed dalszą degradacją;
- określenie kierunków zmian – opracowanie koncepcji zagospodarowania terenów pokopalnianych, określenie funkcji obiektów, w tym etapowania prac;
- możliwość wykorzystania wcześniejszych koncepcji zagospodarowania części obiektów na potrzeby społeczne i edukacyjne (np. filia uczelni wyższej, szkoła średnia) oraz gospodarcze (np. park przemysłowo-technologiczny, inkubator nowych mikro-firm itp.);
- rewaloryzacja obiektów zabytkowych oraz zabytków kultury przemysłowej (maszyn);

- wyburzenia obiektów niepotrzebnych, kolidujących z projektem zagospodarowania terenu lub też pozostających w szczególnie złym stanie technicznym;
- usunięcie „dzikiej zieleni”, rekultywacja terenów przylegających do zabudowań oraz uzupełnienie zieleni komponowanej;
- wyposażenie w niezbędną infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, drogową, teletechniczną i inne media terenów celem ich zagospodarowania na cele gospodarcze oraz inne;
- promocja gospodarcza i inwestycyjna terenu;
- wprowadzani na teren kopalniany nowych firm przez podmiot zarządzający terenem.

Diagnoza społeczna

Obszar 4 należy do obszarów powolnego nasilania się zjawisk dysfunkcji życia społecznego. Podstawowe dysfunkcje związane są z ubożeniem społeczności obszaru – utratą źródła utrzymania: zatrudnienia w zakładach przemysłowych (KWK SATURN). Problematiczny jest zamieszkały rejon przy ul. Węglowej. Tereny kopalni (ponad 33 ha) są niezamieszkałe.

Obszar 4 znajduje się na uboczu, stąd też jego **wyizolowanie** z reszty miasta przez brak dróg i ogólne położenie może sprzyjać zjawiskom tworzenia swoistej enklawy ubóstwa i innych problemów społecznych. Obszar 4 otoczony jest terenami poddawanych rekultywacji, co może niekorzystnie wpływać na jego odbiór społeczny i wizerunek tej części miasta, a obecnie rzutuje na **pogorszenie się warunków mieszkaniowych**. Utrwalona monostruktura społeczna obszaru 4 może także zagrozić trwałości pożądanym zmianom społecznym.

W obszarze 4 zamieszkuje 727 mieszkańców miasta. Stanowią oni 2,1 % ogółu czeladzi. Z kolei liczba mieszkańców powyżej 18 roku życia zamieszkujących ten obszar wynosi 621 osób. Wnioskodawcy, którzy w 2003 roku otrzymali pomoc z systemu pomocy społecznej stanowili 7,6 % dorosłych mieszkańców tego obszaru. Łącznie zaś z członkami swych rodzin stanowili 11,5 % ogółu zbiorowości zamieszkującej obszar 4.

W obszarze tym dominowały takie zjawiska społeczne jak: problemy wynikające z **pozostawania bez pracy (ok. 25%), alkoholizmu oraz niepełnosprawności**.

Określenie przyczyn stanu kryzysowego w obszarze 4 – sfera społeczna

Ważną przyczyną problemów społecznych jest izolacja terenu (wrażenie „pozostawienia go samemu sobie”). Przyczyn kryzysu należy upatrywać jednak przede wszystkim w zjawiskach i procesach związanych z utratą pracy i bazy ekonomicznej mieszkańców obszaru:

- część osób długotrwale bezrobotnych traci kontakt z rynkiem pracy, przez co wymaga większej pomocy; niska aktywność i mobilność części osób pozostających bez pracy,
- wzrost zachowań „uzależniających” od pomocy społecznej oraz postaw roszczeniowych.

Ważną przyczyną społeczną pogłębiania się aktualnego stanu rzeczy, wpływającą bezpośrednio na stan przestrzeni w obszarze 4 oraz perspektywy rozwojowe i odbiór obszaru 4, jest brak w świadomości społecznej potrzeby szybkiego rozwiązania problemów tego obszaru. W związku z tym zauważalny jest brak rzetelnej debaty społecznej na temat przeznaczenia i przyszłości tego obszaru w mieście. Tymczasem jest on jednym z najważniejszych czynników decydujących o sukcesie rewitalizacji tego typu terenów

Określenie kierunków usuwania objawów i przyczyn stanu kryzysowego w obszarze 4 – sfera społeczna

- objęcie monitoringiem sytuacji społecznej rejonu ul. Węglowej;
- rozwój inicjatyw służących dostosowaniu do potrzeb i sytuacji na rynku pracy mieszkańców obszaru 4: organizacja Klubu Pracy, pomoc osobom bezrobotnym, które zadeklarują chęć czynnego udziału w programie aktywizacji: szkolenia, staże, warsztaty;
- rozszerzenie zakresu zajęć środowiskowych, zwłaszcza dla dzieci z obszaru 4;
- rewaloryzacja terenów zielonych; rozbudowa zaplecza sportowego z myślą o edukacji poprzez sport, poprawie zdrowotności dzieci i młodzieży oraz jako alternatywa na spędzanie czasu po zajęciach szkolnych;
- zapewnienie rodzinom wielodzietnym pomocy w zakresie szkolnym oraz – w miarę możliwości – pomoc psychologów i pomoc materialna;
- pilotażowy projekt społeczny: wyłonienie lidera społecznego w obszarze 4. Organizacja mikroinicjatyw w obszarze 4.

4.3.5. Cele strategiczne rewitalizacji obszaru 4

- przeprowadzenie debaty publicznej dot. funkcji obszaru 4 – określenie modelu przekształceń oraz przyszłej funkcji użytkowej;
- pełna inwentaryzacja obiektów i terenów pokopalnianych, sporządzenie koncepcji i dokumentacji technicznej projektów przebudowy;
- przystąpienie do pozyskiwania partnerów gospodarczo-społecznych i szukania źródeł finansowania projektów dotyczących adaptacji budynków do nowych funkcji;

- poprawa struktury przestrzennej i zmiany jakościowe w zagospodarowaniu;
- wymiana infrastruktury głównej w obszarze 4, rozbudowa sieci głównej na obszarach niezabudowanych oraz rekultywacja terenu – poprawa stanu środowiska;
- wprowadzenie nowych firm przez podmiot zarządzający całym kompleksem;
- nawiązanie współpracy z szkołami wyższymi i instytucjami regionalnymi, które mogą odegrać pomocniczą rolę w wykorzystaniu potencjału terenów w obszarze 4;
- wprowadzenie zieleni urządzonej – usunięcie „dzikiej”, ekspansywnej zieleni;
- organizacja muzeum techniki na terenie części obiektów – wykorzystanie zabytkowych maszyn kopalnianych i ich udostępnienie zwiedzającym;
- wzrost aktywności i inicjatyw mieszkańców w oparciu o infrastrukturę społeczną oraz pracowników społecznych i wolontariuszy;
- podjęcie działań zwiększających mobilność i dostosowawczych do sytuacji na rynku pracy; objęcie szczególną troską młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.

4.3.6. Cele szczegółowe rewitalizacji obszaru 4

- pełna rekultywacja terenów pokopalnianych oraz wnętrza kopalni (do 2015);
- pełna adaptacja infrastruktury do współczesnych standardów: (do 2011);
- zagospodarowanie na cele gospodarcze terenów niezabudowanych: budowa infrastruktury głównej (dróg, wodociągu, kanalizacji, sieci energetycznej, teletechnicznej itp.) na potrzeby realizacji strefy aktywności gospodarczej; budowa sieci wewnętrznej (2011);
- przebudowa i adaptacja zabytkowych obiektów na cele społeczne: kulturalno-oświatowe, edukacyjne (do końca 2015);
- rozbudowa oferty świetlic środowiskowych oraz inicjatyw służących „wykorzystaniu” potencjału ludzi starszych oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży, zwłaszcza z rodzin niepełnych i zagrożonych dysfunkcjami (2007);
- reorganizacja przestrzeni publicznych pod kątem przewidzianych funkcji oraz
 - organizacji imprez kulturalnych i masowych (2012);
 - wprowadzenia funkcji edukacyjnej z myślą o młodzieży i integracji społecznej;
 - potrzeb osób starszych oraz niepełnosprawnych ruchowo (stopniowo);
- właściwe oznaczenie i podjęcie działań służących włączeniu zabytków w szlak turystyki przemysłowej województwa śląskiego (termin 2012);

- wprowadzenie nowych lub zatartych funkcji kreujących obszar: obiektów, funkcji oraz lokali decydujących o kulturalnym i gospodarczym charakterze, dodających prestiżu lokalizacyjnego itp. (termin 2015).

Szczegółowo cele rozpisane są na zadania w dalszej części opracowania.

4.3.7. Szanse i zagrożenia realizacji celów rewitalizacji obszaru 4

Zagrożenia realizacji celów i kierunków rewitalizacji obszaru 4

- wysokie koszty przygotowania projektów rewaloryzacji i regeneracji terenów pokopalnianych, które mogą prowadzić do wyodrębniania mniejszych, a co za tym idzie – mniej spektakularnych (oczekiwanych społecznie) etapów realizacyjnych; zagrożenie braku środków własnych na zapewnienie wymaganego wkładu własnego oraz finansowanie całości fazy przygotowawczej – skala potrzeb jest niewspółmierna do możliwości średniookresowego generowania przez budżet miasta Czeladź takich kwot;
- ryzyko braku partnera/ -ów użytkujących kompleks. Adaptacja na potrzeby użytkowe (zarówno gospodarcze, jak i społeczne) wymaga, aby obiekty rewaloryzowane (budynki zabytkowe) miały określoną nie tylko funkcję, ale i aby w fazie projektowania szczegółowego wskazany był już ich użytkownik/ użytkownicy. W przypadku nie pozyskania przez miasto instytucji (np. szkoły, placówki lub dużej firmy) zainteresowanej lokalizacją w tego typu obiektach ich rewaloryzacja traci swój sens ekonomiczny;
- kadencyjność – ryzyko częściowego zaniechania procesów odnowy obszarów podlegających rewitalizacji;
- brak promocji inwestycyjnej obszarów pokopalnianych – ryzyko utrwalenia obecnego stanu rzeczy;
- brak realizacji elementów społecznych procesu rewitalizacji tych terenów; brak ich odpowiedniej promocji turystycznej i ekonomicznej jako unikatowego kompleksu zabudowy przemysłowej regionu górnośląskiego;
- rzutujące na odbiór i perspektywy ożywienia obszaru zdewastowane obiekty i dziko porośnięte tereny otwarte;
- spore koszty dostosowania do współczesnych wymogów i standardów, zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków.

Szanse realizacji celów i kierunków rewitalizacji obszaru 4:

- możliwość znacznego sfinansowania projektów rewitalizacji oraz infrastrukturalnych ze źródeł zewnętrznych – możliwość wykorzystania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych środków (NFOŚiGW, WFOŚiGW) w finansowaniu poszczególnych projektów infrastrukturalnych oraz rekultywacji;
- wykorzystanie dialogu społecznego i społeczno-instytucjonalnej debaty nt. przeznaczenia terenu po KWK SATURN do promowania tego obszaru na zewnątrz jako terenu szczególnie atrakcyjnego do prowadzenia działalności gospodarczej (w tym przemysłowej), przyciągania inwestorów i instytucji mogących zlokalizować się w tego typu obiektach;
- promocja inwestycyjna terenów) oraz podjęcie działań nakierowanych na pobudzenie (w tym promocja) mikroprzedsiębiorczości jako szansa dla rozwoju społecznego i ekonomicznego obszaru 4;
- stopniowa waloryzacja zabytkowych obiektów
- oznaczenie szlaku turystycznego na terenie obszaru 4 i jego promocja – kreowanie głównie nowego wizerunku i poprawa odbioru społecznego obszaru 4 wśród mieszkańców; wzrost świadomości wartości historycznej i kulturowej obszarów 2, 3, 4 i 5. Te działania mogą sprzyjać kreowaniu nowego, opartego o dziedzictwo przemysłowe, wizerunku całego miasta;
- włączenie terenu po KWK SATURN do szlaku turystyki przemysłowej województwa śląskiego – cele promocyjne, wzajemna współpraca z Urzędem Marszałkowskim nad projektem promocji obszarów;
- budowa obwodnicy zachodniej miasta i skomunikowanie obszaru 4 w sposób bezpośredni z obszarami inwestycyjnymi w gminie oraz głównymi drogami Aglomeracji.

4.4. Tereny zieleni – obszar 5

Czelandź jest jednym z najstarszych miast w regionie, „ściśniętym” przez miasta z nią sąsiadujące. W związku z tym nie posiada typowej dla przeciętnego miasta strefy podmiejskiej z obszarami leśnymi, łąkami i polami uprawnymi. Pierwotnie na terenie miasta Czelandzi występowała roślinność leśna (lasy liściaste, bory mieszane, buczyny). Od XIX wieku, po przekształceniu miasta w ośrodek przemysłowy, naturalny krajobraz został silnie przekształcony. Flora i fauna ma charakter typowy dla miast w wielkoprzemysłowym

regionie. W granicach miasta nie występują większe kompleksy leśne. Szatę roślinną wokół terenów przemysłowych tworzy roślinność antropogeniczna, (nasadzenia, pasy zieleni, zadrzewienia). Fragmentarycznie, na obszarach pozostawionych przez dłuższy czas spontanicznej sukcesji, roślinność nabiera cech półnaturalnych. Istniejące tereny zielone oraz obszary otwarte stanowią szwy ekologiczne, które łączą poszczególne jednostki strukturalne miasta i pozwalają zachować ziarnistość osiedli oraz utrzymać ciągłość systemu ekologicznego (ruszt ekologiczny). W krajobrazie dominują tereny zieleni urządzonej: parki, skwery, zieleń osiedlowa i przyuliczna oraz rozległe tereny nieużytków porolnych. Tereny zieleni miejskiej, urozmaicone pod względem florystycznym i faunistycznym, mają walory przyrodnicze, dydaktyczne, kulturowe i historyczne, są miejscem wypoczynku i rekreacji, a także podnoszą walory krajobrazowe i klimatyczne miasta.

4.4.1. Walory kulturowe i przyrodnicze obszaru 5

Czeladź położona jest w środkowym biegu rzeki Brynicy. W Systemie Obszarów Chronionych Województwa dolina Brynicy klasyfikowana jest jako korytarz ekologiczny łączący regionalne elementy ESOCh na północy i na południu Województwa przez tereny najściślejszego zainwestowania GOP. Rzeka jest obecnie uregulowana o wyprostowanym i obudowanym korycie. Prowadzi ona zanieczyszczone (pozaklasowe) wody.

Na terenie miasta znajduje się ponadto kilka niewielkich, sztucznych zbiorników wodnych, powstałych w dawnych wyrobiskach piasku i lokalnych zagłębieniach terenu.

Wzdłuż biegu Brynicy usytuowane zostały parki miejskie, wśród których można wymienić:

- Park im. H. Jordana (o powierzchni 7ha), zlokalizowany po wschodniej stronie Brynicy wzdłuż ulicy Katowickiej (w ewidencji zabytków);
- park przy budynku Dyrekcji Kopalni Saturn – założony w okresie międzywojennym po zachodniej stronie Brynicy;
- Ogród Morwowy (o powierzchni 3,4ha) – założony w 1931 roku w dolinie Brynicy, przy dawnej Kopalni Saturn (w ewidencji zabytków);
- Park 21 Listopada (o powierzchni 3ha) – założony w roku 1902, nie przylegający do koryta rzeki Brynicy, położony jest w niedalekiej od niej odległości przy ulicy 21 Listopada, na zachód od zabudowań dawnej kolonii robotniczej (w ewidencji zabytków);

- Park im. T. Kościuszki przy ulicy Katowickiej (o powierzchni 2,4ha)– położony na wschodnim brzegu Brynicy, wzdłuż ulicy Katowickiej i 1-go Maja. Założony został w 1905 roku (w ewidencji zabytków).

Zabytkowe założenia zielone parków i cmentarzy (cmentarz przy ul. Szybikowej, cmentarz żydowski przy ul. 3 Szyb oraz cmentarz przy ul. Nowopogońskiej) objęte są strefami ochrony krajobrazu „K”.

Inne atuty obszaru 5:

- duża powierzchnia urządzonych terenów zielonych;
- spójna i otwarta na adaptacje oraz wzbogacenie funkcji rekreacyjnych i sportowych struktura przestrzenna parków;
- położenie w pobliżu Parku Pszczelnik w Siemianowicach Śląskich, dogodne położenie wzdłuż ul. Katowickiej, dojazd od strony DK nr 94;
- rozciągnięcie obszaru 5 na osi północ-południe przez całe miasto – ułatwienie przekształceń struktury miasta – łączenie innych terenów z obszarem 5;
- różnorodność faunistyczna i florystyczna obszaru 4 – ekologiczny szew miasta, powiatu oraz regionu (ESOCh);
- kompleks sportowo – rekreacyjny MOSiR tworzący „naturalne” zaplecze dla organizacji imprez sportowych i zawodów.

Wzdłuż rzeki ciągną się wały nadrzeczne, przy których znajdują się ścieżki. Mogą one tworzyć element regionalnego układu turystyki aktywnej (ścieżki rowerowe). Rekreacyjny potencjał doliny Brynicy oraz miasta współtworzy bowiem kompleks MOSiR przy ul. Sportowej, ok. 200 m od rzeki. Na kompleks składają się hala widowiskowa oraz stadion sportowy. Uzupełnione o kompleks pływalni oraz ścieżki rowerowe i turystyczno-krajoznawcze (m.in. przyrodniczo-edukacyjne) mogłyby stanowić atut miasta w Aglomeracji. Dodatkową atrakcją może być naturalny punkt widokowy oraz stok sportowy na wzgórzu Borzecha, posiadający odpowiedni spadek i ukształtowanie.

4.4.2. Granice ochrony konserwatorskiej

Ochroną konserwatora zabytków objęte są w ramach obszaru 4 m.in. tereny zielone:

- Park im. H. Jordana (o powierzchni 7 ha),

- Ogród Morwowy (o powierzchni 3,4 ha),
- Park 21 Listopada (o powierzchni 3 ha),
- Park im. T. Kościuszki przy ulicy Katowickiej (o powierzchni 2,4 ha),
- wapienniki na Wzgórzu Bożecha,

a ponadto:

- budynek Szkoły przy ul. Katowickiej 42,
- Pałac „Pod Filarami” przy ul. Dehnelów 10, wraz z zabudowaniami towarzyszącymi (Dehnelów 12),
- kamienice bliźniacze przy ul. Dehnelów 26-28 i 24-30,
- budynek dawnego kina „UCIECHA” przy Placu Konstytucji / ul. 1 Maja,
- kamienice przy ul. Katowickiej nr 81, 83, 111, 121, 123.

4.4.3. Określenie granic obszaru rewitalizacji

W ramach terenów zieleni i terenów otwartych objętych objawami stanu kryzysowego przeznaczono do rewitalizacji teren doliny rzeki Brynicy – **Obszar 5** – od mostu na ul. Staszica po ul. Katowicką włącznie, ograniczony od zachodu ul. Sportową i częściowo Legionów wraz z kompleksem MOSIR, a od zachodu zabudowaniami nieparzystymi ul. Katowickiej, terenem między ul. Zacisze, Niecała i Nową oraz wzgórzem Bożecha. W jego granicach znajdują się Park Kościuszki, Park Grabek, Park Jordana, Park 21 Listopada, Pałac Pod Filarami przy ul. Dehnelów wraz z otoczeniem, Ogród Morwowy i ww. kamienice.

Teren ten niewątpliwie podlega niekorzystnym zjawiskom degradacji, ale także – zgodnie z przeprowadzoną analizą SWOT – posiada duży potencjał rozwojowy, stąd jego umieszczenie w *Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi*.

4.4.4. Diagnoza i kierunki rewitalizacji

Opis objawów stanu kryzysowego w obszarze 5 – sfera przestrzenna i środowiskowa

Spośród terenów zieleni i terenów otwartych najbardziej wymagającą działań rewitalizacyjnych wydaje się być dolina rzeki Brynicy. Wśród charakterystycznych dla niej objawów stanu kryzysowego można wyróżnić:

- Zły stan jakości wód (zanieczyszczenie). Rzeka Brynica nie powinna prowadzić wód pozaklasowych. Wody tej rzeki są zanieczyszczone w dużej mierze ściekami dopływającymi do niej z kanalizacji (dzikie zrzuty ścieków).
- Niewystarczające powiązania funkcjonalne, przestrzenno-krajobrazowe i komunikacyjne rzeki z terenami miejskimi do niej przyległymi. Tereny miejskie przyległe do rzeki nie wykorzystują potencjału wynikającego z ich położenia. Przejawia się to brakiem powiązań kompozycyjnych (punkty widokowe, osie widokowe, osie kompozycyjne), brakiem dostępności do rzeki (ciągi piesze i rowerowe), brakiem obiektów cechujących się wysoką jakością rozwiązań urbanistycznych podkreślających tożsamość miejsca.
- Negatywne oddziaływanie na otoczenie. Zarówno zanieczyszczenie rzeki, jak i niewłaściwe jej uregulowanie (wybetonowane i wyprostowane koryto) powoduje negatywny odbiór wizualny i estetyczny.
- Brak wizualnego kontaktu z rzeką. Obramowanie koryta rzeki wysokimi wałami uniemożliwia bezpośredni kontakt człowieka z wodą.
- Brak połączeń przyrodniczych doliny Brynicy w granicach miasta z terenami sąsiadującymi. Rzeka nie zna granic administracyjnych, dlatego też powinna być traktowana jako korytarz ekologiczny umożliwiający połączenie z obszarami położonymi na północ i południe od miasta. Jako element układu ciągłego terenów otwartych, przenika ona całą tkankę miejską i łączy ją z otwartym krajobrazem podmiejskim.
- Brak zaplecza umożliwiającego dostęp do rzeki (parkingi, dojazd do terenów nad rzeką).
- Niewykorzystany potencjał rekreacyjno-wypoczynkowy terenów nadrzecznych. Tereny nadrzeczne nie wychodzą naprzeciw oczekiwaniom społecznym, związanym z rozwojem turystyki aktywnej i biernej wiążącej się z różnymi możliwościami spędzania wolnego czasu. W ocenie walorów estetycznych krajobrazu nadrzecznego oraz jego poszczególnych walorów widokowych, uwzględniając przy tym możliwość uprawiania sportu, wędrówek pieszych oraz wędkarstwa, należy wziąć pod uwagę wartości poznawcze, dydaktyczne i estetyczne oraz stosunek emocjonalny człowieka do miejsca.
- Zaniedbanie parków miejskich przylegających do rzeki. W większości parków zatarty został pierwotny układ kompozycyjny, widoczne są braki w infrastrukturze (oświetlenie) oraz elementach małej architektury (ławki, wyposażenie placów zabaw, itp.), a także miejscowe zaniedbania pielęgnacyjne zieleni.

W załączniku 2 do niniejszego opracowania znajduje się dokumentacja fotograficzna dla części terenów zielonych, wymagających wsparcia.

Określenie przyczyn stanu kryzysowego w obszarze 5 – sfera przestrzenna i środowiskowa – słabe strony obszaru

Objawy stanu kryzysowego doliny rzeki Brynicy mają następujące przyczyny:

- nieregulowana gospodarka wodno-kanalizacyjna w mieście i poza nim,
- uregulowanie rzeki (ujęcie w wysokie wały) i wyprostowanie koryta rzeki,
- niewystarczająca ilość bieżących prac pielęgnacyjnych.

Określenie kierunków usuwania objawów i przyczyn stanu kryzysowego w obszarze 5 – sfera przestrzenna i środowiskowa

- regulacja gospodarki wodno-kanalizacyjnej w mieście i poza nim, współpraca pomiędzy gminami położonymi w zlewni Brynicy;
- wykorzystanie terenów przyległych do przepływającej rzeki na cele rekreacji;
- zwiększenie nakładów na bieżące prace pielęgnacyjne;
- odnowa drzewostanu, uzupełnienie małej architektury, remont alejek, oświetlenie;
- organizacja imprez masowych w Parku Kościuszki i Grabek
- renowacja zabytkowego Pałacu Pod Filarami wraz z otoczeniem – atrakcja ponadlokalna,
- wytyczenie ścieżek i szlaków edukacyjnych, przyrodniczych oraz sportowo-rekreacyjnych, połączenie ich ze szlakami w miastach Sosnowiec, Siemianowice Śląskie, Będzin i Katowice; właściwe oznaczenie szlaków i ich promocja;
- budowa ścieżek rowerowych

Diagnoza społeczna

Obszar 5 do końca 2004 roku zamieszkiwany był łącznie przez 917 osób, w tym 743 powyżej osiemnastego roku życia. Zasadlający obszar mieszkańcy stanowią 2,8% ogółu czestochowian.

Problemy społeczne tego obszaru to: alkoholizm, dewastacje, bezradność opiekuńcza i wychowawcza. Osoby ubiegające się o pomoc lub wsparcie z MOPS w 2003 roku, a więc wnioskodawcy stanowili 8,8 % dorosłych mieszkańców obszaru. Uwzględniając w dystrybucji wszelkich działań pomocowych członków rodzin wnioskodawców okazuje się, że wsparcie z systemu pomocy społecznej dotarło łącznie do 14,6 % mieszkańców zamieszkujących ten obszar.

Dominujące kwestie społeczne, jakie występowały w 2003 i 2004 roku w obszarze pomocy społecznej to **problemy wynikające z pozostawania bez pracy, niepełnosprawności, długotrwałych chorób**, a także **problemy życiowe rodzin niepełnych i wielodzietnych**.

Odbiór społeczny terenów zielonych jest niejednoznaczny – panuje opinia o braku niewykorzystaniu ich potencjału. Ponadto spora część rodzin zagrożonych niedostosowaniem mieszka właśnie przy ul. Katowickiej, co rzutuje na odbiór tej ulicy i obszaru w mieście.

Określenie przyczyn stanu kryzysowego w obszarze 5 – sfera społeczna

Przyczyn stanu kryzysowego należy upatrywać przede wszystkim w zjawiskach i procesach związanych z utratą pracy i bazy ekonomicznej mieszkańców obszaru:

- część osób długotrwale bezrobotnych traci kontakt z rynkiem pracy, przez co wymaga większej pomocy; problemem staje się alkoholizm;
- niska aktywność i mobilność części osób pozostających bez pracy,
- wzrost zachowań „uzależniających” od pomocy społecznej, ale także postaw roszczeniowych.

Określenie kierunków usuwania objawów i przyczyn kryzysu w obszarze 5 – sfera społeczna

- objęcie monitoringiem sytuacji społecznej ul. Katowickiej;
- rozwój inicjatyw służących dostosowaniu do potrzeb i sytuacji na rynku pracy mieszkańców obszaru 5: organizacja Klubu Pracy, pomoc osobom bezrobotnym, które zadeklarują chęć czynnego udziału w programie aktywizacji: szkolenia, staże, warsztaty;
- rozszerzenie zakresu zajęć środowiskowych, zwłaszcza dla dzieci w oparciu o MBP przy ul. 1 Maja i Gimnazjum nr 2. Możliwa także adaptacja budynku: ul. Katowicka nr 117;
- stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego na imprezach masowych;
- wprowadzenie dodatkowych form terapii zajęciowej i / lub spędzania czasu wolnego dla osób starszych, bezradnych życiowo;
- rewaloryzacja terenów zielonych; rozbudowa zaplecza sportowego z myślą o edukacji poprzez sport, poprawie zdrowotności dzieci i młodzieży oraz jako alternatywa na spędzanie czasu po zajęciach szkolnych;
- zapewnienie rodzinom wielodzietnym pomocy w zakresie szkolnym oraz – w miarę możliwości – pomoc psychologów i pomoc materialna.

- wyłonienie lidera społecznego w obszarze 4. Organizacja mikro-inicjatyw oraz konkursów między osiedlami i obszarami.

4.4.5. Cele strategiczne rewitalizacji obszaru 5

- uporządkowanie starych parków, przeprowadzenie ich inwentaryzacji i konserwacji;
- budowa infrastruktury towarzyszącej parkom lub / i ich modernizacja lub naprawa (uzupełnienie), w tym zwłaszcza placów zabaw i alejek z oświetleniem;
- zakończenie regulacji lewobrzeżnej gospodarki wodno-kanalizacyjnej;
- renowacja zabytkowego Pałacu Pod Filarami wraz z otoczeniem – razem z zabytkowym kompleksem kopalni i parkami wzdłuż rzeki ma to być atrakcja na skalę regionu;
- wytyczenie ścieżek i szlaków edukacyjnych, przyrodniczych oraz rekreacyjnych, budowa ścieżek rowerowych i ich połączenie ze szlakami w miastach Sosnowiec, Siemianowice Śląskie, Będzin i Katowice; właściwe oznaczenie szlaków i ich promocja;
- wzrost aktywności i inicjatyw mieszkańców w oparciu o infrastrukturę społeczną oraz pracowników społecznych i wolontariuszy;
- podjęcie działań zwiększających mobilność i dostosowawczych do sytuacji na rynku pracy; objęcie szczególną troską młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.

4.4.6. Cele szczegółowe rewitalizacji obszaru 5

- wymiana infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (2012)
- modernizacja kompleksu MOSiR (2009), rozbudowa kompleksu w układzie PPP (2012);
- aranżacja przestrzeni miejskiej pod kątem „przywiązania” do rzeki – budowa ścieżek rowerowych, wytyczenie szlaków, modernizacja parków miejskich i placów leżących w obszarze 5 (przystanek A – ul. Dehnelów, Plac Konstytucji) – 2012;
- renowacja Pałacu Pod Filarami z otoczeniem; utworzenie muzeum miejskiego (2010);
- podjęcie ww. działań społecznych i na rzecz rynku pracy dla mieszkańców obszaru–2007.

4.4.7. Szanse i zagrożenia realizacji celów rewitalizacji obszaru 5

Szanse:

- pozyskanie na rewaloryzację obszaru środków zewnętrznych i pozabudżetowych (WFOŚiGW, EkoFundusz, EFRR, środki Urzędu Marszałkowskiego i inne);
- włączenie obszaru w szlak turystyki przemysłowej, aktywnej i jego aktywna promocja;
- wzbogacenie programu funkcjonalnego i budowa powiązań obszaru 5 z innymi terenami w mieście i regionie (ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne, oznaczenie, folder, mapy itp.);
- pozyskanie inwestora prywatnego, który w układzie Partnerstwa Publiczno-Prywatnego wybuduje kompleks pływalni (dobudowa) przy kompleksie MOSiR;
- duże zainteresowanie sportem i krzewieniem kultury fizycznej w mieście jako istotny element lokalnej tradycji społecznej.
- współdziałanie w sprawach rozwoju terenów zielonych oraz doliny rzeki Brynicy z sąsiednimi miastami oraz Urzędem Marszałkowskim;
- stopniowa poprawa jakości wód rzeki Brynicy wskutek działań naprawczych (gospodarka wodno-ściekowa), a także na skutek naturalnych procesów samooczyszczania.

Zagrożenia:

- brak wystarczających środków na inwestycje – do tej pory wydatkowano na obszar 5 stosunkowo niewielkie kwoty (bieżące, niezbędne prace pielęgnacyjne). Zagrożenie wynika głównie z utrzymania się przeświadczenia, że inwestycje w tereny zieleni są mniej priorytetowe niż porządkowanie spraw infrastrukturalnych w mieście;
- Konkurencja w ubieganiu się o środki pomocowe (głównie EFRR) i inne; układ kryteriów oceny projektów promujący projekty duże, urbanistyczne.

4.5. Działania podjęte i zrealizowane w ramach obszarów rewitalizowanych przed i w trakcie opracowywania Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Urząd Miasta w Czeladzi rozpoczął pracę nad *Programem Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* w roku 2003. Zaczątkiem prac nad *PROM* były konsultacje społeczne projektów rewitalizacji strefy staromiejskiej (od 2003 roku) oraz osiedli mieszkaniowych 21 Listopada oraz 3 Kwietnia (2004).

W maju 2004 r. powołano Zespół ds. Rewitalizacji Starego Miasta, a we wrześniu 2004 r. powołano Zespół Zadaniowy ds. Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Miasta Czeladź oraz Pełnomocnika ds. Rewitalizacji. Wraz z powołaniem ww. Zespołu Urząd Miasta Czeladź zwrócił się do obecnych w mieście instytucji i organizacji pozarządowych z prośbą o współudział w tworzeniu Programu Rewitalizacji i wypracowanie propozycji jej zakresu.

Podejmowane w latach wcześniejszych działania inwestycyjne mają ścisły związek z planem działań zawartym w *Programie Rewitalizacji*. Działania podejmowane wcześniej stanowiły punkt wyjściowy dla działań planowanych w ramach *Programu Rewitalizacji*.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładzi

L.p.	Działania przestrzenne, gospodarcze i infrastrukturalne (PGI) podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru 1:	Termin	UWAGI
1.PGI.A.	Opracowanie „Studium rewaloryzacji strefy staromiejskiej”, inwentaryzacja urbanistyczna i opracowanie diagnozy stanu obecnego; określenie kierunków przekształceń; uzyskanie akceptacji kierunków rewitalizacji przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (WKZ).	2003 – 2004 2005	Obowiązkowe dla stref ścisłej ochrony konserwatorskiej oraz w celu opracowania założeń nowego planu miejscowego dla strefy.
1.PGI.B.	Opracowanie dokumentacji budowlano-wykonawczej (projektowej) oraz uzyskanie pozwolenia na budowę wraz z kompletem uzgodnień dotyczących przebudowy infrastruktury technicznej w rejonie czładzkiej Starówki, w tym projekty budowlane dla układu drogowego oraz sieci infrastruktury technicznej.	2003 – 2004	Zgodnie z Prawem budowlanym konieczne do realizacji inwestycji infrastrukturalnych i celu publicznego.
1.PGI.C.	Opracowanie „Raportu oddziaływania na środowisko” inwestycji infrastrukturalnych w obszarze Starego Miasta.	2003 – 2004	Niezbędny element wniosku o dofinansowanie w ramach działania 3.3.1. Rewitalizacja obszarów miejskich i uzyskania dotacji z Europejskiego Funduszy Rozwoju Regionalnego.
1.PGI.D.	Opracowanie studiów wykonalności dla projektów infrastruktury technicznej i drogowej dotyczących strefy staromiejskiej.	2003 – 2004	Niezbędny element wniosku o dofinansowanie w ramach działania 3.3.1. Rewitalizacja obszarów miejskich i uzyskania dotacji z Europejskiego Funduszy Rozwoju Regionalnego.
1.PGI.E.	Zagospodarowanie otoczenia Urzędu Miasta przy ul. Katowickiej 45.	2000	Zagospodarowanie skarp i remont schodów głównych.
1.PGI.F.	Termomodernizacja obiektu biurowego przy ul. 1-go Maja 25.	2003 – 2004	Zmiana estetyki budynku, w dużej mierze pozytywnie wpływająca na otoczenie. Instytucje oraz firmy zlokalizowane w tej części miasta zyskały estetyczne zaplecze prowadzenia własnej działalności.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

L.p.	Działania społeczne (S) podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru 1:	Termin	UWAGI
1.S.A.	Budowa Domu Seniora przy ul. Szpitalnej.	1997 – 1999	Celem inwestycji było wzmocnienie potencjału w zakresie opieki społecznej w mieście.
1.S.B.	Reorganizacja usług bibliotecznych oraz częściowa przebudowa obiektu Miejskiej Biblioteki Publicznej przy ul. 1 Maja 27 na cele edukacyjne i kulturalne	1997	Celem inwestycji było dostosowanie obiektu do potrzeb osób starszych oraz adaptacja pomieszczeń na salę wystaw
1.S.C.	Komunikacja społeczna: Włączenie w proces rewitalizacji mieszkańców miasta, zwłaszcza Starówki oraz osiedla 21 Listopada i tzw. Starych Piasków; przeprowadzane konsultacje społeczne i prezentacje założeń rewitalizacji.	2003 – 2004	Konsultacje społeczne stały się elementem budowania spójnej i wspólnej dla całego miasta wizji rewaloryzacji Starego Miasta.
1.S.D.	Komunikacja z partnerami gospodarczymi procesu rewitalizacji: Włączenie w proces rewitalizacji Starego Miasta Będzińskiego Zakładu Elektroenergetycznego (obecnie ENION S.A. O/ Będzin) oraz Górnośląskiej Spółki Gazownictwa Sp. Z o.o. w Zabrze. Zawarto porozumienie z BZE S.A. (ob. ENION S.A. O/ Będzin) odnośnie przygotowania fazy technicznej projektu.	2003 – 2004	BZE S.A. i GSG Sp. z o.o. Zabrze realizować będą inwestycje dotyczące własnych sieci, które mają przyczynić się do wyraźnej poprawy warunków zamieszkiwania i prowadzenia działalności gospodarczej na Starym Mieście w Czeladzi. Spółki są partnerami w procesie rewitalizacji, a ich inwestycje będą prowadzone równoległe z inwestycjami komunalnymi.
1.S.E.	Promocja Starego Miasta jako obszaru kulturowo cennego dla całego regionu; promocja idei rewitalizacji Starego miasta wśród mieszkańców oraz przy użyciu środków masowego przekazu	Od 1999	Jest to jeden z istotnych elementów warunkujących powodzenie procesu rewitalizacji, który warunkuje też zmianę wizerunku całego miasta w Aglomeracji.

Urząd Miasta Czeladź

we współpracy z **Centrum Doradztwa Strategicznego**,
ul. Szlak 65 biuro 1004, 31 – 153 Kraków, www.cds.krakow.pl

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

L.p.	Działania przestrzenne, gospodarcze i infrastrukturalne (PGI) podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru 2:	Termin	UWAGI
2.PGI.A.	Opracowanie dokumentacji budowlano-wykonawczej (projektowej) wraz z operatem wodno-prawnym oraz uzyskanie pozwolenia na budowę wraz z kompletem uzgodnień dotyczących przebudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w rejonie ul. 21 Listopada.	2003 – 2004	Zgodnie z Prawem budowlanym konieczne do realizacji inwestycji infrastrukturalnych i celu publicznego.
2.PGI.B.	Opracowanie studium wykonalności dla projektu dotyczącego budowy kanalizacji wraz z modernizacją wodociągu i renowacją nawierzchni i wzmocnienia w ten sposób funkcji gospodarczej terenu w obszarze 2.	2004	Niezbędny element wniosku o dofinansowanie ze ZPORR.
2.PGI.C.	Rozpoczęcie przebudowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej.	2004-2005	W roku 2005 kontynuacja inwestycji.
2.PGI.D.	Rekultywacja terenu i powiększenie terenów zieleni urządzonej (w Parku Alfred) w otoczeniu kolonii Saturn oraz osiedla Musiała.	od 2000 – etap I	Etap II planowany jest na rok 2005. Wykonawca i odpowiedzialny: Spółka Restrukturyzacji Kopalń
2.PGI.E.	Częściowa przebudowa sieci kanalizacyjnej w rejonie ul. 21 Listopada – Marii Skłodowskiej – Curie oraz Powstańców Śląskich – KS VI.	2002	Realizacja części sieci rozdzielczej dla zlewni wymienionych ulic – rozdzielenie ścieków i skierowanie KS do KSL.
2.PGI.F.	Komunikacja społeczna i dialog z partnerami rewitalizacji: Włączenie w proces rewitalizacji Spółdzielni Mieszkaniowej SATURN oraz Czeladzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej jako administratorów budynków przy ul. 21 Listopada.	2004	Umożliwienie koordynacji wspólnych działań z zakresu rewitalizacji społecznej i przestrzennej rejonu osiedla 21 Listopada.

Urząd Miasta Czeladź

we współpracy z **Centrum Doradztwa Strategicznego**,
ul. Szlak 65 biuro 1004, 31 – 153 Kraków, www.cds.krakow.pl

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

L.p.	Działania społeczne (S) podjęte i zrealizowane W ramach Obszaru 2:	Termin	UWAGI
2.S.A.	Objęcie obszaru 2 monitoringiem sytuacji społecznej; sporządzenie mapy obszarów zagrożonych patologią; Objęcie przez służby Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej monitoringiem obszaru.	W toku	Obszar 2 spośród wszystkich 6 obszarów podlegających rewitalizacji jest zagrożony patologią, a także występuje tutaj szczególnie wysoki odsetek bezrobotnych, osób zagrożonych wykluczeniem ekonomicznym i społecznym niedostosowaniem.
2.S.B.	Przejęcie od Starostwa Powiatowego budynków przy ul. 21 Listopada 10 i 23 – możliwa adaptacja na funkcje i cele społeczne – np. Dom Kultury.	2004-2005	Budynek przy ul. 21 Listopada 10 pełnił dawniej funkcję Domu Kultury (kopalnianego). Możliwe i pożądane jest przywrócenie tej funkcji – placówka objęłaby swoim działaniem obszary 2 i 4, czyli obszary problemów społecznych.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

L.p.	Działania przestrzenne, gospodarcze i infrastrukturalne (PGI) podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru 3:	Termin	UWAGI
3.PGI.A.	Renowacja wodociągu w ul. Sikorskiego (251 mb), Bema (132 mb) Przebudowa wodociągu w ulicach: Bema, Krzywej, Płockiej (900 mb).	1999 - 2001	Wymiana części sieci wodociągowej wymagającej wymiany.
3.PGI.B.	Inwentaryzacja budowlana obiektów zabytkowego osiedla przy ul. 3 Kwietnia – Kościuszki.	2004	Konieczne w celu sporządzenie projektów budowlanych.
3.PGI.C.	Termomodernizacja i modernizacja instalacji c.o. w Szkole Podstawowej Nr 7 (ul. Spacerowa 2).	2004	Uzyskano środki WFOŚiGW.
3.PGI.D.	Remont budynku Centrum Edukacyjno-Społecznego PIASKI, siedziby stowarzyszeń i organizacji pozarządowych (ul. Zwycięstwa 6).	2004	Wzmocnienie funkcji edukacyjnych i społecznych oraz wsparcie działających NGO w tej części miasta. Działanie 3.5. jest kontynuacją niniejszego działania.
3.PGI.E.	Uporządkowanie terenu przy zbiegu ul. Spacerowej – Nowopogońskiej po zrealizowaniu pawilonu handlowego LIDL i termorenowacji Szkoły Podstawowej Nr 7.	2004	Przekształcenie tego terenu jest dość spektakularna z przestrzennego punktu widzenia. Przed realizacją teren w tym rejonie był nieużytkiem, zarośnięty. Po budowie sklepu pojawił się nowy, duży plac z ładną nawierzchnią i oświetleniem, który wraz ze zmodernizowanym budynkiem SP Nr 7 (nowe elewacje, stolarka) może stać się zaczątkiem budowania centrum dzielnicowego i ogniskować życie kulturalne (miejsce imprez).
3.PGI.F.	Opracowanie koncepcji przebudowy i studium wykonalności wraz z raportem oddziaływania na środowisko dla projektu pt. „Przebudowa kanalizacji i wodociągów zabytkowego osiedla pogórniczego w dzielnicy Czeladzi – Piaski”.	2004	Niezbędny element wniosku o dofinansowanie ze ZPORR
3.PGI.G.	Realizacja oświetlenia zabytkowego osiedla przy ul. Betonowej.	2003	Poprawa bezpieczeństwa i warunków zamieszkiwania.

L.p.	Działania społeczne (S) podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru 3:	Termin	UWAGI
3.S.A.1.	Utworzenie Centrum Edukacyjno-Społecznego PIASKI przy ul. Zwycięstwa jako dzielnicowego centrum kultury, siedziby organizacji pozarządowych oraz ośrodka informacji europejskiej.	2003	Wzmocnienie funkcji edukacyjnych i społecznych oraz wsparcie działających NGO w tej części miasta. Działanie 3.5. jest kontynuacją niniejszego działania.
3.S.A.2	Przebudowa i termomodernizacja obiektu Centrum Edukacyjno-Społecznego PIASKI przy ul. Zwycięstwa.	2004	
3.S.B.	Rozszerzenie zasięgu imprez ogólnomiejskich na dzielnicę Piaski – organizacja imprez w sezonie wiosenno-letnim i jesiennym w Parku Prochownia. Stworzenie miejsca pod imprezy masowe dla dzielnicy obok pawilonu Lidl na skrzyżowaniu ul. Nowopogońskiej i Spacerowej.	2004	Jest to niezbędny element organizacji życia kulturalnego i społecznego w dzielnicy. W miejscach tych można bezpiecznie i stosunkowo tanim kosztem organizować monitorowane imprezy dla mieszkańców i przyjezdnych.
3.S.C.	Otwarcie świetlicy środowiskowej „Klub SZERSZENIE” w dzielnicy Piaski w Szkole Podstawowej Nr 7 –projekt jest rozszerzany.	2002	Objęcie w 1 etapie programu dzieci najbardziej zagrożonych patologią i społecznym niedostosowaniem.
3.S.D.	Modernizacja infrastruktury edukacyjnej i sportowej – rozbudowa i przebudowa Szkoły Podstawowej Nr 7 przy ul. Spacerowej 2.	1999-2004	Poprawa warunków prowadzenia zajęć edukacyjnych i sportowych dla dzieci 6-13 lat.
3.S.E.	Poprawa bezpieczeństwa w obszarze i dzielnicy a) Lobbing mieszkańców i władz, otwarcie komisariatu policji; zwiększenie liczby patroli policyjnych i straży miejskiej w dzielnicy. b) Wymiana oświetlenia ulicznego i jego rozbudowa.	2002-2004	Jest to jeden z elementów składających się na zapewnienie bezpieczeństwa w mieście. W roku 2003 miasto Czeladź otrzymało wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie Bezpieczna Gmina.
3.S.G.	Organizacja usług bibliotecznych przy ul. Nowopogońskiej 227 E	1996	Uniwersalna placówka biblioteczna na potrzeby obszaru 3

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

L.p.	Działania podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru 4:	Termin	UWAGI
4.A.	Inwentaryzacja budowlana obiektów KWK SATURN.	2003 – 2004	Wstępna ocena stanu technicznego oraz inwentaryzacja obiektów KWK SATURN.
4.B.	Opracowanie studium wykonalności, biznes planu oraz raportu oddziaływania na środowisko dla projektu dotyczącego zagospodarowania terenów KWK SATURN na potrzeby realizacji Parku Przemysłowo-Technologicznego.	2004	Gmina uzyskała dotacje z PARP w wys. 100% wartości prac. Ww. opracowania mogą być materiałem wyjściowym i posłużyć przygotowaniu koncepcji zagospodarowania terenów pokopalnianych (biorąc pod uwagę czynnik współfinansowania zewnętrznego – mogą przede wszystkim pomóc w sporządzeniu wniosków o dotacje w ramach ZPORR i uzyskania przez gminę środków na realizację przedsięwzięć dotyczących terenów pokopalnianych).
4.C.	Rekultywacja techniczna i biologiczna oraz przestrzenna terenów pogórnicznych w rejonie ul. Węglowej oraz innych.	2002 – 2004	Projekt finansowany przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń.
4.D.	Opracowanie: „ <i>Studium urbanistyczno-architektonicznego adaptacji budynku sali zbornej i lampowni na terenie KWK „Saturn” w Czeladzi na potrzeby filii uniwersytetu</i> ”.	1998-1999	Zrealizowano w ramach projektu UNDP -HABITAT „Zarządzanie zrównoważonym rozwojem Aglomeracji Katowickiej”.
4.E.	„ <i>Koncepcja funkcjonalno-przestrzenna przekształcenia terenów i obiektów byłej kopalni węgla kamiennego „Saturn” w Czeladzi</i> ”.	2000	
4.F.	Promocja terenów pokopalnianych na cele inwestycyjne.	Od 2004	Po przejęciu od Spółki Restrukturyzacji Kopalń tytułu prawnego do nieruchomości.

L.p.	Działania społeczne (S) podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru 4:	Termin	UWAGI
4.S.A.	Objęcie monitoringiem społecznym terenu przy ul. Węglowej.	2002	Obszar ten jest „problematyczny”, jeśli chodzi o sytuację społeczną. Duża część społeczności wykazuje objawy niedostosowania ekonomicznego wskutek utraty pracy i trudnościami ze znalezieniem nowego zatrudnienia.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

L.p.	Działania przestrzenne, gospodarcze i infrastrukturalne (PGI) , w tym środowiskowe, podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru 5:	Termin	UWAGI
5.PGI.A.	Porządkowanie gospodarki ściekowej: kolektor KSL.	1988 – 1996	Działania w tym obszarze wiążą się ściśle z gospodarką ściekową miasta, ale poniżej umieszczono działania powiązane bezpośrednio z ograniczaniem zrzutów ścieków do rzeki). Jedno z najważniejszych działań inwestycyjnych zrealizowanych w mieście do tej pory w ramach programu dotyczącego sieci wodno-kanalizacyjnej. Realizacja KSL umożliwiła włączenie istniejącej i budowanej kanalizacji w mieście i transport ścieków kolektorem KSL do oczyszczalni Siemianowice-Centrum.
5.PGI.B.	Kanalizacja ul. Staszica.	2001 – 2004	Przebudowa kanalizacji w DK 94 – etap 1 – ograniczenie zrzutów ścieków bezpośrednio do rzeki.
5.PGI.C.	Kolektor prawobrzeżny KS VI.	1999 – 2002	Ograniczenie zrzutów ścieków bezpośrednio do rzeki.
5.PGI.D.	Modernizacja i rozbudowa budynku Ochotniczej Straży Pożarnej przy ul. 1-go Maja – Placu Konstytucji.	2000	
5.PGI.E.	Termomodernizacja budynku Gimnazjum Nr 2 przy ul. Katowickiej. (działanie to zalicza się także do sfery społecznej).	2002	Remont elewacji, wymiana stolarki okiennej – rewaloryzacja przestrzenna terenu przy drogach ponadlokalnych: Katowickiej i Nowopogońskiej.
5.PGI.F.	Remont Pałacu Pod Filarami (ul. Dehnelów) – etap 1 i 2. (działanie to zalicza się także do sfery społecznej).	2003-2004	Remont piwnic, dachu, parteru budynku, instalacji wewnętrznych; realizacja przyłącza kanalizacyjnego. W Pałacu planowana siedziba muzeum miejskiego.
5.PGI.G.	Oświetlenie ul. Katowickiej i 1-go Maja.	1999	Wymiana oświetlenia od ul. Staszica do ul. Dehnelów – poprawa bezpieczeństwa pieszych i kierowców.
5.PGI.H.	Remont amfiteatru w Parku Grabek, budowa placów zabaw w Parku Kościuszki, Grabek, zagospodarowanie terenu parków. (działanie to zalicza się także do sfery społecznej).	1990-1997	Wyposażenie terenu w infrastrukturę rekreacyjną.

L.p.	Działania społeczne (S) podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru 5:	Termin	UWAGI
5.S.A.	Termomodernizacja budynku Gimnazjum Nr 2 przy ul. Katowickiej.	2002	Oprócz rewaloryzacji przestrzennej działanie to przede wszystkim posłużyło znaczącej poprawie warunków prowadzenia zajęć w placówce edukacyjnej.
5.S.B.	Remont Pałacu Pod Filarami (ul. Dehnelów) – etap 1 i 2.	2003-2004	Pałac stanowi jedną z atrakcji turystycznych Czeladzi jako obiekt wzniesiony wraz z kopalnią SATURN. Jest to ciekawa historycznie budowla z końca XIX wieku, z zachowanymi wnętrzami epoki przemysłowej. W Pałacu mieści się Pałac Ślubów, a w najbliższej przyszłości planowana jest siedziba muzeum miejskiego wraz z galeria artystyczną.
5.S.C.	Oświetlenie ul. Katowickiej i 1-go Maja.	1999	Poprawa bezpieczeństwa pieszych i mieszkańców oraz rowerzystów jeżdżących wzdłuż rzeki Brynicy.
5.S.D.	Remont amfiteatru w Parku Grabek, budowa placów zabaw w Parku Kościuszki, Grabek, zagospodarowanie terenu parków.	1990-1997	Wyposażenie terenu w infrastrukturę rekreacyjną; zapewnienie dzieciom miejsca zabaw i rozwoju ruchowego. Poprawa jakości zagospodarowania terenów zielonych, służących całej społeczności miasta jako miejsce odpoczynku i relaksu, a także miejsce spotkań i imprez ogólnomiejskich.
5.S.E.	Organizacja w Parku Grabek, Parku im. T. Kościuszki oraz w obiektach MOSiR-u (stadion i hala sportowa) imprez kulturalnych, sportowych i hobbystycznych o zasięgu miejskim, subregionalnym, wojewódzkim i ogólnokrajowym.	Od 1991	Zaplecze Doliny Brynicy wraz z parkami oraz kompleksem MOSIR przy ul. Sportowej 2 stanowi najważniejszy element infrastruktury społecznej (rekreacyjnej, sportowej i w zakresie imprez masowych) w mieście.
5.S.F.	Rozszerzenie oferty kulturalnej w obszarze – organizacja miejskich imprez kulturalnych w Pałacu Pod Filarami.	Od 2004	Od roku 2004 organizowane są w Pałacu m.in.: Nordalia, wystawy plastyczne, cykliczne koncerty muzyki kameralnej.
5.S.G.	Uruchomienie przez Zgromadzenie Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus świetlicy opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin patologicznych (ul. Reymonta).	2002	Zorganizowana opieka edukacyjna, materialna i profilaktyczna dla dzieci zagrożonych patologiami.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

L.p.	Działania przestrzenne, gospodarcze oraz infrastrukturalne (PGI) podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru 6:	Termin	UWAGI
6.PGI.A.	Termorenowacja i przebudowa kompleksu budynków Zespołu Szkół przy ul. Szkolnej 6 (Szkoła Podstawowa Nr 2 i Gimnazjum Nr 1).	2004	Rewaloryzacja przestrzenna znacznej części obszaru; poprawa warunków kształcenia dzieci (zakres: zmiana ogrzewania, c.o., wymiana stolarki, termomodernizacja, nowe elewacje) i ich szans edukacyjnych.
6.PGI.B.	Remont kapitalny ulicy Waryńskiego (nawierzchnie, chodniki).	2001	Poprawa bezpieczeństwa kierujących i pieszych.
6.PGI.C.	Remont kapitalny ulicy Szkolnej (nawierzchnie, chodniki).	2000	Poprawa bezpieczeństwa kierujących i pieszych.
6.PGI.D.	Remont kapitalny ul. 17 Lipca wraz z wymianą oświetlenia ulicznego.	1997 i 1999	Poprawa bezpieczeństwa kierujących i pieszych.
6.PGI.E.	Remont chodników, budowa sygnalizacji świetlnej na ul. Szpitalnej.	1998	Poprawa bezpieczeństwa kierujących i pieszych.
6.PGI.F.	Remont w budynku MOPS (ul. 17 Lipca).	1998	Poprawa infrastruktury społecznej.
6.PGI.G.	Remont generalny budynków komunalnych w ul. Grodzieckiej 41-43 oraz 45-47.	1998, 1999	Nadbudowa budynków, remont kapitalny, zmiana źródła ciepła, wymiana sieci wod-kan oraz c.o., wymiana stolarki, wymiana pokrycia dachowego, termorenowacja ścian zewnętrznych - poprawa warunków mieszkaniowych.
6.PGI.H.	Remont budynków komunalnych w ul. 17 Lipca 1 – 31 oraz 2 – 24.	1996 – 1998	Nadbudowa budynków, wymiana stolarki, wymiana pokrycia dachowego, termorenowacja ścian zewnętrznych.
6.PGI.I.	Remont budynków komunalnych w ul. Waryńskiego 13 – 15 – 17, 10 – 12, 18 – 20 oraz 21 – 23.	1995 – 1998	Wymiana pokrycia dachowego budynków - poprawa warunków mieszkaniowych.
6.PGI.J.	Remont budynków komunalnych w ul. Armii Krajowej 10 – 12, 11 Listopada 7 – 9 – 11 oraz Tuwima 16 – 18 – 20 i 22 – 24.	1996 - 2000	Wymiana pokrycia dachowego budynków - poprawa warunków mieszkaniowych.

Urząd Miasta Czeladź

we współpracy z Centrum Doradztwa Strategicznego,
ul. Szlak 65 biuro 1004, 31 – 153 Kraków, www.cds.krakow.pl

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

L.p.	Działania społeczne (S) podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru 6:	Termin	UWAGI
6.S.A.	Termorenowacja i przebudowa kompleksu budynków Zespołu Szkół przy ul. Szkolnej 6 (Szkoła Podstawowa Nr 2 i Gimnazjum Nr 1).	2004	Poprawa warunków kształcenia dzieci i ich szans edukacyjnych. Na rok 2005 zaplanowano przebudowę zaplecza sportowego Zespołu Szkół.
6.S.B.	Remont w budynku MOPS (ul. 17 Lipca).	1998	Poprawa infrastruktury społecznej.
6.S.C.	Remont generalny budynków komunalnych w ul. 17 Lipca 1 – 31 oraz 2 – 24, Grodzieckiej 41-43 oraz 45-47, Waryńskiego 13 – 15 – 17, 10 – 12, 18 – 20 oraz 21 – 23. Armii Krajowej 10 – 12, 11 Listopada 7 – 9 – 11 oraz Tuwima 16 – 18 – 20 i 22 – 24.	1996-2000	Poprawa warunków zamieszkiwania w starych zasobach mieszkaniowych gminy; działania służące zwiększeniu liczby mieszkańców w tej części miasta i zapobieganie migracji populacji obszaru z obszaru miasta.
6.S.D.	Budowa i modernizacja placów zabaw na terenie osiedla Nowotki.	1996-1999	Zapewnienie dzieciom miejsca rozwoju ruchowego i spędzania wolnego czasu.
6.S.E.	Objęcie przez MOPS monitoringiem sytuacji społecznej obszaru 6; sporządzenie map grup ryzyka.	W toku	Obszar 6, w szczególności ul. 17 Lipca zagrożona jest problemem alkoholowym, stąd szczególne zainteresowanie MOPS.
6.S.F.	Organizacja usług bibliotecznych w budynku przy ul. 11 Listopada	1997	Otwarcie Filii MBP – rozszerzenie możliwości kształcenia oraz rozwój funkcji kultury w obszarze 6.
6.S.G.	Wzmocnienie instytucjonalne – organizacje i kluby społeczne działające w obszarze 6	Lata 90-te	Lokalizacja – ul. 11 Listopada 8 (w tym ośrodek pomocy dzieciom, Filia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Klub Abstynenta METAMORFOZA).

Urząd Miasta Czeladź

we współpracy z **Centrum Doradztwa Strategicznego**,
ul. Szlak 65 biuro 1004, 31 – 153 Kraków, www.cds.krakow.pl

V. Planowane działania rewitalizacyjne w latach 2004–2008 i następnych

W niniejszym rozdziale przedstawiona została lista szeroko rozumianych działań rewitalizacyjnych, jakie zamierza realizować miasto w okresie 2004 – 2006 i w latach następnych, na obszarach rewitalizowanych.

Działania te zostały przedstawione w układzie tabelarycznym, wskazując wskaźnik efektu, termin realizacji, szacowany koszt inwestycji, odpowiedzialność oraz możliwe źródła dofinansowania poszczególnych działań. Analiza możliwości finansowania tych projektów przez miasto została zawarta w rozdziale VI „Plan finansowy na lata 2004 -2006”.

Działania planowane spójne są z *Wieloletnim Planem Inwestycyjnym Miasta Czładź na lata 2005 – 2011*, który to dokument jest dokumentem nadrzędnym wobec PROM z zakresie zadań inwestycyjnych i kierunków inwestowania.

Działania społeczne z kolei są spójne i związane bezpośrednio z realizacją programów społecznych, wpisanych w *Strategię rozwoju miasta Czładź na lata 2005 – 2015* oraz Miejski Program Pomocy Społecznej.

5.1. Planowane działania w latach 2004 – 2008 i następnych

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Obszar 1: Stare Miasto – powierzchnia ok. 50,4 ha, zamieszkanie 1.332 osób, 178 MSP (ul. Staszica do CPN, Bytomska, Szpitalna, Kombatantów, Grodziecka, Cmentarna, Nowopogońska, 1 Maja i Katowicka do Nowopogońskiej)						
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP (PGI) w obszarze 1:						
Etap 1. Modernizacja infrastruktury technicznej i układu komunikacyjnego (etap 2) Starego Miasta						
Zgodność z dokumentami strategicznymi: wytyczne konserwatorskie, Koncepcja Zagospodarowania Starego Miasta w Czeladzi, Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 - 2011, Strategia Rozwoju Zrównoważonego, Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociagowych i Kanalizacyjnych na lata 2004-2007, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne						
Uzasadnienie realizacji: Przywrócenie atrakcyjności gospodarczej i mieszkaniowej Starego Miasta (obszar nr 1), rewaloryzacja gospodarczo-przestrzenna zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi, poprawa warunków zamieszkania, w tym bezpieczeństwa, poprawa wizerunku gospodarczego oraz ogólnego miasta, przyciągnięcie turystów i nowych podmiotów gospodarczych, zmiana struktury podmiotów usługowo-handlowych działających na Starym Mieście – zmiany jakościowe. Dezintegracja przestrzeni spowodowana układem komunikacyjnym, przeniesienie ruchu z Rynku na ul. Szpitalną i Kombatantów, poprawa warunków zamieszkania, promocja i poprawa wizerunku miasta, przyciągnięcie turystów i nowych inwestorów.						
1.PGI.1.	Kanalizacja i modernizacja wodociągów wraz z wymianą i budową infrastruktury towarzyszącej: wymiana wodociągów, przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz kanalizacji deszczowej oraz skablowanie sieci nN, budowa stacji trafo w ul.Kościelnej, renowacja nawierzchni.	KS 2.800 m KD 3.200 m wodociąg 2.600 m nN 3.425 m, stacja trafo – 1 szt. Sieć teletech. 1.692 m	2005-2008 etap 1: 2005-2007 etap 2: 2007-2008	26.850.000 etap 1: 21.110.000 PLN etap 2: 5.740.000 PLN	ZIK WRM	EFRR – Pd 3.3.1 Budżet Miasta Środki ZIK WFOŚiGW
1.PGI.2.	Skrzyżowanie ulic Szpitalnej i Kombatantów - rondo Przebudowa ciągu ulicy Szpitalnej od ronda do ul. Bytomskiej: wraz z renowacją infrastruktury wod-kan i niezbędnymi przekładkami sieci. Przebudowa ul. Kombatantów do wysokości zatok A.	Ok. 5.683 m ² przebudowanej infrast. drogowej 1 zintegrowany przystanek A-T	2006-2007	11.800.000	ZIK, WRM	EFRR –3.3.1 / 1.1. Budżet Miasta Środki ZIK
1.PGI.3.	Przebudowa skrzyżowania ulic 1-go Maja - Bytomskiej do Szpitalnej, wykonanie nawierzchni i chodników. Korekta przebiegu ulicy 1-go Maja.	7.574 m ² powierzchnia infrast. drogowej				

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP i turystycznej (PGI) w obszarze 1: Etap 3. Rewaloryzacja pierzei Rynku						
<p>Zgodność z dokumentami strategicznymi: wytoczne konserwatorskie, Koncepcja Zagospodarowania Starego Miasta w Czeladzi, Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rozwoju Zrównoważonego, Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Przywrócenie atrakcyjności wizualnej i architektonicznej Starego Miasta, poprawa warunków zamieszkania, promocja obszaru staromiejskiego i poprawa wizerunku miasta, przyciągnięcie turystów z regionu i kraju oraz nowych podmiotów, prowadzących „prestżowe” typy działalności lub / i dokonujące zmian w lokalach gospodarczych. Stymulowanie właścicieli do kompleksowej odnowy substancji budowlanej. Zapobieżenie dalszemu wyludnianiu się strefy poprzez wzrost atrakcyjności jej przestrzeni.</p>						
1.PGI.4.	Remont elewacji, dachów oraz infrastruktury i lokali w kamienicach okalających Rynek – działanie podjęte z właścicielami nieruchomości. Remont lokali użytkowych w przyziemiach na potrzeby MSP / działalności gospodarczej.	17 budynków poddanych renowacji – etap 1*	2005-2012	Koszty ponoszone przez właścicieli nieruchomości	BM, WUiGN; WRM	Koszty ponoszone przez właścicieli nieruchomości
1.PGI.5.	Uzupełnienie (plomba) w pierzei zachodniej (posesja: Kościelna 2) na cele użyteczności publicznej**.	ilość budynków (1 szt.)–Kościelna 2** o pow. ok. 100 m ²	ok. 2010	900.000	BM, WUiGN, ZBK	Budżet Miasta

* Rozszerzenie akcji odnowy kamienic na Starym Mieście o kolejne ulice, głównie Kościelna i Rynkowa oraz Ciasna i Pieńkowskiego powinno nastąpić z inicjatywy władz w latach następnych. Jednak koszty ponosić będą właściciele nieruchomości.

** Z zakresu rewitalizacji pojmowanej przede wszystkim jako proces stymulowania przemian społecznych miasto planuje na Starówce zabudowę pierzei przy ul. Bytomskiej od placu Rynek do placu kościelnego i realizację budynku jedno- lub dwukondygnacyjnego, w którym mieściłyby się tzw. Dom Młodzieży – świetlica, sala wystaw, kawiarenka internetowa, telecentrum, e-kiosk itp. funkcje zorientowane na młodzież. Ze względu na nie zakończoną procedurę komunalizacji części terenu pod Dom Młodzieży projekt nie został ujęty w niniejszym Programie Rewitalizacji.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
<p>Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP i turystycznej (PGI) w obszarze 1 oraz działania przestrzenne zmierzające do poprawy bezpieczeństwa obszaru 1: (Etap 1B) Przebudowa płyty Rynku i uliczek wokół płyty Rynku – ul. Rynek, Rynkowa, Bytomska, Katowicka, Kościelna, Kacza, Ciasna, Walna, Podwalna, 1-go Maja, Grodziecka – stara</p> <p>Zgodność z dokumentami strategicznymi: wytyczne konserwatorskie, Koncepcja Zagospodarowania Starego Miasta w Czeladzi, Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 - 2011, Strategia Rozwoju Zrównoważonego, Strategia Rozwoju Zagłębia Dąbrowskiego, Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne.</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Przywrócenie atrakcyjności wizualnej i architektonicznej Starego Miasta, poprawa warunków zamieszkania, promocja i poprawa wizerunku miasta, przyciągnięcie turystów i nowych inwestorów. Uporządkowanie nawierzchni na Starym Mieście zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi. Poprawa bezpieczeństwa, zapobieganie dewastacjom; sprzyjanieżywieniu społecznemu i kulturalnemu Starówki. Wspomaganie organizacji imprez masowych.</p>						
1.PGI.6.	<p>Wykonanie nowej nawierzchni uliczek i płyty Rynku wraz z realizacją obiektów małej architektury.</p> <p>Oświetlenie (stylizowane) płyty Rynku oraz iluminacja niektórych obiektów.</p> <p>Dostosowanie istniejącej zieleni do przyszłego użytkowania płyty Rynku (regulacja zadrzewienia i rozmieszczenia trawników).</p>	<p>233 punkty oświetleniowe; 3.800 mb sieci oświetleniowej</p> <p>powierzchnia wykonanej nawierzchni - ok. 16,5 tys. m²</p>	2005-2008	koszt przypisany do projektu nr 1.1.	ZIK WUiGN	Środki ZIK EFRR – ZPORR: Budżet Miasta
1.PGI.7.	<p>Monitoring wizyjny Starego Miasta.</p> <p>Zwiększenie częstotliwości patroli pieszych w rejonie Starówki.</p>	1 system monitoringu	2008	200.000 realizacja przypisana do projektu 1.1.	SM, ZIK	Budżet Miasta EFRR – ZPORR:

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej obszaru 1: działania zmierzające do poprawy warunków zamieszkiwania, zapobiegania wyludnieniu, zmiany struktury wiekowej i dochodowej mieszkańców oraz zwiększania gęstości zaludnienia w obszarze 1 (PGI): Etap 3: Otulina Starego Miasta						
<p>Zgodność z dokumentami strategicznymi: wytyczne konserwatorskie, Koncepcja Zagospodarowania Starego Miasta w Czeladzi, Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 - 2011, Strategia Rozwoju Zrównoważonego, Strategia Rozwoju Zagłębia Dąbrowskiego, Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Zacieranie czytelności istniejącego układu urbanistycznego, dezintegracja przestrzeni spowodowana układem komunikacyjnym, brak wizualnego kontaktu ze Starym Miastem, przywrócenie atrakcyjności wizualnej i architektonicznej Starego Miasta, poprawa warunków zamieszkania, promocja i poprawa wizerunku miasta, przyciągnięcie turystów i nowych inwestorów. Zmian profilu przestrzennego ma współgrać i być wyraźnym sygnałem, że zmieniają się także funkcje tej części miasta.</p>						
1.PGI.8.	Regulacja zieleni w obrębie otuliny Starego Miasta wraz z terenem przy ulicy Kombatanów: – usunięcie drzew utrudniających ekspozycję zabytków, – nasadzenie drzew o kulistych koronach (np.klony, wiązy) w szpalery łączące Nowe i Stare Miasto, – zagospodarowanie skarp i trawników okalających Stare Miasto, mała architektura.	powierzchnia obszaru poddanego rehabilitacji – ok. 8,2 ha	2006-2009	250.000 działanie realizowane w ramach programu ŁADNE MIASTO	ZIK WRM WUiGN	Budżet miasta EFRR – ZPORR:
1.PGI.9.	Remont, przebudowa i termorenowacja budynków użyteczności publicznej w granicach obszaru 1: Urzędu Miasta (Katowicka 45), Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marii Nogajowej (ul. 1 Maja 27).	pow. użytkowa obiektów 2.045,8m ² , 990,8 m ²	2006-2007	1.280.000	ZBK, ZIK WRM WAG, MBP	Budżet Miasta. Budżet Miasta, EFRR – ZPORR
1.PGI.10.	Budowa nowych mieszkań na Starym Mieście: adaptacja budynku po Szpitalu Psychiatrycznym.	pow. użytkowa obiektu 1.548 m ²	2005-2006	2.065.000	ZBK, ZIK	Budżet Miasta, inne
1.PGI.11.	Przebudowa terenów handlowych w centrum miasta – targowisko Grodziecka: modernizacja targowiska	Lb miejsc pracy – 100 Pow. terenu ok. 0,54 ha	2007-2008	600.000	WRM, BM, ZBK, WUiGN	Budżet miasta, PPP, EFRR, inne

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Stare Miasto – działania zmierzające do poprawy sytuacji społecznej oraz tzw. „miękkie” instrumenty i działania kreujące zmiany społeczne (S):						
<p>Zgodność z dokumentami strategicznymi: Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rozwoju Zrównoważonego (1999), Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, „Miejski program pomocy społecznej”; „Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie zadań publicznych”, „Miejski Program Edukacyjny”, „Program polityki prorodzinnej miasta Czeladź”, programy MOPS</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Objęcie Starego Miasta rewitalizacją rozumianą jako proces przemian społeczno-gospodarczych wymaga stymulowania napływu nowych mieszkańców, znacznego wzmocnienia funkcji społecznych i rozbudowy infrastruktury społecznej na potrzeby mieszkańców oraz ściągnięcia do obszaru staromiejskiego przyjezdnych oraz osób młodych, których obecność nada sens rewitalizacji gospodarczej i przestrzennej.</p>						
1.S.1.	Utworzenie na Starym Mieście punktu informacji o mieście wraz z nowoczesnym systemem komunikacji elektronicznej i informacji o mieście i regionie (e-kiosk)	Pow. zabudowy (122 m ²); liczba miejsc pracy (3 szt.)	2009*	200.000	BRM	Budżet Miasta, EFRR, inne
1.S.2.	Utworzenie Centrum Młodzieży: miejsca przyciągającego młodych ludzi, a będącego jednocześnie zapleczem imprez kulturalnych odbywających się na Rynku	1 obiekt / 6 imprez dla młodzieży / rok pow. użytkowa – ok. 600 m ²	2009*	1.400.000	WPS, WRM, BM, ZBK	Budżet Miasta, EFRR, inne
1.S.3.	Lokalizacja miejskich funkcji centrotwórczych w obszarze Starego Miasta Przeniesienie na Rynek obchodów Dni Czeladzi oraz części imprez o zasięgu ogólnomiejskim. Wprowadzenie do kalendarza imprez wydarzeń związanych z lokowaniem miasta, jego historią oraz kulturą, folklorem i specyfiką. Odnowa tradycji jarmarków czeladzkich.	liczba imprez i wydarzeń 6 / rok	ok. 2007	Wydatki bieżące UM	WPS, WPIInf, BM	Budżet, sponsorzy
1.S.4.	Oznaczenie ścieżek dydaktyczno-przyrodniczych i włączenie w nie obszaru Starówki.	1 projekt (ścieżki 5-8 km) 1 podstrona WWW 1 publikacja	2006	50.000 20.000 15.000	WRM	Budżet Miasta
1.S.5.	Budowa nowych / stymulowanie powstania nowych mieszkań i stopniowy wzrost ilości mieszkańców Starego Miasta	-	2005-2015	-	BM, WUiGN, WRM	Budżet Miasta, inne

* z zastrzeżeniem (**) na str. 95 oraz w miarę możliwości budżetu (nastąpi wówczas aktualizacja WPI i możliwe będzie wprowadzenie zadania do Planu).

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Obszar 2: Kolonia SATURN – powierzchnia ok. 10,24 ha, zamieszkanie 770 osób, 17 MSP (ul. 21 Listopada w granicach drogi i za domami w kierunku wschodnim do wałów Brynicy)						
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP oraz zamieszkania (PGI) w obszarze 2 - Infrastruktura – rozbudowa i modernizacja.						
<p>Zgodność działania z dokumentami strategicznymi: wytoczne konserwatorskie, Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 - 2011, Strategia Rozwoju Zrównoważonego, Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne, Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2004-2007</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Zły stan techniczny infrastruktury, poprawa warunków zamieszkiwania oraz prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej. Wzrost potencjału inwestycyjnego i gospodarczego rejonu ul. 21 Listopada.</p>						
2.PGI.1.	Realizacja uzbrojenia – kanalizacja i wymiana wodociągu łącznie z przyłączami do budynków oraz zagospodarowanie terenu wzdłuż ulicy.	742 mb wodociągu 1076 mb KS 1.675,5 mb KD ok. 700 mb kan. teletechnicznej	2004-2005	4.442.087	ZIK (realizacja), WRM	Budżet Miasta WFOŚiGW EFRR – ZPORR: Działanie 3.2
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP oraz zamieszkania (PGI) w obszarze 2: Modernizacja pogórnich zasobów mieszkaniowych.						
<p>Zgodność z dokumentami strategicznymi: wytoczne konserwatorskie, Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Zły stan techniczny zasobów mieszkaniowych, poprawa warunków zamieszkania. Wzrost atrakcyjności obszaru 2.</p>						
2.PGI.2.	Renowacja budynków mieszkalnych i gospodarczych (użytkowych) w ul. 21 Listopada 1-21.	ilość zmodernizowanych budynków - 19	po 2006	9.200.000	SATURN, CZSM	EFRR Środki własne, inne

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP oraz zamieszkania (PGI) w obszarze 2 - Zagospodarowanie terenu – zaplecza osiedla od strony rzeki Brynicy.						
Zgodność z dokumentami strategicznymi: Wytyczne konserwatorskie, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeladź, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne, Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 - 2011						
Uzasadnienie realizacji: Poprawa warunków zamieszkiwania, wzrost atrakcyjności terenu, stymulowanie odnowy obszaru osiedla, wsparcie działań na rzecz zwalczania dysfunkcji społecznych. Tworzenie atrakcyjnego miejsca spędzania czasu wolnego oraz zamieszkiwania.						
2.PGI.3.	Regulacja zieleni i realizacja małej architektury.	3,2 ha terenów poddanych rewaloryzacji	po 2005	100.000	Władający terenem – SATURN, ZIK	Środki własne
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP oraz zamieszkania (PGI) w obszarze 2: Modernizacja budynków komunalnych przy ul. 21 Listopada 10 i 23.						
Zgodność z dokumentami strategicznymi: Wytyczne konserwatorskie, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy						
Uzasadnienie realizacji: Zły stan techniczny zabytkowej zabudowy; konieczność dostosowania do współczesnych wymogów; zapobieganie patologiom społecznym wśród młodzieży.						
2.PGI.4.	Remont i przebudowa budynków przy ul. 21 Listopada 10 i 23. Adaptacja do nowych potrzeb.	3.100 m ² pow. użytkowej budynków	po 2006*	1.000.000	ZBK, WUiGN	Budżet Miasta, EFRR

* z zastrzeżeniem: w miarę możliwości budżetu miasta (nastąpi wówczas aktualizacja WPI i możliwe będzie wprowadzenie zadania do Planu).

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Obszar 2 – działania zmierzające do poprawy sytuacji społecznej oraz tzw. „miękkie” instrumenty i działania kreujące zmiany społeczne (S)						
Zgodność z dokumentami strategicznymi: Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rozwoju Zrównoważonego (1999), Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, „Miejski program pomocy społecznej”; „Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie zadań publicznych”, „Miejski Program Edukacyjny”, „Program polityki prorodzinnej miasta Czeladź”, programy MOPS.						
Uzasadnienie realizacji: Objęcie obszaru 2 rewitalizacją rozumianą jako proces przemian społeczno-gospodarczych wymaga stymulowania napływu nowych mieszkańców, znacznego wzmocnienia funkcji społecznych i rozbudowy infrastruktury społecznej na potrzeby mieszkańców oraz ściągnięcia do obszaru staromiejskiego przyjezdnych oraz osób młodych, których obecność nada sens rewitalizacji gospodarczej i przestrzennej.						
2.S.1.	Przebudowa budynku 21 Listopada 10 na Miejski (Osiedlowy) Dom Kultury z salą gimnastyczną (przywrócenie dawnej funkcji budynku)****	Pow. użytkowa MDK 1.038,50 m ²	2009*	1.700.000	ZBK, SATURN, WPS	Budżet miasta, kredyt, EFRR
2.S.2.	Uruchomienie w budynku MDK świetlicy opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci i młodzieży	Ilość osób korzystających z pomocy świetlicy: ok. 100	2009*	100.000	WPS, MOPS	Budżet miasta
2.S.3.	Organizacja warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych. Kursy przekwalifikowujące i adaptacyjne. Organizacja Klubu Pracy. *****	Ilość osób objętych programem 200 os.	2007	Część w ramach wydatków bieżących. 50.000	MOPS, WPS, PUP	Budżet miasta, Starostwo Powiatowe (PUP)

* Z zastrzeżeniem: w miarę możliwości budżetu miasta (nastąpi wówczas aktualizacja WPI i wprowadzenie zadania do Planu).

**** Świetlica i MDK obsługiwałyby nie tylko obszar 2, ale również problematyczny i kryzysowy – obszar 4.

W sali gimnastycznej pożądana jest organizacja zajęć ruchowych dla osób starszych.

***** Dla obszarów 2-6, we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Obszar 3: Stare PIASKI – powierzchnia ok. 65,6 ha, zamieszkanie 4.974 osób, 157 MSP (ul. Żeromskiego, Lwowska, Kościuszki, Mickiewicza, Sikorskiego, Graniczna, Betonowa, Stalowa, Konopnickiej, Spacerowa od Nowopogońskiej do Konopnickiej, Nowopogońska od Orzeszkowej do Lwowskiej – zgodnie z mapą obszarów rewitalizacji)						
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP oraz zamieszkania (PGI) w obszarze 3 - Modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych i użytkowych, w tym budynków użyteczności publicznej oraz otoczenia w obszarze 3 Zgodność z dokumentami strategicznymi: Wytyczne konserwatorskie, Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 – 2011, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeladź, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne, Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź. Uzasadnienie realizacji: Konieczność przestrzennego wyodrębnienia centrum dzielnicowego w rejonie ul. Spacerowej i Nowopogońskiej. Zły stan techniczny zasobów mieszkaniowych, poprawa warunków zamieszkania. chaos i dezintegracja przestrzeni; konieczność modernizacji placówek publicznych.						
3.PGI.1.	Modernizacja budynków przy ul. Kościuszki –3 Kwietnia. <i>Etap I – Pilotażowa renowacja budynku: ul. Kościuszki 18</i> <i>Całość: renowacja kolejnych 34 budynków</i>	391 m ³ pow. uż. 12.950 m ³ pow. uż.	2006 od 2007	1.000.000 29.000.000	WUiGN ZBK, SATURN	Budżet Miasta, EFRR, kredyt, środki własne
3.PGI.2.	Modernizacja zasobów mieszkaniowych i użytkowych przy ulicach: - w rejestrze: ul. Nowopogońska 208 – 240; Krzywa 1 – 5; Sikorskiego 1-11; ul. Betonowa 1-34; Warszawska 1 – 10 oraz Francuska 5 – 13; - objętych częściowo ochroną: ul. Mickiewicza 1 – 31 Zwycięstwa 1 – 32, - innych przy ul. Krakowska 1- 6; Mickiewicza 1 – 31; Trznadla 1 – 12.		W zależności od możliwości właścicieli	Ok. 50.000.000	SATURN	Środki własne, EFRR – Pd.3.3.1, inne
3.PGI.3.	Renowacja zieleni , małej architektury, placów zabaw oraz wykonanie parkingów w obszarze 3.	4 ha terenu poddane rehabilitacji	Łącznie z dział. 3.1.	800.000; koszty uwzględnia zad.3.1.	ZBK, ZIK	Budżet Miasta, EFRR – Pd.3.3.1, inne
3.PGI.4.	Wymiana infrastruktury wodno-kanalizacyjnej – ul. 3 Kwietnia, Kościuszki, Sikorskiego, Mickiewicza	ok. 7100 mb sieci	2006 – 2008	ok. 5.200.000	ZIK	Budżet Miasta, WFOŚiGW, EFRR – Pd.3.3.1 i 3.2 inne

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Obszar 3: Stare PIASKI – powierzchnia ok. 65,6 ha, zamieszkanie 4.974 osób, 157 MSP <i>(ul. Żeromskiego, Lwowska, Kościuszki, Mickiewicza, Sikorskiego, Graniczna, Betonowa, Stalowa, Konopnickiej, Spacerowa od Nowopogońskiej do M. Konopnickiej, Nowopogońska od Orzeszkowej do Lwowskiej)</i>						
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP oraz zamieszkania (PGI) w obszarze 3: Modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych i użytkowych, w tym budynków użyteczności publicznej oraz otoczenia w obszarze 3 Zgodność z dokumentami strategicznymi: Wytyczne konserwatorskie, Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 – 2011, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeladź, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne, Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź, „Miejski Program Edukacyjny”. Uzasadnienie realizacji: Konieczność przestrzennego wyodrębnienia centrum dzielnicowego w rejonie ul. Spacerowej. Zły stan techniczny zasobów mieszkaniowych, poprawa warunków zamieszkania. chaos i dezintegracja przestrzeni; konieczność modernizacji placówek publicznych.						
3.PGI.5.	Remonty budynków * użyteczności publicznej wraz z otoczeniem: - termorenowacja Gimnazjum Nr 3 (Lwowska 2), - termorenowacja Przedszkola Nr 10 (Żeromskiego 19) wraz ze zmianą ogrzewania; zagospodarowanie terenu, - zagospodarowanie terenu SP Nr 7 (ul. Spacerowa), - remont budynku Biblioteki (Nowopogońska 227e), * gospodarczych: Nowopogońska 26, Sikorskiego 7A.	Pow. terenów w rehabilitacji 2 ha - 4404 m ³ pow. uż. - 940 m ³ pow. uż. - 0,9 ha pow. terenu - 240 m ³ pow. użyt - 420 m ³ pow. użyt	po roku 2008* 2005 2005-2007 po roku 2008* po 2009*	1.600.000 1.000.000 500.000 300.000 50.000	ZBK	Budżet Miasta, WFOŚiGW, EFRR – ZPORR: Poddziałanie 3.3.1

* z zastrzeżeniem: w miarę możliwości budżetu miasta (nastąpi wówczas aktualizacja WPI i możliwe będzie wprowadzenie zadania do Planu).

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Obszar 3 – Stare PIASKI: działania zmierzające do poprawy sytuacji społecznej oraz tzw. „miękkie” instrumenty i działania kreujące zmiany społeczne (S)						
Zgodność z dokumentami strategicznymi: Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, „Miejski program pomocy społecznej”; „Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie zadań publicznych”, „Miejski Program Edukacyjny”, „Program polityki rodzinnej miasta Czeladź”, programy MOPS						
Uzasadnienie realizacji: Zapobieganie dysfunkcjom społecznym, zwalczanie skutków występujących problemów społecznych, objęcie ochroną dzieci i młodzież, wzrost udziału mieszkańców dzielnicy w jej życiu kulturalnym i społecznym, wzrost inicjatyw wśród mieszkańców. Wzrost atrakcyjności obszaru jako obszaru mieszkaniowego.						
3.S.1.	Remont budynku (kontynuacja) użyteczności publicznej (Centrum Edukacyjno-Społeczne PIASKI, siedziby stowarzyszeń i org. pozarządowych), ul. Zwycięstwa 6.	452 m ² pow. użyt. budynku	2007	100.000	ZBK	Budżet miasta, ERDF – 3.3.1.
3.S.2.	Organizacja warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych. Kursy przekwalifikowujące i adaptacyjne. Organizacja Klubu Pracy. *****	Ilość osób objętych programem 200 os.	2007	Część w ramach wydatków bieżących. 50.000	MOPS,. WPS, PUP	Budżet miasta, Starostwo Powiatowe (PUP)
3.S.3.	Organizacja terenów rekreacji, sportu i miejsca imprez masowych – odnowa Parku Prochownia. Przebudowa placów zabaw i ziemnych boisk sportowych w dzielnicy.	Pow. terenu poddanego rehabilitacji: 4,4 ha	2007-2008	W ramach programu ŁADNE MIASTO 100.000	ZIK	Budżet miasta

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Obszar 4 – Tereny przemysłowe –powierzchnia ok. 50,2 ha, zamieszkanie 727 osób, 97 MSP (obszar byłej KWK Saturn, przy ul. Dehnelów – od ul. Milej, zgodnie ze <i>Studium Uwarunkowań (...)</i> do ogródków działkowych obok Parku Alfred)						
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP (PGI) w obszarze 4: Zabezpieczenie i uporządkowanie terenów i obiektów; dialog i komunikacja społeczna						
<p>Zgodność z dokumentami strategicznymi: Wytoczne konserwatorskie, Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 – 2011, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeladź, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź, Strategia Rozwoju Zagłębia Dąbrowskiego, Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Przygotowanie do działań rewaloryzacyjnych, tworzenie nowego wizerunku tego rejonu miasta; przygotowanie terenu pod inwestycje i działalność gospodarczą.</p>						
4.PGI.1.	Zainicjowanie i przeprowadzenie społecznej debaty nt. funkcji obiektów i terenów pokopalnianych z udziałem instytucji naukowych oraz społecznych obecnych w mieście i regionie; określenie modelu przekształceń.	Spójna wizja-koncepcja zagospodarowania terenów KWK SATURN	2005-2006	Koszt organizacji warsztatów – ok. 20.000 PLN	BM, WRM, WUiGN, WPInf	Budżet Miasta (UM)
4.PGI.2.	Wykonanie niezbędnych wyburzeń obiektów, usunięcie zagrożeń katastrofą budowlaną, niwelacja terenu.	4.000 m ² pow.wyburzeń; 4 ha terenów objętych rewaloryzacją	2006 -projekt realizacja 2007	4.000.000	ZBK, WUiGN, WRM	Budżet Miasta, inne EFRR – Pd. 3.3.2.
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP (PGI) w obszarze 4: Uzbrojenie terenu i przygotowanie pod inwestycje oraz działalność gospodarczą, w tym także prowadzona przez osoby fizyczne						
<p>Zgodność z dokumentami strategicznymi: j.w.</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Rewaloryzacja gospodarcza i przestrzenna terenu; wzrost atrakcyjności inwestycyjnej terenów pokopalnianych, adaptacja kompleksu na nowe funkcje, tworzenie nowego wizerunku tej części miasta, co wzmocni nowy, pozytywny wizerunek miasta na zewnątrz.</p>						
4.PGI.3.	Adaptacja budynków i zagospodarowanie terenów dawnej kopalni SATURN.	13 tys. m ² zaadaptowanych obiektów	Od 2008	17.120.000	ZBK, BM, WUiGN WRM	Budżet Miasta, EFRR, inne, PPP
4.PGI.4.	Zagospodarowanie terenów zielonych, rekreacyjnych, parku otaczającego kompleks z placami zabaw	12 ha pow. terenów poddanych rehabilitacji	2008-2015	2.000.000		
4.PGI.5.	Remont budynków mieszkalnych (ul. Dehnelów 23-35) Remonty obiektów użytkowych (Dehnelów 35).	Ilość zmodernizowanych budynków – 7 szt.	od 2005	6.100.000	CZSM, SATURN CZSM	środki własne, WFOŚiGW, EFRR

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Obszar 4 – tereny przemysłowe: działania zmierzające do poprawy sytuacji społecznej oraz tzw. „miękkie” instrumenty i działania kreujące zmiany społeczne (S)						
Zgodność z dokumentami strategicznymi: Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, „Miejski program pomocy społecznej”; „Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie zadań publicznych”, „Miejski Program Edukacyjny”, „Program polityki prorodzinnej miasta Czeladź”, programy MOPS						
Uzasadnienie realizacji: Zapobieganie dysfunkcjom społecznym, wywołanym głównie wzrostem bezrobocia po likwidacji KWK SATURN, zwalczanie skutków występujących problemów społecznych, objęcie ochroną dzieci i młodzieży, wzrost aktywności oraz udziału mieszkańców w życiu społecznym, wzrost inicjatyw wśród mieszkańców. Wzrost atrakcyjności obszaru jako obszaru mieszkaniowego.						
4.S.1.	Organizacja warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych. Kursy przekwalifikowujące i adaptacyjne. Organizacja Klubu Pracy. *****	Ilość osób objętych programem 200 os.	2007	Część w ramach wydatków bieżących. 50.000	MOPS, WPS, PUP	Budżet miasta, PUP
4.S.2.	Utworzenie Miejskiego Domu Kultury z salą gimnastyczną (dla obszarów 2 i 4)	Pow. użytkowa budynku 1.038,50 m ²	2009*	1.700.000	ZBK, SATURN, WPS	Budżet miasta, kredyt, EFRR
4.S.3.	Uruchomienie dla obszaru 4 świetlicy opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci i młodzieży	Ilość osób korzystających z pomocy świetlicy: ok. 100	2009*	100.000	WPS, MOPS	Budżet miasta

***** Dla obszarów 2-6, we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Obszar 5 – Dolina Brynicy Pow. ok. 34,63 ha, w tym ok. 23,33 ha parków, zamieszkanie 917 osób, 84 MSP (w granicach wałów rzecznych od mostu na ul. Staszica po ul. Katowicką włącznie, ul. Sportowa, kompleks MOSiR, Park Kościuszki, Park Grabek, Park Jordana, Pałac Pod Filarami przy ul. Dehnelów wraz z otoczeniem, wzgórze Borzecha, teren między ul. Zacisze, Niecała i Nową)						
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej oraz turystyczno-rekreacyjnej (PGI) w obszarze 5 - Rewitalizacja rzeki Brynicy i zagospodarowanie jej doliny na cele rekreacyjno-sportowe						
<p>Zgodność z dokumentami strategicznymi: Wytyczne konserwatorskie, Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 – 2011, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeladź, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź, Strategia Rozwoju Zagłębia Dąbrowskiego, Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego, Strategia Zrównoważonego Rozwoju (1999)</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Potrzeba zagospodarowania doliny Brynicy, wyjście naprzeciw oczekiwaniom społecznym, rozwój turystyki aktywnej i form spędzania wolnego czasu w gminie, podniesienie atrakcyjności przestrzennej miasta wobec miast ościennych.</p>						
5.PGI.1.	Modernizacja zaplecza i hali MOSiR ze stadionem. Ewentualna realizacja kompleksu pływalni	Ilość korzystających osób – 5.000 os/. rok	2005-2008	310.000 + 10.000.000 PPP	MOSiR	Budżet Miasta, inne, PPP
5.PGI.2.	Renowacja Pałacu Pod Filarami wraz z otoczeniem (budynek pełni funkcje kulturowe oraz gospodarcze).	Pow. terenu – 1,2 ha pow. budynku – 800 m ²	2010	600.000	ZBK, WRM	Budżet Miasta, EFRR 3.2. / 3.3.1.
5.PGI.3.	Odnowa parków w dolinie Brynicy, modernizacja oświetlenia parkowego, budowa i remont alejek, place zabaw i mała architektura (plac koło mostu na rzece - ul. Dehnelów; wiaty autobusowe, Plac Konstytucji) Uzbrojenie terenu Wzgórza Borzecha pod działalność sportowo-rekreacyjną – stok sportowy. Budowa w dolinie rzeki systemu ścieżek rowerowych.	30 ha*** terenów zielonych poddanych rewaloryzacji pełne uzbrojenie terenu dł. ścieżek - ok. 9 km	Od 2006 (częściowo *)	3.000.000 (częściowo w ramach programu ŁADNE MIASTO)	ZIK, WPS WPS, MOSiR, WUiGN, WRM	Budżet Miasta, EFRR, środki ZIK

*** Tereny zielone w obszarze 5: 1) Park Kościuszki: 2,15 ha, 2) Park Grabek: 12,64 ha, 3) Park Jordan: 8,54 ha, 4) Borzecha: ok. 2,7 ha. Park Alfred – 8,6 ha.

* z zastrzeżeniem: w miarę możliwości budżetu miasta (nastąpi wówczas aktualizacja WPI i możliwe będzie wprowadzenie zadania do Planu).

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Obszar 5 – Dolina Brynicy – powierzchnia ok. 34,63 ha, zamieszkanie 917 osób, 84 MSP (w granicach wałów rzecznych od mostu na ul. Staszica po ul. Katowicką włącznie, ul. Sportowa, kompleks MOSIR, Park Kościuszki, Park Grabek, Park Jordana, Pałac Pod Filarami przy ul. Dehnelów wraz z otoczeniem, wzgórze Borzecha, teren między ul. Zacisze, Niecała i Nową)						
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej oraz turystyczno-rekreacyjnej (PGI) w obszarze 5: Rewitalizacja rzeki Brynicy i zagospodarowanie jej doliny na cele rekreacyjno-sportowe.						
Zgodność z dokumentami strategicznymi: Wytyczne konserwatorskie, Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rozwoju Zrównoważonego (1999), Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 – 2011, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeladź, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź, Strategia Rozwoju Zagłębia Dąbrowskiego, Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego, Miejski Program Edukacyjny						
Uzasadnienie realizacji: Potrzeba zagospodarowania doliny Brynicy, wyjście naprzeciw oczekiwaniom społecznym, rozwój turystyki aktywnej i form spędzania wolnego czasu w mieście, podniesienie atrakcyjności przestrzennej i rekreacyjnej miasta wobec miast ościennych. Konieczność modernizacji placówek oświatowych oraz obiektów sportowych.						
5.PGI.4.	Remonty budynków użyteczności publicznej: - ul. Katowicka (Gimnazjum Nr 2: otoczenie) - ul. Reymonta (SP Nr 1: termorenowacja)	2.500 m ² terenu 3.195 m ² pow. użytk.	po 2008* 2005-2006	200.000 1.100.000	ZBK	Budżet Miasta, WFOŚiGW, EFRR
5.PGI.5.	Budowa kanalizacji w ul. Katowickiej (dwa odcinki) oraz ul. Zacisze, Niecała, Nowa, cz. Reymonta	KS 740 m, KD 690 m KS 500 m, KD 500 m	2007-2009	3.000.000	ZIK	Budżet Miasta, EFRR – ZPORR: 1.1., 3.2. lub 3.3.1. WFOŚiGW
5.PGI.6.	Modernizacja lokali i budynków użytkowych, w tym na cele gospodarcze ul. Sportowa 6A i 6B oraz mieszkalnych (Dehnelów 4-8, Katowicka 121)	Pow. użytkowa 300 m ² Pow. użytk. ok. 400 m ²	2009* 2007	200.000 1.400.000	ZBK, CZSM, SATURN	Budżet Miasta, EFRR śr. własne

* z zastrzeżeniem: w miarę możliwości budżetu miasta (nastąpi wówczas aktualizacja WPI i możliwe będzie wprowadzenie zadania do Planu).

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładzi

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Obszar 5 – Dolina Brynicy: działania zmierzające do poprawy sytuacji społecznej oraz tzw. „miękkie” instrumenty i działania kreujące zmiany społeczne (S) Zgodność z dokumentami strategicznymi: Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, „Miejski program pomocy społecznej”; „Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie zadań publicznych”, „Miejski Program Edukacyjny”, „Program polityki prorodzinnej miasta Czładź”, programy MOPS Uzasadnienie realizacji: Zapobieganie dysfunkcjom społecznym poprzez objęcie mieszkańców obszaru niniejszymi działaniami, zapewnienie mieszkańcom obszaru i całego miasta warunków do czynnego uprawiania sportu, rekreacji i spędzania czasu wolnego; adaptacja przestrzeni miejskiej (terenów zielonych) pod kątem organizacji życia społecznego (kulturalnego, sportowego itp.) wzrost aktywności oraz udziału mieszkańców w życiu społecznym, wzrost inicjatyw wśród mieszkańców. Wzrost atrakcyjności obszaru jako terenu mieszkaniowego.						
5.S.1.	Organizacja warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych. Kursy przekwalifikowujące i adaptacyjne. Organizacja Klubu Pracy. *****	Ilość osób objętych programem 200 os.	2007	Część w ramach wydatków bieżących. 50.000	MOPS, WPS, PUP	Budżet miasta, PUP
5.S.2.	Wytyczenie, oznakowanie i promocja szlaku przyrodniczego w parkach obszaru 5, połączonego z terenami rozlewisk brynicznych przy ul. Staszica	Długość szlaku: ok. 3,4 km	2005-2006		ZIK, WE	Budżet miasta, WFOŚiGW
5.S.3.	Organizacja Festynów Zdrowia – badania profilaktyczne dla mieszkańców obszaru i miasta w budynku MOSiR	Ok. 1.500 przeprowadzonych badań w ciągu 1 Festynu	corocznie	15.000 (reszta kwot pokrywana przez sponsorów)	WPS	Budżet miasta

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Obszar 6 – Nowe Miasto – powierzchnia ok. 52,48 ha, zamieszkanie 8576 osób (24,8% ludności miasta), 461 MSP (obszar: ul. Ogrodowa, Kombatantów, Grodziecka, Asfaltowa, teren Szpitala Miejskiego)						
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP oraz mieszkaniowej (PGI) w obszarze 5: Rewaloryzacja urbanistyczna Nowego Miasta i uporządkowanie jego przestrzeni.						
Zgodność z dokumentami strategicznymi: Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rowoju Zrównoważonego (1999), Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 – 2011, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeladź, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Ochrony Środowiska Gminy Czeladź, Miejski Program Edukacyjny						
Uzasadnienie realizacji: Potrzeba zagospodarowania i uporządkowania przestrzeni terenu tzw. Nowego Miasta, którego architektura i zagospodarowanie datuje się głównie na okresu lat 50-tych-80-tych, znaczącego obszaru gospodarczego i charakteryzującego się dużym skupieniem zamieszkującej ludności. Występuje nasilona potrzeba uporządkowania architektury, modernizacji zasobów ulegających degradacji oraz rewitalizacji przestrzeni publicznych (placów zabaw, zieleńców) i / lub będących zapleczem gospodarczym. Ponadto w ramach podjętych działań potrzebna jest zwłaszcza modernizacja budynków przeznaczonych pod działalność gospodarczą.						
6.PGI.1.	Termorenowacja zasobów mieszkaniowych na osiedlu Nowotki oraz w jego rejonie (ul. Szpitalna) – kontynuacja programu renowacji osiedla	Ilość budynków - 78	2005-2015 i dalej	Od 240.000 do . 340.000 / budynek	ZBK, CZSM	Budżet Miasta, WFOŚiGW, CZSM
6.PGI.2.	Zagospodarowanie otoczenia Nowego Miasta poprzez odnowę zieleni, uzupełnianie małej architektury, przebudowę parkingów, placów zabaw (Auby, 17 Lipca), alejek, ścieżek, boisk sportowych, otoczenia obiektów użyteczności publicznej itp.	Pow. terenów rewitalizowanych – ok. 17,8 ha	2005-2015	Ok. 1.000.000 Częściowo w ramach programu ŁADNE MIASTO	ZBK, ZIK, CZSM	Budżet Miasta EFRR – ZPORR: CZSM, inne
6.PGI.3.	Remont i termorenowacja budynków przeznaczonych na cele gospodarcze (dział. gospodarcza) i użytkowe: Szpitalna 8, 9 i 9A, Ogrodowa 24, Kombatantów 4	Ilość budynków - 5 Pow. użytk-4.290 m ² Pow.użytk.:8.158 m ²	2006-2015	9.500.000	CZSM	środki CZSM, WFOŚiGW, inne EFRR – ZPORR:
6.PGI.4.	Przebudowa terenów handlowych: targowisko Auby: infrastruktura, zagospodarowanie terenu obok targu	Ilość miejsc pracy: 60 Pow. terenu:1,62 ha	2007-2009	600.000 – etap 1	WRM, BM, WUiGN, ZBK, CZSM,	CZSM, budżet miasta, EFRR, PPP

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Obszar 6 – Nowe Miasto - powierzchnia ok. 52,48 ha, zamieszkanie 8.576 osób (24,8% ludności miasta), 461 MSP <i>(obszar: ul. Ogrodowa, Kombatantów, Grodziecka, Asfaltowa, teren Szpitala Miejskiego)</i>						
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP oraz mieszkaniowej (PGI) w obszarze 5: Rewaloryzacja urbanistyczna Nowego Miasta i uporządkowanie jego przestrzeni						
Zgodność z dokumentami strategicznymi: Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rowoju Zrównoważonego (1999), Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 – 2011, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeladź, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Ochrony Środowiska Gminy Czeladź, Miejski Program Edukacyjny						
Uzasadnienie realizacji: Potrzeba zagospodarowania i uporządkowania przestrzeni terenu tzw. Nowego Miasta, którego architektura i zagospodarowanie datuje się głównie na okresu lat 50-tych-80-tych, znaczącego obszaru gospodarczego i charakteryzującego się dużym skupieniem zamieszkującej ludności. Występuje nasilona potrzeba uporządkowania architektury, modernizacji zasobów ulegających degradacji oraz rewaloryzacji przestrzeni publicznych (placów zabaw, zieleńców) i / lub będących zapleczem gospodarczym. Stymulatorem zmian powinna być renowacja zasobów komunalnych oraz spółdzielczych (Czeladzka SM), które stanowią zdecydowaną większość budownictwa Nowego Miasta.						
6.PGI.5.	Remont i termorenowacja budynków użyteczności publicznej oraz placówek kultury i oświaty 1. MOPS, siedziba stowarzyszeń (11 Listopada 8 i 8G) 2. biblioteka (11 Listopada 8D i E) 3. Przedszkole Nr 11 (Kombatantów 2) 4. Przedszkole Nr 4 (Miasta Auby 14) 5. Przedszkole Nr 7 (Waryńskiego 19) Zagospodarowanie otoczenia obiektów publicznych: 6. Zespół SP Nr 2 i Gimnazjum Nr 1 (Szkolna 6)	Ilość budynków: 4 Ilość projektów zagospodarowania: 1 618 m ³ pow. użyt (pozycje 1 i 2) 1.037 m ³ pow. użyt 1.037 m ³ pow. użyt 638 m ³ pow. użyt Ok. 4 tys. m ³ pow. terenu w rehabilitacji	2007 2007 2007 2006-2007 2006	900.000 (koszt 1 i 2) 120.000 120.000 1.260.000 1.300.000	ZBK	Budżet Miasta, kredyt, EFRR – ZPORR: WFOŚiGW

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Nowe Miasto – działania zmierzające do poprawy sytuacji społecznej oraz tzw. „miękkie” instrumenty i działania kreujące zmiany społeczne (S)						
<p>Zgodność z dokumentami strategicznymi: Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, „Miejski program pomocy społecznej”; „Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie zadań publicznych”, „Miejski Program Edukacyjny”, „Program polityki prorodzinnej miasta Czeladź”, programy MOPS</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Zapobieganie dysfunkcjom społecznym i zwalczanie skutków ich występowania, ograniczenie skali występowania dysfunkcji; praca z grupami wymagającymi szczególnej troski oraz szczególnie zagrożonymi społecznym i ekonomicznym niedostosowaniem. Wzrost aktywności oraz udziału mieszkańców w życiu społecznym, wzrost inicjatyw wśród mieszkańców. Wzrost atrakcyjności obszaru jako terenu mieszkaniowego.</p>						
6.S.1.	Kontynuacja współpracy kulturalnej ze Spółdzielczym Domem Kultury ODEON: spektakle, konferencje itp. Kontynuacja działalności sportowej, rekreacyjnej, kulturalnej, plastycznej, muzycznej oraz świetlicy profilaktycznej dla dzieci i zajęć osób starszych.	Ilość wydarzeń 10	corocznie	w ramach wydatków bieżących budżetu miasta	WPS, CZSM	Budżet miasta
6.S.2.	Organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych z wykorzystaniem kompleksu boisk sportowych przy Zespole Szkół przy ul. Sportowej.	Ilość zawodów – ok. 10 imprez / rok	Od 2007 (po realizacji kompleksu)	10.000	WPS, WE	Budżet miasta
6.S.3.	Festyny Zdrowia – badania profilaktyczne dla mieszkańców miasta w hali MOSiR.	Ok. 1.500 badań w ciągu 1 Festynu	corocznie	15.000 (reszta od sponsorów)	WPS	Budżet miasta
6.S.4.	Promocja zdrowego trybu życia – organizacja imprez sportowych np. tzw. Siły Rowerowej w mieście (ul. Grodziecka, Kombatanów).	Ilość wydarzeń i imprez- 6 / rok	corocznie, od 2006	1.000 w ramach wydatków bieżących	WPS, WE, WPIInf	Budżet miasta
6.S.5.	Organizacja warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych. Kursy przekwalifikowujące i adaptacyjne. Organizacja Klubu Pracy. *****	Ilość osób objętych programem 200 os.	2007	Część w ramach wydatków bieżących. 50.000	MOPS, WPS, PUP	Budżet miasta, PUP

5.2. Plan działań gospodarczych w latach 2004 – 2008 i następnych

Symbol	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Zgodność działań w sferze gospodarczej z dokumentami strategicznymi: Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rozwoju Zrównoważonego (1999), Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 – 2011, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeladź, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Ochrony Środowiska Gminy Czeladź, Miejski Program Edukacyjny. Uzasadnienie realizacji: Pozyskiwanie nowych firm oraz dalsze modelowanie gospodarki w mieście, wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej, poprawa warunków prowadzenia biznesu, promocja i poprawa wizerunku miasta, przyciągnięcie turystów i nowych inwestorów.						
G.1.	Stworzenie bazy wspólnych (prywatnych i komunalnych) ofert wolnych terenów i obiektów pod działalność gospodarczą i inwestycje.	<ul style="list-style-type: none">Elektroniczny system ofert inwestycyjnych obejmujący także prywatnych właścicieli nieruchomości gospodarczychPołączenie systemu z systemami regionu i krajowymi (PAIZ)Ilość artykułów promujących tereny: 4 /rok	do 2007	200.000	BM, WUiGN	Budżet Miasta EFRR - Działanie 1.5
G.2.	Opracowanie systemu zachęt dla inwestorów.	<ul style="list-style-type: none">Pow. sprzedanych/dzierżawionych terenów	2005	-	BM, WRM, WUiGN, WBF	Budżet Miasta
G3.	Promocja turystyczna miasta i obszarów rewitalizowanych: turystyka rekreacyjna, przemysłowa itp. - utworzenie podstrony na stronie internetowej miasta; - folder promujący walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz przestrzenno-architektoniczne gminy Czeladź.	<ul style="list-style-type: none">4 artykuły promujące miasto / rok1 publikacja książkowa1 podstrona www	2005	100.000	WPInf, SM	Środki własne, sponsorzy, WFOŚiGW
G4.	Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości**	<ul style="list-style-type: none">liczba utworzonych miejsc pracy: 50	po 2006*	-	WRM, BM	-
G5.	Otworzenie punktu doradczego dla firm w mieście	<ul style="list-style-type: none">liczba konsultacji: 600 godzin / rok	2006	40.000	WRM, BM	Wydatki bieżące
G6.	Remont lokali użytkowych w mieście: 35-lecia 1A i 14, Norwida 11, 35 Lecia 6, Składkowskiego 9.	<ul style="list-style-type: none">Ok. 1,5 tys m² pow. użytkowej adaptowanych i remontowanych lokali	Po 2007*	500.000	ZBK, SATURN, CZSM	Śr.własne,EFRR Budżet Miasta,
G7.	Przebudowa infrastruktury i otoczenia terenów handlowych w mieście (targowiska Auby i Grodziecka)	<ul style="list-style-type: none">Ok. 17. ha zagospodarowanej powierzchniOk. 3 tys m² pow. użytk; 100 msc pracy	2007-2009	1.200.000	BM, WRM, ZBK, WUiGN	Budżet miasta, PPP, EFRR, inne

* z zastrzeżeniem: w miarę możliwości budżetu miasta (nastąpi wówczas aktualizacja WPI i możliwe będzie wprowadzenie zadania do Planu).

** realizacja projektu uwarunkowana jest przeprowadzeniem konsultacji z przedsiębiorcami i instytucjami rynku pracy oraz powinna być poparta wynikami analizy wykonalności projektu.

5.3. Plan działań społecznych w latach 2004 – 2008 i następnych

Lp.	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
<p>Zgodność działań w sferze społecznej z dokumentami strategicznymi: Strategia Rozwoju Miasta na lata 2005 – 2015, Strategia Rozwoju Zrównoważonego (1999), Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005 – 2011, Program Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź na lata 2004–2006 i następne, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czeladź, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Program Ochrony Środowiska Gminy Czeladź, Miejski Program Edukacyjny.</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Stymulowanie społecznej odnowy obszarów podlegających rewitalizacji, przyciąganie nowych mieszkańców, zapobieganie dysfunkcjom społecznym. Wzrost atrakcyjności mieszkaniowej obszarów rewitalizowanych oraz stopnia identyfikacji mieszkańców z gminą. Promocja i ochrona dziedzictwa historycznego.</p>						
S.1.	Lokalizacja miejskich funkcji centrotwórczych w obszarze Starego Miasta Przeniesienie na Rynek obchodów części imprez o zasięgu ogólnomiejskim. Wprowadzenie do kalendarza imprez wydarzeń związanych z lokowaniem miasta, historią kulturą i folklorem. Odnowa tradycji jarmarków czeladzkich.	liczba imprez i wydarzeń 6 / rok	ok. 2008*	Wydatki bieżące UM	WPS, WPInf, BM	Budżet, sponsorzy
S.2.	Utworzenie na Starym Mieście punktu informacji z nowoczesnym systemem komunikacji elektronicznej i informacji o mieście i regionie (e-kiosk)	Pow. zabudowy (122 m ²); liczba miejsc pracy (2 szt.)	Po 2010*	200.000	WPInf	Budżet Miasta, EFRR, inne
S.3.	Utworzenie na Starówce Centrum Młodzieży – domu kultury i zaplecza imprez oraz miejsca spotkań, wystaw.	1 obiekt / 6 imprez / rok pow. użytkowa– ok. 600 m ²	Po 2010*	1.400.000	BM, WPS, ZBK	Budżet Miasta, EFRR, inne
S.4.	Opracowanie projektu ścieżek edukacyjnych w obrębie obszarów rewitalizowanych. (ścieżka historyczna i przyrodnicza) i ich promowanie (WWW, folder).	1 projekt (dla ścieżek 5 km) 1 podstrona WWW 1 publikacja	2006	50.000 20.000 15.000	WE, WRM, WPInf	Budżet Miasta
S.5.	Zwiększenie więzi społecznych oraz stopnia identyfikacji z miastem poprzez organizację imprez kulturalnych, sportowych, rekreacji masowej i poprzez te imprezy uaktywnienie promocji miasta.	Program opracowany przez Urząd Miasta	2006	Wydatki bieżące UM	WPS, WE, WPInf, BM, partnerzy społeczni	budżet

300.□ z zastrzeżeniem: w miarę możliwości budżetu miasta (nastąpi wówczas aktualizacja WPI i wprowadzenie zadania do Planu).

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Lp.	Nazwa działania	Wskaźniki rezultatu	Termin	Przewidywane koszty w zł	Odpowiedzialność	Źródła finansowania*
Zgodność działań w sferze społecznej z dokumentami strategicznymi: Koncepcja Zagospodarowania Starego Miasta, Strategia Zrównoważonego Rozwoju, Strategia Powiatu, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, wytyczne konserwatorskie, Program Rozwoju Lokalnego. Uzasadnienie realizacji: Stymulowanie społecznych funkcji obszarów podlegających rewitalizacji, przyciąganie nowych mieszkańców, zapobieganie patologiom społecznym.						
S.6.	Opracowanie programu edukacyjnego adresowanego do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych dotyczącego obszarów rewitalizacji.	1 sztuka	2006	25.000	WE, WPS, WPInf	Budżet Miasta
S.7.	Opracowanie i promocja markowego produktu lokalnego (turystycznego).	1 produkt	Do 2006	100.000	BM	Budżet Miasta, sponsorzy lokalni
S.8.	Budowa nowych / stymulowanie powstania nowych mieszkań i stopniowy wzrost ilości mieszkańców w obszarach rewitalizowanych, zwłaszcza 1 i części 3.	-	2005-2015	-	BM, WUiGN, WRM	Budżet Miasta, inne
S.9.	Współpraca z gminami w zlewni rzeki Brynicy w/s poprawy klasowości wód i zagospodarowania jej doliny na cele rekreacyjno-sportowe.	-	2005-2015	- (wydatki bieżące)	BM, WRM	Budżet Miasta
S.10.	Organizacja warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych. Kursy przekwalifikujące i adaptacyjne. Organizacja Klubu Pracy.	Ilość osób objętych programem 200 os.	2007	50.000	MOPS, WPS, PUP	Budżet Miasta, PUP
S.11.	Profilaktyka zdrowia: <ul style="list-style-type: none">• Organizacja Festynów Zdrowia,• Promocja zdrowego stylu życia. Organizacja miejskich imprez i rajdów z aktywnym udziałem władz miejskich (np. Siła Rowerowa, turnieje itp.),• Zakup specjalistycznego sprzętu dla Szpitala.	Ok. 3000 badań / rok, Ilość festynów: 2 / rok Ilość imprez sportowych: 10 Uczestnictwo: ok. 5000 os.	Od 2006 2005	32.000 / rok 300.000	WPS, MOSiR, WE, BM	Budżet Miasta Sponsorzy
S.12.	Wprowadzenie funkcji społeczno-kulturalnych w obszar 4 w oparciu o zrewaloryzowane zabytkowe budynki byłej KWK Saturn, w tym organizacja imprez.	liczba imprez i wydarzeń 3 / rok	2006	Koszty organizacji imprez – wydatki bieżące.. Koszty inwestycyjne ujęte w działaniach przestrzennych	WPS, WE, WPInf	Budżet Miasta, źródła jak w zad. 4.PGI.2 – 4.PGI.4.

OBJAŚNIENIA:

ZBK	Zakład Budynków Komunalnych, administrator gminnych nieruchomości	
ZIK	Zakład Inżynierii Komunalnej, administrator sieci wod-kan, oświetlenia, dróg oraz jednostka utrzymująca zielen miejską	
MOSiR	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	
MBP	Miejska Biblioteka Publiczna	
WUiGN	Wydział Urbanistyki i Gospodarki Nieruchomościami,	Urząd Miasta Czeladź
WRM	Wydział Rozwoju Miasta,	Urząd Miasta Czeladź
WPS	Wydział Polityki Społecznej,	Urząd Miasta Czeladź
WAG	Wydział Administracyjno-Gospodarczy,	Urząd Miasta Czeladź
WBF	Wydział Finansowy-Budżetowy	Urząd Miasta Czeladź
WE	Wydział Edukacji	Urząd Miasta Czeladź
WPInf	Wydział Polityki Informacyjnej	Urząd Miasta Czeladź
BM	Burmistrz Miasta	
SM	Sekretarz Miasta	
CZSM	Czeladzka Spółdzielnia Mieszkaniowa	
SATURN	Spółdzielnia Mieszkaniowa SATURN	
PUP	Powiatowy Urząd Pracy / Starostwo Powiatowe	
PPP	model partnerstwa publiczno-prywatnego	

* Szczegółowy opis źródeł finansowania znajduje się w podrozdziale 6.2. *Analiza zewnętrznych źródeł finansowania Programu Rewitalizacji.*

5.4. Priorytety Programu Rewitalizacji

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi jest wieloletnim planem zadaniowym, tj. wyznacza wszystkie te zadania, które są niezbędne dla poprawy jakości życia w mieście. Są to:

- poprawa warunków mieszkaniowych w starej zabudowie;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, zwłaszcza w obszarze 1, 2 i 3 oraz 5;
- porządkowanie przestrzeni publicznych pod kątem dostosowania do współczesnych wymagań oraz poprawy ich struktury (uczytelniania);
- odnowa i ochrona dziedzictwa przemysłowego, kulturowego i przyrodniczego;
- poprawa warunków prowadzenia i funkcjonowania firm, w szczególności MSP i mikroprzedsiębiorstw;
- realizacja przedsięwzięć i projektów dotyczących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, zapobiegania patologiom i dysfunkcjom społecznym, poprawie sytuacji na rynku pracy osobom bezrobotnym, aktywizacji społeczności lokalnej, w tym przy wykorzystaniu organizacji społecznych działających w mieście.

W trakcie prac nad *Programem Rewitalizacji* (...) opracowywane były *Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Czeladź na lata 2005-2011* (WPI) oraz *Strategia Rozwoju Miasta Czeladź na lata 2005 – 2015*. Podczas warsztatów poświęconych ww. dokumentom, z udziałem środowisk lokalnych, określono kierunki dalszego rozwoju miasta. Propozycje konkretnych działań inwestycyjnych proponowanych do realizacji w ramach WPI (sfera przestrzenna, gospodarcza i środowiskowa) poddane zostały wielokryterialnej ocenie. Wynikiem oceny było wskazanie priorytetów inwestycyjnych, które zostały umieszczone w *Programie Rewitalizacji*.

Tym samym wszystkie 3 dokumenty są spójne i powiązane ze sobą.

Kryteria oceny i doboru zadań inwestycyjnych do „Wieloletniego Planu Inwestycyjnego dla Miasta Czeladź”, służące wyodrębnieniu priorytetów Programu Rewitalizacji

1. Ocena inwestycji w kategoriach obszarowego zasięgu oddziaływania:

- 3 – zasięg ponadlokalny,
- 2 – zasięg ogólnomiejski,
- 1 – zasięg dzielnicowy,
- 0 – zasięg osiedlowy lub jednostkowy.

2. Ocena inwestycji w kategoriach zasięgu ludnościowego:

- 3 – społeczność ponadlokalna,
- 2 – społeczność całego Miasta,
- 1 – społeczność dzielnicy,
- 0 – społeczność osiedla.

3. Zadanie wynikające z czynników niezależnych od gminy (np. obowiązek ustawowy), kontynuacja zadania inwestycyjnego:

- 3 – zadanie wynika z obowiązku i/lub jest kontynuacją wprost zrealizowanych do tej pory inwestycji,
- 2 – jest pozwolenie na budowę z lat poprzednich,
- 1 – przewidywane jest wydanie decyzji lub/i zaistnienie takiego czynnika zewnętrznego lub/i istnieje częściowa dokumentacja zadania,
- 0 – brak czynnika zewnętrznego wpływającego na projekt.

4. Wpływ na rozwój gospodarczy i dalszy potencjał rozwoju:

- 3 – projekt otwiera nowe możliwości inwestowania w Mieście,
- 2 – inwestycja przyczynia się do powstania nowych miejsc pracy,
- 1 – projekt podwyższa atrakcyjność inwestycyjną Miasta,
- 0 – projekt nie ma wpływu na atrakcyjność inwestycyjną Miasta.

5. Wpływ projektu na środowisko:

- 3 – znaczny, pozytywny wpływ na środowisko w skali ponadlokalnej,
- 2 – pozytywny wpływ na środowisko w skali dzielnicy/ Miasta lub/i projekt zawiera się w Gminnym Programie Ochrony Środowiska,
- 1 – niewielki pozytywny wpływ na środowisko,
- 0 – nie ma wpływu (neutralny).

6. Wpływ projektu na rozwój społeczny i zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego (w tym budownictwo komunalne i socjalne, oświata, sport i rekreacja, opieka społeczna, bezpieczeństwo, opieka zdrowotna, społeczeństwo informacyjne):

- 3** – inwestycja wnosi nową jakość w rozwój społeczny Miasta,
- 2** – inwestycja poprawia możliwości rozwoju społeczności lokalnej – oddziaływanie na więcej niż jedną dziedzinę życia społecznego,
- 1** – projekt poprawia warunki życia w jednej z dziedzin życia społecznego,
- 0** – projekt nie ma wpływu na rozwój społeczny.

7. Wpływ na budżet i gospodarkę finansową Miasta:

- 3** – generuje znaczące przychody lub/i wprost sprzyja ich powstaniu,
- 2** – generuje niewielkie przychody lub oszczędności w przyszłości,
- 1** – pokrywa koszty eksploatacji i/lub jest zbilansowana,
- 0** – przynosi istotny wzrost stałych wydatków budżetu.

8. Możliwość finansowania inwestycji ze źródeł zewnętrznych:

- 10** – dofinansowanie bezzwrotne w wysokości powyżej 75% wartości brutto inwestycji,
- 7** – dofinansowanie bezzwrotne od 50 – 75 % wartości projektu,
- 5** – dofinansowanie bezzwrotne od 20 – 50 % wartości projektu,
- 2** – kredyt preferencyjny lub dotacja do 20% wartości projektu,
- 0** – brak możliwości dofinansowania lub kredyt komercyjny.

Poszczególne zadania zostały ocenione, a następnie rangowane. Punktacja zadań inwestycyjnych, a także zakresem problemów i pożądanymi zmianami społecznymi miały decydującą rolę w określaniu obszarów priorytetowych oraz priorytetów w ramach poszczególnych obszarów.

Wynikiem oceny jest wskazanie na 2 obszary rewitalizacji jako najważniejsze z punktu widzenia rangi i ich znaczenia dla miasta. Są to:

- obszar 1 – Stare Miasto;
- obszar 4 – tereny przemysłowe (po KWK SATURN).

5.4.1. Obszar priorytetowy 1 – Stare Miasto (obszar 1)

Ze względu na swój historyczny charakter oraz lokalizację, obszar Starego Miasta najbardziej odpowiada za ogólny odbiór miasta. Wpływ na to ma obraz Starówki, zaniedbanych i pustych przestrzeni miejskich oraz budynków, zlokalizowanych od strony ul. Staszica. Podejmowane działania rewitalizacyjne, w pierwszej kolejności, powinny wpłynąć na podniesienie jakości tej właśnie przestrzeni miejskiej oraz ożywienie gospodarcze i społeczne Starówki.

Stare Miasto – 1 obszar priorytetowy:

Powierzchnia: 50,4 ha, wewnątrz strefy: ok. 10 ha

Zamieszkanie: 1.332 os.

Główne problemy: naruszenie kompozycji, dezintegracja przestrzenna, zaniedbanie, braki infrastrukturalne, utrata funkcji centralnej

Główne potrzeby: wymiana infrastruktury, renowacja i ucztylnienie układu urbanistycznego; ożywienie gospodarcze i społeczne, przywrócenie funkcji centralnej

Największy wpływ na rewitalizację tego obszaru będą miały następujące działania:

- 1 reorganizacja przestrzeni Starego Miasta, zwłaszcza wokół Rynku - tj.:
 - redukcja ruchu kołowego oraz przeniesienie ruchu autobusowego poza Rynek – przeniesienie przystanków autobusowych na ul. Szpitalną i Kombatantów;
 - waloryzacja płyty Rynku zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi, zbieżnymi z oczekiwaniami w zakresie organizacji przestrzeni publicznej dla celów organizacji imprez masowych i przywrócenia strefie funkcji centrotwórczych,
 - realizacja parkingów dla osób odwiedzających Stare Miasto.
- 2 zintegrowanie obszaru z pozostałymi częściami miasta - tj.:
 - wytyczenie szlaków turystycznych i edukacyjno-historycznych;
 - realizacja oznaczonych ciągów pieszych / szpalerów w kierunku Nowego Miasta.
- 3 ożywienie obszaru - tj.: lokalizacja funkcji centrotwórczych, kulturalnych i gospodarczych na Rynku i w jego obszarze, w tym sprowadzenie młodzieży i turystów z regionu do odnowionej Starówki.
- 4 promocja Starówki, tj. staranne oznaczenie, nawiązanie do lokacji miasta średniowiecznego, do licznych przekazów i legend.

Priorytety w 1 obszarze priorytetowym – zgodnie z pkt 5.1.:

- zadania 1.PGI.1.(infrastruktura techniczna – ochrona środowiska, w tym sieci wod-kan),
- zadania 1.PGI.2. i 1.PGI.3. (komunikacja i drogi – obwodowy układ drogowy),
- zadania 1.PGI.6. i 1.PGI.8. (odnowa przestrzeni i uczynienie układu urbanistycznego)
- zadanie 1.PGI.4. (odnowa budynków i posesji – zadanie właścicieli nieruchomości)
- zadania 1.S.3. i 1.S.4. (rozwój społeczny i kulturalny)

Pozostałe działania są komplementarne w stosunku do działań priorytetowych.

Obszar 1. Priorytetowe działania dotyczą rewaloryzacji pierzei Rynku, przebudowy płyty i uporządkowania przestrzennego Starówki i jej włączenie (integracji) z innymi obszarami miasta, a także ożywienia jej klimatu społecznego i gospodarczego. Efektem działań priorytetowych wspartych promocją obszaru ma być istotna poprawa warunków mieszkaniowych oraz prowadzenia działalności gospodarczej na Starym Mieście.

5.4.2. Obszar priorytetowy 2 – Tereny poprzemysłowe (obszar 4)

Obszar ten został uznany za priorytetowy w trakcie prac nad WPI ze względu na historyczny charakter przemysłowej zabudowy (zabytki przemysłu dokumentujące historię gospodarczego rozwoju miasta), a także potencjał gospodarczy.

Tereny poprzemysłowe – 2 obszar priorytetowy:

Powierzchnia: 50,2 ha, w tym KWK Saturn: 36,7 ha

Zamieszkanie: 727 os.

Główne problemy: degradacja obszaru, opuszczenie obiektów i utrata przez nie funkcji użytkowych, niszczące obiekty zabytkowe

Potrzeby: adaptacja obiektów i terenu na nowe funkcje społeczno-kulturalne i gospodarcze, powstanie nowych miejsc pracy, renowacja zabytkowych budynków oraz maszyn

Obszar ten należy do najbardziej zdegradowanych spośród wszystkich 6 obszarów poddanych procesowi rewitalizacji. Równocześnie – po likwidacji kopalni SATURN i opuszczeniu kompleksu nie przesądzono o jego przyszłych funkcjach, co stwarza dodatkowe szanse w procesie adaptacji i rewaloryzacji – elastyczność rozwiązań.

Podejmowane działania rewitalizacyjne, w pierwszej kolejności, powinny dotyczyć zabezpieczenia zabytkowej części kopalnianych budynków i maszyn, a następnie być skierowane na podniesienie jakości tej właśnie części obszaru 4.

Priorytety w obszarze 4 – zgodnie z pkt 5.1.:

- zadanie 4.PGI.1. (komunikacja społeczna, określenie nowych funkcji)
- zadanie 4.PGI.2. i 4.PGI.3. (adaptacja obiektów na nowe cele i funkcje)

Działanie 4.PGI.4.(tereny zielone) dopełnia ww. działania priorytetowe.

Priorytetowe działania dotyczą zabezpieczenia terenu kompleksu przed dalszą degradacją i dewastacją oraz mają sprzyjać stopniowej zmianie jego funkcji: gospodarczych i społecznych zgodnie z wytycznymi konserwatora i współczesnymi tendencjami.

5.4.3. Priorytety w ramach pozostałych obszarów

Obszar 2 – Kolonia SATURN

Obszar 2 to kolonia znajdujących się pod ochroną konserwatora budynków mieszkaniowych, która wymaga przede wszystkim wymiany infrastruktury oraz odnowy samych budynków.

Priorytety w obszarze 2 – zgodnie z pkt 5.1.:

- zadanie 2.PGI.1. (infrastruktura techniczna – ochrona środowiska)
- zadanie 2.PGI.2. (odnowa i remonty zabytkowych budynków mieszkalnych)

Pozostałe działania należy uznać za komplementarne do powyższych, biorąc pod uwagę cele rewitalizacji w tym obszarze.

Obszar 3 – Stare PIASKI

Na obszar 3 składają się cenne architektonicznie kompleksy starych osiedli mieszkaniowych. Znajdują się one pod ochroną konserwatora i wymagają gruntownej modernizacji.

Ponadto w obszarze 3 konieczne są działania aranżujące przestrzeń. Rejon ul. 3 Maja-Sikorskiego- Mickiewicza- Kościuszki wymaga pilnej wymiany sieci wodno-kanalizacyjnej.

Priorytety w obszarze 3 – zgodnie z pkt 5.1.:

- zadanie 3.PGI.4. (infrastruktura techniczna – ochrona środowiska)
- zadanie 3.PGI.6. (rozwój społeczny – zaplecze kultury, edukacji i opieki społecznej)
- zadanie 3.PGI.1. (remonty i renowacja zabytkowej kolonii osiedla mieszkalnego)

PILOTAŻEM objęto odnowę budynku przy ul. Kościuszki 18 (kryterium dostępności).

Realizacja tego projektu renowacji i odbudowy budynku starej kolonii przy ul. Kościuszki 18 ma być przykładem dla rewaloryzacji tego typu zabytkowych budynków w mieście i regionie.

Inne działania mają służyć reorganizacji i odnowie przestrzeni dzielnicy Piaski i prowadzić do wytworzenia jej centrum dzielnicowego w rejonie ul. Spacerowej-Nowopogońskiej, a także mają pomagać w zapobieganiu problemom społecznym.

Obszar 5 – Dolina Brynicy

Obszar 5 jest niezwykle ważny dla dalszego rozwoju miasta, biorąc pod uwagę walory przyrodnicze, ekologiczne i krajobrazowe miasta. Tworzą go parki w biegu rzeki Brynicy. W Systemie Obszarów Chronionych Województwa obszar tworzy korytarz ekologiczny łączący jego regionalne elementy. Obejmuje on w Czeladzi ok. 35 ha obszarów zielonych, które ze względu na swoje funkcje ekologiczne i rekreacyjne powinny być rewaloryzowane.

Priorytety w obszarze 5 – zgodnie z pkt 5.1.:

- Zadanie 5.PGI.1. (rozwój społeczny: sport i rekreacja)
- Zadanie 5.PGI.3. (rekreacja i sport; porządkowanie przestrzenne terenów zielonych)
- Zadanie 5.PGI.5. (infrastruktura techniczna – ochrona środowiska)

W wyniku realizacji zadania 5.PGI.2. będzie możliwe stworzenie kompleksowego szlaku turystyki przemysłowej i aktywnej, obejmującej obszary 1, 2, 4 i 5.

Dzięki realizacji zadań umieszczonych w niniejszym Programie Rewitalizacji obszar 5 stanie się zieloną, rekreacyjno-turystyczna i sportową atrakcją i wyróżnikiem miasta w regionie.

Obszar 6 – Nowe Miasto

Obszar 6 tworzy subjednostkę strukturalną o mieszkaniowym i gospodarczym charakterze.

Układ urbanistyczny obszaru 6 z lat 50-80-tych wymaga działań rewitalizacyjnych służących jego uczytelnieniu, a same budynki mieszkalne i pawilony gospodarcze i handlowe – unowocześnienia, termorenowacji oraz dostosowania do współczesnych standardów.

Nie mniej ważna jest realizacja projektów społecznych, skierowanych na zapobieganie dysfunkcjom społecznym w tym obszarze oraz rozwój systemu kultury i sportu.

Priorytety w obszarze 6 – zgodnie z pkt 5.1.:

- Zadanie 6.PGI.1. (remont i modernizacja budynków mieszkalnych)
- Zadanie 6.PGI.3. (sfera działalności gospodarczej – remonty budynków użytkowych)
- Zadanie 6.PGI.4. (rozwój społeczny: placówki publiczne – edukacja – oraz kultura i sport)

5.4.4. Układ rodzajowy działań priorytetowych

Poniżej przedstawiono układ zadań priorytetowych, z wyszczególnieniem typów działań.

W kolumnach wpisano kwoty odpowiadającej alokacji (w tys.) na poszczególne lata.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi

Układ rodzajowy działań priorytetowych Programu Rewitalizacji.

Typ projektu	Obszary priorytetowe		Pozostałe obszary rewitalizacji				Rok alokacji	Symbol działań	
	1	4	2	3	5	6			
	Stare Miasto	Tereny przemysłowe	Kolonia SATURN	Stare PIASKI	Dolina Brynicy	Nowe Miasto			
Infrastruktura techniczna, w tym ochrony środowiska	26.850		4.400				2005	1.PGI.1., 2.PGI.1.	
					200			2006	
	Przypisana do adaptacji budynków			2.200	1.000			2007	3.PGI.4., 5.PGI.5.
				3.000	1.000			2008	
				1.000			Po 2008		
Projekty drogowo-komunikacyjne	11.800						2005	1.PGI.2.	
								2006	1.PGI.3.
								2007	
								2008	
						Po 2008			
Przekształcenia przestrzeni: odnowa, porządkowanie i uczynienie	50	790			150		2005	1.PGI.6., 1.PGI.8.	
	50				100		2006	4.PGI.1.	
	100				250		2007		
	50				1.500		2008	5.PGI.3	
							Po 2008		
Modernizacja lub adaptacja – budynki użytkowe / gospodarcze		21.120				9.500	2005		
					2006				
					2007		4.PGI.2., 4.PGI.3.		
					2008		6.PGI.3.		
						Po 2008			
Bud.mieszkalne – remonty, renowacja, adaptacja, itp. (w tym koszty właścicieli)	Koszty właścicieli (obecnie trudne do określenia)				240		2005	6.PGI.1.	
				1.000	340		2006	3.PGI.1.	
				27.000	340		2007		
					340		2008	2.PGI.2.	
		9.200			2.380		Po 2008	1.PGI.4.	
Sport i rekreacja					100		2005	5.PGI.1.	
					130		2006	5.PGI.3.	
					80 + 4.920		2007		
					5.000		2008		
						Po 2008			
Dialog społeczny Kultura i edukacja. Działania społeczne		10					2005	1.S.4., 1.S.3.	
	85	10				3.700	2006	1.PGI.4.	
			100				2007	3.PGI.6.	
							2008		
						Po 2008	6.PGI.4.		
RAZEM	38.985 (+ koszty renowacji budynków)	21.930	13.600	33.300	15.230	16.840	-	-	

5.4.5. Priorytety sfery gospodarczej

Aby skutecznie rewitalizować dany obszar oraz wzmacniać firmy działające na jego terenie należy podejmować działania zorientowane na pobudzenie przedsiębiorczości oraz aktywności gospodarczej. Szczególnie cennym rodzajem aktywności jest ten, który wiąże się z inwestowaniem gdyż wprost przekłada się na fizyczny wyraz przestrzeni miejskiej.

Ponieważ od początku lat 90-tych Czeladź przechodzi głęboką transformację gospodarczą, konieczne jest podjęcie szeroko zakrojonych działań dotyczących właśnie modelowania nowoczesnego profilu gospodarczego miasta.

Priorytety w obszarze sfery gospodarczej – zgodnie z pkt 5.2.:

- Zadanie: G1 (elektroniczna baza ofert)
- Zadanie G2 (system zachęt dla inwestorów, w tym podatkowych)
- Zadanie G4 (utworzenie inkubatora przedsiębiorczości na terenie miasta)*

Realizacja zadań określanych jako priorytetowe przyniesie pożądane efekty gospodarcze, których beneficjentem bezpośrednim będą czeladzkie firmy oraz – pośrednio – budżet miasta. Ich wdrożenie przyczyni się do wzrostu ich potencjału inwestycyjnego, a także będzie miała wpływ na tworzenie nowych podmiotów. Polem oddziaływania priorytetów PROM będzie wzrost aktywności i przedsiębiorczości.

Część inwestycji ma „przełamać” peryferyjny charakter lokalizacji, doprowadzić do poprawy warunków przestrzennych w strefach koncentrujących MSP.

Priorytety sfery gospodarczej wraz z działaniami gospodarczo-przestrzennymi w dwóch obszarach priorytetowych *Programu Rewitalizacji* (Stare Miasto oraz tereny przemysłowe) tworzą ramy oddziaływania na gospodarkę miasta łącznie z instrumentami infrastrukturalnymi, edukacyjnymi i innymi tzw. „miękkimi”.

* Realizacja projektu uwarunkowana jest przeprowadzeniem konsultacji z przedsiębiorcami i instytucjami rynku pracy oraz powinna być poparta wynikami analizy wykonalności projektu.

5.4.6. Priorytety sfery społecznej

Aby skutecznie rewitalizować dany obszar należy podejmować działania zorientowane na pobudzenie przedsiębiorczości oraz aktywności gospodarczej..

Ponieważ od początku lat 90-tych Czładź przechodzi głęboką transformację społeczną oraz gospodarczą, konieczne jest podjęcie szeroko zakrojonych działań dotyczących właśnie modelowania nowoczesnych postaw gospodarczych oraz społecznych mieszkańców miasta.

Priorytety w obszarze sfery społecznej – zgodnie z pkt 5.3.:

- Zadanie S.1. (funkcje centrotwórcze i społeczne w obszarze Starego Miasta)
- Zadanie S.10. (zbiór działań skierowanych dla osób bezrobotnych)
- Zadanie S.11. (profilaktyka zdrowia oraz promocja zdrowego stylu życia)
- Zadanie S.12. (funkcje społeczno-kulturalne na obszarze dawnej KWK SATURN)

Realizacja zadań określanych jako priorytetowe przyniesie pożądane efekty w sferze społecznej, których beneficjentem będą mieszkańcy całego miasta.

Ich wdrożenie przyczyni się do wzrostu potencjału i aktywności społecznej i ma także prowadzić do poprawy warunków życia czładzian.

Polem oddziaływania priorytetów społecznych *PROM* będzie spadek bezrobocia w mieście, zwłaszcza w obszarach rewitalizowanych.

Działania społeczne mają za cel ożywienie miasta, zwłaszcza terenów obecnie mało atrakcyjnych. Ich realizacja i wdrażanie jest niezbędnym dopełnieniem działań gospodarczych i przestrzenno-infrastrukturalnych.

Działania społeczne powinny angażować najważniejsze organizacje społeczne obecne w mieście, a w przypadku instrumentów oddziaływania na rynek pracy powinny być podejmowane w ścisłej koordynacji i przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.

VI. Plan finansowy rewitalizacji na lata 2004-2008 i następne

6.1. Analiza budżetu

Analiza sytuacji finansowej miasta Czeladzi, a tym samym możliwości wygenerowania odpowiednich środków w celu sfinansowania lub współfinansowania określonych działań inwestycyjnych, zwłaszcza w obszarach rewitalizowanych, obejmuje zasadniczo lata 2005-2011, co zgodne jest z wytycznymi określonymi przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy dla lokalnych programów rewitalizacji.

Okres przeprowadzonej analizy finansowej pokrywa się z pierwszym okresem programowania funduszy strukturalnych, których absorpcji dotyczy niniejszy dokument.

W drugiej części opracowanie zostaje jednakże poszerzone o uwagi dotyczące finansowania wybranych działań w kolejnych latach, ze szczególnym uwzględnieniem **okresu 2005-2008**, przy czym wynikające wnioski można traktować przede wszystkim jako swoiste rekomendacje i sugestie. Jest to zasadniczo efektem znacznie dłuższego horyzontu czasu i możliwości dokonania istotnych korekt zarówno w planach o charakterze wieloletnim, jak i budżetach uchwalanych na kolejne lata.

Analiza przeprowadzona została w oparciu o następujące materiały źródłowe:

- wieloletnia analiza obciążeń i wskaźników finansowych budżetu miasta – *Wieloletni Plan Finansowy* zawarty w *Wieloletnim Planie Inwestycyjnym Miasta Czeladź na lata 2005-2011*,
- *Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi*,
- dane charakteryzujące sytuację finansową Czeladzi w latach 2001-2004 (pochodzące głównie ze sprawozdań z wykonania budżetów poszczególnych lat).

Zakres działań inwestycyjnych w obszarach rewitalizowanych określony został w ramach *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi*, a w szerszej perspektywie (ale tylko dla działań stricte inwestycyjnych) – w *Wieloletnim Planie Inwestycyjnym Miasta Czeladź na lata 2005-2011*.

Realizacja działań rozłożona została na lata 2005-2015. Porównując zakres działań wynikających z *Programu Rewitalizacji* oraz *Wieloletniego Planu Inwestycyjnego* (WPI) można zauważyć, iż pewna część działań *Programu Rewitalizacji* wykracza poza ramy WPI. Zwracając jednakże szczególną uwagę na pierwszy okres realizacji (2005-2008) działania te można podzielić – biorąc pod uwagę kryterium czasowe – na kilka podstawowych kategorii:

- działania realizowane w ramach **Obszaru 1** (Stare Miasto) – w analizowanym okresie czasu przewidziana jest pełna realizacja i / lub rozpoczęcie większości inwestycji,
- działania realizowane w ramach **Obszaru 2** (Kolonia SATURN), **Obszaru 4** (Tereny przemysłowe), **Obszar 5** (dolina Brynicy), – realizacja większości działań inwestycyjnych zaplanowana została po roku 2006,
- działania realizowane w ramach **Obszaru 3** (Kolonia PIASKI), **Obszaru 6** (Nowe Miasto) – realizacja przewidziana jest na przestrzeni dłuższego okresu czasu.

Do działań *Programu Rewitalizacji* poprzez sposób finansowania poszczególnych działań, należą przede wszystkim:

- działania, w przypadku których zaangażowane zostaną środki budżetu miasta – ich realizacja pociąga za sobą konieczność sięgania do kredytów, a tym samym przyczynia się do zwiększenia obciążenia budżetu miasta,
- działania finansowane tylko ze źródeł pozabudżetowych (Partnerstwo Publiczno-Prywatne, środki własne spółdzielni mieszkaniowych, właścicieli nieruchomości, firm, dotacje Ekofunduszu, WFOŚiGW) – których realizacja nie obciąża budżetu.

Przyjmując wielkości potrzeb wynikające z *Wieloletniego Planu Rzeczowego* oraz zakresu *Programu Rewitalizacji* można zauważyć, iż realizacja poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych – ze względu na niewystarczające zasoby finansowe miasta – wiązać się będzie z koniecznością pozyskania dodatkowych środków:

- zaciągnięcia nowych zobowiązań finansowych (pożyczki i kredyty)
- pozyskania dotacji z EFRR, WFOŚiGW, Ekofunduszu i innych źródeł bezzwrotnych.

Realizacja priorytetów i zadań sfery społecznej będzie wymagać zaangażowania środków Europejskiego Funduszu Społecznego i innych inicjatyw wspólnotowych.

Analiza finansowa *Programu Rewitalizacji* wskazuje, że większość obciążeń finansowych realizacji jego zadań poniesie gmina Czeladź (w tym poprzez zaciągnięcie kredytów prefinansowych dla zadań współfinansowanych z EFRR), co wynika także ze struktury zadań określanych ustawowo jako zadania własne gminy.

Wielkość środków koniecznych na sfinansowanie **udziału własnego** miasta w projektach rewitalizacyjnych kształtuje się na poziomie dużo wyższym niż wynikająca z prognoz finansowych wielkość wolnych środków na inwestycje.

Dysproporcja ta wymusza niejako konieczność pozyskania dodatkowych środków, czego efekty przewidziane zostały w prognozach finansowych towarzyszących WPI.

W przypadku braku dofinansowania największych projektów z funduszy strukturalnych gmina Czeladź nie będzie w stanie wygenerować kapitału obcego (w tym obcego, pochodzącego z kredytów) na realizację pełnego zakresu zadań *PROM*.

W takiej sytuacji gmina będzie musiała rozważyć opcję rezygnacji z wybranych inwestycji, co nie oznacza rezygnacji z danej inwestycji w ogóle, a tylko zaniechanie jej realizacji w danym roku budżetowym i przesunięcie na kolejne lata.

Dotyczyć to może inwestycji uplasowanych relatywnie najniżej w rankingu zadań przyjętych do realizacji, a więc tych, które otrzymały najniższą ilość punktów podczas określania WPI.

W przypadku innych niż stricte inwestycyjne działań wynikających z *Programu Rewitalizacji*, a realizowanych przede wszystkim w sferze społecznej i gospodarczej źródłem finansowania będą środki własne – wydatki bieżące – oraz fundusze zewnętrzne.

6.2. Analiza zewnętrznych źródeł finansowania Programu Rewitalizacji

W tabeli zamieszczonej w rozdziale V przedstawiono Plan działań w sferach: przestrzennej, gospodarczej, społecznej w latach 2004 – 2006 i w latach następnych na obszarze rewitalizowanym wskazano potencjalne źródła wsparcia dla działań inwestycyjnych planowanych w Czeladzi. Poniżej przedstawiono szczegółową charakterystykę tych źródeł.

❖ ZINTEGROWANY PROGRAM OPERACYJNY ROZWOJU REGIONALNEGO

➤ Działanie 1.1. Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu drogowego **Poddziałanie 1.1.1. Infrastruktura drogowa.**

RODZAJE PROJEKTÓW

Wspierane będą projekty stanowiące ważny element regionalnego systemu transportowego (drogi wojewódzkie, powiatowe, gminne) poprawiające dostęp do:

- sieci dróg krajowych i/lub międzynarodowych i/lub,
- centrów gospodarczych ważnych z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego regionu i/lub,
- istniejących i/lub planowanych obiektów przemysłowych i usługowych (np. parki przemysłowe) i/lub,
- portów morskich, portów rybackich, portów rzecznych wykorzystywanych do celów gospodarczych, lotnisk, stacji kolejowych i innych obiektów transportu publicznego,
- projekty odciążające układy komunikacyjne miast, w tym w szczególności ich centra gospodarcze i zabytkowe.
- projekty dotyczące: budowy, przebudowy, remontów i/lub modernizacji ulic w granicach administracyjnych miast powyżej 20 tys. mieszkańców (z wyłączeniem autostrad, dróg ekspresowych, dróg krajowych i dróg wewnętrznych).

WIELKOŚĆ ŚRODKÓW

Max. udział środków EFRR w kwalifikujących się kosztach publicznych na poziomie projektu - 75%.

➤ **Działanie 1.2. Infrastruktura ochrony środowiska**

RODZAJE PROJEKTÓW w ramach działania to m.in.:

- ZAOPATRZENIE W WODĘ, POBÓR WODY I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW
- GOSPODARKA ODPADAMI
- POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA, w tym. m.in.:
 - przekształcenie istniejących systemów ogrzewania obiektów użyteczności publicznej w systemy przyjazne dla środowiska, w szczególności ograniczenie "niskiej emisji"
- ZAPOBIEGANIE POWODZIOM
- WSPARCIE ZARZĄDZANIA OCHRONĄ ŚRODOWISKA
- WYKORZYSTANIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

WIELKOŚĆ ŚRODKÓW

Max. udział środków EFRR w kwalifikujących się kosztach publicznych na poziomie projektu - 75%. 50% kwalifikujących się kosztów publicznych – tylko w przypadku projektów turystycznych, gdy inwestycje generują znaczący dochód netto.

➤ **Działanie 1.4. Rozwój turystyki i kultury**

RODZAJE PROJEKTÓW

W ramach Działania do realizacji przewiduje się projekty infrastrukturalne i promocyjne z zakresu turystyki i kultury.

WIELKOŚĆ ŚRODKÓW

Max. udział środków EFRR w kwalifikujących się kosztach publicznych na poziomie projektu - 75%; 50% kwalifikujących się kosztów publicznych – tylko w przypadku projektów turystycznych, gdy inwestycje generują znaczący dochód netto.

➤ **Działanie 3.2. Obszary podlegające restrukturyzacji**

RODZAJE PROJEKTÓW

Budowa lub modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków:

- sieci kanalizacyjne,
- sieci kanalizacji deszczowej,
- oczyszczalnie ścieków,
- inne urządzenia do oczyszczania, gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków.

Budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w wodę:

- sieci wodociągowe,
- ujęcia wody (w tym ochrona ujęć i źródeł wody pitnej),
- urządzenia służące do gromadzenia, przechowywania i uzdatniania wody,
- urządzenia regulujące ciśnienie wody.

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii:

- budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń do produkcji i przesyłu energii ze źródeł odnawialnych (energia, wiatrowa, wodna, kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne, energia uzyskiwana z wykorzystania biomasy i inne).

Poprawa jakości powietrza:

- modernizacja i rozbudowa systemów ciepłowniczych i wyposażenie ich w instalacje ograniczające emisje zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza,
- przekształcenie istniejących systemów ogrzewania obiektów użyteczności publicznej w systemy bardziej przyjazne dla środowiska, w szczególności ograniczenie "niskiej emisji".

Gospodarka odpadami:

- budowa, modernizacja, rekultywacja lub likwidacja składowisk odpadów (w tym rekultywacja bądź likwidacja składowisk odpadów niebezpiecznych),
- budowa / modernizacja miejsc utylizacji opakowań i nieużytych śr. ochrony roślin,
- likwidacja dzikich wysypisk,
- kompleksowe systemy zagospodarowania odpadów na poziomie lokalnym, obejmujące m.in. odbiór posegregowanych odpadów od mieszkańców, odzyskiwanie surowców wtórnych, recykling, kompostowanie odpadów organicznych, itp.

Budowa lub modernizacja dróg gminnych i powiatowych o znaczeniu lokalnym:

- drogi powiatowe i gminne,
- lokalne obiekty mostowe (mosty i wiadukty) na drogach gminnych i powiatowych,
- drogi w granicach administracyjnych miejscowości i miast do 20 tys. Mieszkańców,
- towarzysząca infrastruktura drogowa

Kompleksowe uzbrojenie terenu pod inwestycje:

- projekty kompleksowego uzbrojenia terenu przeznaczonego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod inwestycje, za wyjątkiem terenów z przeznaczeniem pod inwestycje mieszkaniowe – uzbrojenie związane z dostarczeniem podstawowych mediów – kanalizacji, wodociągu, instalacji elektrycznych, gazowych oraz dróg wewnętrznych, itp.

Budowa lub Modernizacja lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej:

- infrastruktura służąca rozwojowi aktywnych form turystyki,
- infrastruktura noclegowa, gastronomiczna, informacyjno-recepcyjna,
- systemy informacji kulturalnej i turystycznej,
- infrastruktura kultury (zaplecze kulturalne i rozrywkowe – sale koncertowe i wystawowe, amfiteatry, itp.),
- projekty polegające na restauracji i rewitalizacji obiektów dziedzictwa kulturowego,
- systemy zabezpieczeń obiektów dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń (np. pożary, włamania, itp.).

Inkubatory przedsiębiorczości:

- modernizacja obiektów, w których zlokalizowane będą inkubatory przedsiębiorczości,
- przystosowanie obiektów do pełnienia funkcji inkubatorów przedsiębiorczości.

WIELKOŚĆ ŚRODKÓW

Dofinansowanie z EFRR - 75% kwalifikujących się wydatków publicznych, 50% kwalifikujących się kosztów publicznych - tylko w przypadku projektów dotyczących kompleksowego uzbrojenia terenu, gdy inwestycje generują znaczący dochód netto.

➤ ***Poddziałanie 3.3.1. – Rewitalizacja obszarów miejskich***

RODZAJE PROJEKTÓW

Inwestycje wdrażane w ramach Poddziałania 3.3.1. muszą wynikać z Lokalnych Programów Rewitalizacji i są to poniższe projekty:

- porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowywanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
- izolacja, remont i/lub przebudowa elewacji, fasad i dachów budynków oraz pomieszczeń przeznaczonych na cele: gospodarcze, szkoleniowe lub kulturalne - za wyjątkiem przeprowadzania prac budowlano-montażowych w indywidualnych mieszkaniach,
- renowacja budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na rewitalizowanym terenie, w tym ich adaptacja na cele: gospodarcze, społeczne, edukacyjne, turystyczne lub kulturalne, przyczyniająca się do tworzenia stałych miejsc pracy,
- prace konserwatorskie, odnowienie fasad i dachów budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się w rejestrze zabytków wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu przyczyniająca się do tworzenia miejsc pracy,
- wyburzanie budynków pod cele: usługowe, kulturowe, edukacyjne, gospodarcze, turystyczne lub rekreacyjne,
- remont i/lub przebudowa infrastruktury publicznej związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych,
- tworzenia stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast, w tym:
 - budowa i/lub remont oświetlenia;
 - zakup i instalacja systemów monitoringu przyczyniających się do realizacji działania,
- adaptacja, przebudowa i/lub remonty budynków i kubatury użyteczności publicznej wraz z przyległym otoczeniem na cele edukacyjno-społeczne znajdujących się na terenie rewitalizowanym w tym m.in.: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie i ponadgimnazjalne, szkoły wyższe, szkolne stołówki, domy dziecka, ośrodki walki z patologiami społecznymi (np. walki z narkomanią, alkoholizmem), poradnie psychologiczne, świetlice dla dzieci i młodzieży, domy kultury, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz obiekty służące pomocą społeczną (np. dla samotnych matek z dziećmi,

zapobiegania przestępczości, punkty służące pomocą i przekwalifikowywaniem byłych więźniów) – priorytetowo będą traktowane budynki, które głównie przyczynią się do rozwoju działalności gospodarczej i zatrudnienia (za wyjątkiem prac remontowo-instalacyjnych w indywidualnych mieszkaniach),

- przebudowa, wymiana lub remont infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, elektrycznej, grzewczej i gazowej w rewitalizowanych obiektach publicznych, usługowych,
- regeneracja, rehabilitacja i zabudowywanie pustych przestrzeni publicznych,
- remonty i/lub przebudowa infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie ochrony środowiska na terenie zdegradowanych dzielnic miast, w tym m.in.: sieci kanalizacyjnych i innych urządzeń do oczyszczania, gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków, kanalizacji deszczowej, wodociągów, ujęć wody i urządzeń służących do gromadzenia i uzdatniania wody oraz urządzeń regulujących ciśnienie wody,
- poprawa funkcjonalności ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych rewitalizowanego terenu,
- remont i/lub przebudowa obiektów pełniących funkcje zaplecza turystycznego, kulturalnego,
- remont, przebudowa i/lub przystosowanie budynków i kubatury dla potrzeb tworzenia inkubatorów przedsiębiorczości,
- remont, przebudowa i/lub przystosowanie budynków i infrastruktury na cele turystyczne i kulturalne (włącznie z odnowieniem i konserwacją obiektów dziedzictwa kulturowego) prowadząca do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy.

WIELKOŚĆ ŚRODKÓW

Dofinansowanie z EFRR - 75% kwalifikujących się wydatków publicznych.

❖ WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

WFOŚiGW w Katowicach dofinansowuje zadania w ramach przyjętych przez Radę Nadzorczą: „Listy przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach”, „Kryteriów wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków WFOŚiGW Katowicach” oraz „Planu finansowego Funduszu”.

RODZAJE PROJEKTÓW

WFOŚiGW wspomaga osiąganie długoterminowych celów środowiskowych regionu, przeznaczając środki finansowe na realizację następujących przedsięwzięć priorytetowych:

1. Ochrona zasobów wodnych:

- 1.1. Ochrona wód (OW).
- 1.2. Gospodarka wodna (GW).

2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi:

- 2.1. Gospodarka odpadami (OZ).
- 2.2. Ochrona powierzchni ziemi (TP).

3. Ochrona powietrza i ochrona przed hałasem:

- 3.1. Polepszenie jakości powietrza i ochrona klimatu ziemi (OA).
- 3.2. Ochrona przed hałasem (OH).

4. Ochrona przyrody i krajobrazu (OP).**5. Edukacja ekologiczna (EE)****6. Zapobieganie poważnym awariom (NZ).****7. Zarządzanie środowiskowe w regionie:**

- 7.1. Programy, prace nb, opracowania (ZS).
- 7.2. Monitoring środowiska (MO).
- 7.3. Wspomaganie systemu kontroli wnoszenia opłat środowiskowych (KO).

8. Inne:

- 8.1. Profilaktyka zdrowotna (MN).
- 8.2. Rolnictwo ekologiczne (RE).

WIELKOŚĆ ŚRODKÓW

Wysokość dofinansowania uzależniona jest od rodzaju projektów, jednak mieści się w granicach od 50% kosztów kwalifikowanych do 100% kosztów kwalifikowanych.

❖ NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowuje zadania, w ramach przyjętych przez Radę Nadzorczą: „Listy programów (przedsięwzięć) priorytetowych Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przewidzianych do dofinansowania”, „Kryteriów wyboru przedsięwzięć priorytetowych finansowanych ze środków NFOŚiGW” oraz „Planu finansowego Funduszu”.

NFOŚiGW dokonując wyboru przedsięwzięć do dofinansowania przeznacza środki głównie na dofinansowywanie przedsięwzięć realizowanych z udziałem bezzwrotnych środków UE.

RODZAJE PROJEKTÓW

- Ochrona wód przed zanieczyszczeniem, w tym sieci kanalizacji
- Gospodarka wodna
- Ochrona powierzchni ziemi i wód poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów, ich zagospodarowanie oraz rekultywację terenów zdegradowanych
- Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem poprzez zapobieganie i ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz oszczędzanie surowców i energii
- Zastosowanie technologii zapewniających czystsza i energooszczędną produkcję
- Zapobieganie i ograniczenie negatywnego oddziaływania hałasu i wibracji na środowisko
- Ochrona przyrody i krajobrazu celem zachowania gatunków, siedlisk przyrodniczych, ekosystemów i walorów krajobrazu, a także utrzymanie puli genowejZwiększenie lesistości kraju oraz ochrona zasobów leśnych
- Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalin i ich wzbogacania oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko procesów likwidacji zakładów górniczych
- Program Państwowego Monitoringu Środowiska
- Zapobieganie klęskom żywiołowym i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków
- Kształtowanie ekologicznych postaw i zachowań społeczeństwa oraz profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska
- Wspieranie działalności pozarządowych organizacji ekologicznych

WIELKOŚĆ ŚRODKÓW

Wysokość dofinansowania uzależniona jest od rodzaju projektów i określana każdorazowo przez Zarząd lub Radę Nadzorczą Funduszu, jednak mieści się w granicach od 50% kosztów kwalifikowanych do 100% kosztów kwalifikowanych.

Poza przybliżonymi powyżej źródłami finansowania zewnętrznego istnieje wiele innych możliwości. Na szczególną uwagę zasługuje tu Europejski Fundusz Społeczny, którego główne obszary finansowania znajdują się poniżej.

❖ EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) jest głównym instrumentem wspierającym działania podejmowane w ramach *Europejskiej Strategii Zatrudnienia* oraz rocznych wytycznych w sprawie zatrudnienia. Obszary wsparcia EFS obejmują:

1. Aktywną politykę rynku pracy.
2. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego.
3. Kształcenie ustawiczne.
4. Doskonalenie kadr gospodarki (promocja potencjału adaptacyjnego) oraz rozwój przedsiębiorczości.
5. Zwiększanie dostępu i uczestnictwa kobiet na rynku pracy.

RODZAJE PROJEKTÓW

➤ W ramach **Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich** priorytety:

Priorytet 1 – Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej.

Działanie 1– Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy.

Działanie 2– Perspektywy dla młodzieży.

Działanie 3– Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia.

Działanie 4– Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

Działanie 5– Wspieranie integracji zawodowej i społecznej grup szczególnego ryzyka.

Działanie 6– Integracja i reintegracja zawodowa kobiet.

Priorytet 2 – Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy. Jego celem jest przygotowanie.

Działanie 1– Dostosowanie oferty edukacyjnej szkół, uczelni i placówek kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

Działanie 2– Wzmocnienie systemu edukacji ustawicznej osób dorosłych.

Działanie 3– Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości.

WIELKOŚĆ ŚRODKÓW

Max. udział środków w kwalifikujących się kosztach publicznych na poziomie projektu - 100%

➤ W ramach **Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego Priorytetu II: Wzmocnienie regionalnej bazy ekonomicznej i zasobów ludzkich**, którego celem ogólnym jest wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionu, przyspieszenie wzrostu gospodarczego oraz tworzenie warunków dla powstawania nowych miejsc pracy. Przewidziano trzy działania dotyczące bezpośrednio rozwoju zasobów ludzkich:

Działanie 1: Rozwój zawodowy dostosowujący zasoby ludzkie do potrzeb regionalnego rynku pracy.

Działanie 2: Reorientacja zawodowa.

Działanie 3: Rozwój kadr regionalnej gospodarki.

WIELKOŚĆ ŚRODKÓW

Max. udział środków w kwalifikujących się kosztach publicznych na poziomie projektu - 75%.

6.3. Plan finansowy Programu Rewitalizacji

Zgodnie z wytycznymi programowania rozwoju terenów podlegających rewitalizacji, które to wymogi wynikają z „Podręcznika procedur wdrażania ZPORR”² Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładzi zawiera plan finansowy w ujęciu źródeł finansowania na lata 2005 – 2008 i następne, czyli obejmuje pierwszy okres programowania (do roku 2006).

² MGPIPS, Warszawa 2004.

Ze względu na brak zasad finansowania projektów rozwojowych i społecznych w drugim okresie programowania, tj. od roku 2007 do 2013, zadania inwestycyjne i programy realizowane w tym okresie, nie zostały ujęte szczegółowo w tabeli finansowej.

Źródła finansowania PROM w latach 2005 – 2008 zostały przedstawione w rozbiciu na:

- środki UE, w szczególności Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego itp.;
- Budżet Miasta, w tym środki własne, ZIK, ZBK i inne;
- budżet państwa, np. dotacja MGIP, dotacje MENiS, inne dotacje;
- inne źródła, w tym WFOŚiGW, NFOŚiGW, kredyty bankowe itp.;
- środki prywatne, w tym realizacja w ramach PPP.

Plan finansowy Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładź w postaci tabelarycznej znajduje się w **załączniku nr 1** do *Programu Rewitalizacji*.

Plan finansowy nie uwzględnia nakładów i wydatków bieżących budżetu miasta, innych niż jednorazowych (cyklicznych, eksploatacyjnych), związanych np. z profilaktyką zdrowia (badania), ciągłą realizacją projektów szkoleniowych dla osób bezrobotnych itp.

Tym samym plan finansowy dotyczy wydatków inwestycyjnych, majątkowych.

Plan finansowy za rok 2005 obejmuje inwestycję „*Budowa kanalizacji i modernizacja wodociągu w Czładź w rejonie ul. 21 Listopada*” rozpoczętą w roku 2004.

VII. System wdrażania, sposoby monitorowania, oceny oraz komunikacji społecznej

Za wdrażanie Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi odpowiadać będzie Burmistrz Miasta we współpracy z Zespołem Zadaniowym, Wydziałem Rozwoju Miasta oraz Komisją Rady ds. Rozwoju Gospodarczego i Integracji z Unią Europejską.

SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI OBSZARÓW MIEJSKICH CZELADZI

Poziom planowania zawierający:

- Procedurę wdrażania *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* na szczeblu Urzędu Miasta, partnerów itp.
- Sposoby oceny wdrożenia *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi*.
- System uaktualniania zapisów *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi*, w tym weryfikacji i oceny zadań.

Poziom sprawozdawczości i bezpośredniego nadzoru realizacji projektów zawierający:

- Przygotowywanie Sprawozdania z realizacji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi*.
- Przedstawienie Sprawozdania do wiadomości Komisji Rady.

Poziom upowszechniania i Public Relations

Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi zawierający:

- Public Relations *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi*.
- Współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi oraz organizacją dialogu społecznego.

Procedura wdrażania Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładź na szczeblu Urzędu Miasta oraz partnerów kształtowała się w ramach prowadzonych dyskusji warsztatowych i została zawarta w niniejszym rozdziale *Programu Rewitalizacji*.

Kolejnym etapem było wypracowanie sposobów oceny wdrożenia Programu Rewitalizacji, które zostały poniżej opisane.

Dla całego system wdrażania, sposobu monitorowania oraz oceny i komunikacji społecznej najistotniejszym elementem jest opracowanie system uaktualniania zapisów *Programu Rewitalizacji*, dlatego też działania te przewijają się w każdym z wymienionych etapów.

⇒ **PLANOWANIE**

KROK 1

A) Wydział Rozwoju Miasta zbiera **propozycje działań do PROM** od:

- Jednostek Organizacyjnych Urzędu Miasta.
- Wydziałów Urzędu Miasta w Czładź.
- Mieszkańców.
- Partnerów społecznych, w tym organizacji.
- Spółdzielni Mieszkaniowych i firm.

Odpowiedzialność: Kierownik Wydziału Rozwoju Miasta

B) Lista podlega wstępnej ocenie w Wydziale Rozwoju Miasta.

C) Wydział Rozwoju Miasta przygotowuje **Listę Proponowanych Działań** oraz projekt *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich (PROM)*.

Odpowiedzialność: Kierownik Wydziału Rozwoju Miasta

KROK 2

Kierownik Wydziału Rozwoju Miasta przedstawia Burmistrzowi Miasta do weryfikacji Listę Proponowanych Działań oraz projekt *Programu Rewitalizacji (...)*.

W efekcie następuje wypracowanie projektu Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładź zatwierdzonej i **rekomendowanej przez Burmistrza Miasta**. Projekt ten jest przekazany do **właściwej Komisji Rady Miasta** w celu uzyskania opinii komisji.

KROK 3

Następuje **przekazanie** *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* z opinią Burmistrza oraz Komisji Rady Miasta do Rady Miasta w celu **podjęcia uchwały przyjmującej lub wprowadzającej zmiany** do wcześniej przyjętego uchwałą Rady Miejskiej *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* oraz do *Wieloletniego Planu Inwestycyjnego*, ew. w uchwale budżetowej.

KROK 4.

Uchwała przyjmująca lub wprowadzająca zmiany w *Programie Rewitalizacji (...)*.

Burmistrz organem odpowiedzialnym za wdrażanie *Programu Rewitalizacji (...)*.

⇒ WDRAŻANIE

Realizacją *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* będzie zarządzać Burmistrz Miasta poprzez Urząd Miasta Czeladź, w szczególności Wydział Rozwoju Miasta.

Wszystkie projekty będą realizowane zgodnie z uchwalonym przez Radę Miejską *Wieloletnim Planem Inwestycyjnym* oraz budżetami rocznymi.

Spójność niniejszego *Programu* z WPI zapewnić ma efektywna realizację zaplanowanych, zhierarchizowanych i ujętych w ww. planach programów i projektów inwestycyjnych.

W przypadku projektów planowanych do współfinansowania z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej właściwa jednostka (np. Zakład Inżynierii Komunalnej w przypadku inwestycji wodno-kanalizacyjnych, Zakład Budynków Komunalnych w odniesieniu do inwestycji dotyczących nieruchomości, budynków mieszkalnych i oświatowych) zleca i przygotowuje wymaganą dokumentację techniczną i przekazuje jej wyciąg wraz z pozwoleniem na budowę i innymi dokumentami Wydziałowi Rozwoju Miasta celem przygotowania wniosku o dofinansowanie projektu. Wydział przygotowuje wniosek, który po zatwierdzeniu przez Burmistrza Miasta zostaje złożony do Instytucji Wdrażającej.

Po podpisaniu umowy dofinansowania z *Instytucją Pośredniczącą* w zarządzanie projektem zostaje włączony Wydział Finansowo-Budżetowy.

Celem sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi / programami Burmistrz Miasta powołuje Zespoły Zadaniowe. W skład Zespołów wchodzi przedstawiciele poszczególnych komórek odpowiedzialnych za cząstkowe funkcje zarządzania projektem.

Ideą powołania *Zespołów* jest właściwe przygotowanie projektu od strony technicznej i sprawne zarządzanie jego realizacją począwszy od przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad robotami, zarządzanie przepływem dotacji, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy.

Celem oceny realizacji *Programu Rewitalizacji* prowadzony będzie monitoring osiągnięcia wskaźników *PROM*.

⇒ **MONITORING**

W celu sprawnej i efektywnej realizacji *PROM* wskaźniki rzeczowe wdrażania poszczególnych typów projektów będą poddane monitoringowi.

Wskaźnikiem głównym realizacji *Programu* będzie stopień wykonania planu finansowego *PROM* z realizacji wymienionych w poszczególnych latach projektów.

Wykonanie mierzone będzie w ujęciu procentowym: **wydatki zrealizowane / wydatki planowane**, biorąc pod uwagę takie zmienne jak np. zmiany kosztorysów wskutek zaistnienia nieprzewidzianych okoliczności, zmiany w projekcie, spadek wartości zamówienia po rozstrzygnięciu przetargu, zmiany w budżecie miasta, *Wieloletnim Planie Inwestycyjnym* itp.

Ważnym miernikiem skali oddziaływania *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* będzie liczba bezpośrednich i pośrednich beneficjentów Programu, tj. procentowy i liczbowy udział ludności objętej poszczególnymi działaniami rewitalizacyjnymi.

Wykonanie mierzone będzie również w ujęciu rzeczowym, przy użyciu wyspecyfikowanych wskaźników / mierników. Szczegółowe wskaźniki będą wynikać ze specyfiki konkretnego zadania (np. ilość km wybudowanej kanalizacji sanitarnej, powierzchnia użytkowa zmodernizowanych placówek oświaty, liczba imprez, liczba publikacji, liczba przeszkolonych bezrobotnych itp.).

⇒ **SPRAWOZDAWCZOŚĆ**

KROK 1

Wydział Rozwoju Miasta przygotowuje sprawozdanie z realizacji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładzi* w okresie sprawozdawczym przy współudziale jednostek odpowiedzialnych za poszczególne zadania.

Sprawozdanie z realizacji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładzi* zawiera:

- wyniki działań związanych z pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych na realizację działań zapisanych w *Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładzi* (ile i jakie wnioski o dofinansowanie zostały złożone w okresie sprawozdawczym, na jakie działania udało się pozyskać środki, w jakiej wysokości, jakie działania nie otrzymały wsparcia finansowego),
- prezentację przebiegu realizacji projektów, które otrzymały dofinansowanie z funduszy zewnętrznych,
- analizę przyczyn nie zrealizowania projektów zapisanych w *Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładzi* w czasie sprawozdawczym lub szerszym.
- stan przygotowań i wdrażania projektów wpisanych do realizacji w ramach *Programu Rewitalizacji*.

Odpowiedzialność: Kierownik Wydziału Rozwoju Miasta

KROK 2

Kierownik Wydziału Rozwoju Miasta przekazuje sprawozdanie Burmistrzowi.

KROK 3.

Burmistrz przedstawia na posiedzeniu właściwej Komisji Rady sprawozdanie z realizacji *Programu Rewitalizacji*.

⇒ **UPOWSZECHNIANIE I PUBLIC RELATIONS PROGRAMU**

Podstawowym celem działań związanych z promocją i *Public Relations* „Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladź” jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów działań podejmowanych w jego ramach, instytucji mogących być partnerami w realizacji przedsięwzięć zapisanych w *Programie*, ale także zachęcenie do podejmowania i promowanie udziału w inicjatywach służących realizacji celów *Programu Rewitalizacji*. Celem działalności *Public Relations* ma być także przygotowanie projektów partnerskich oraz mikroprojektów.

Informowanie społeczności lokalnej o realizacji *PROM* odbywać się będzie w sposób pośredni – medialny, jak i bezpośredni – interaktywny. Pośrednio informacje zamieszczane będą w lokalnej prasie, na stronie internetowej miasta, w materiałach i broszurach promocyjnych i informacyjnych.

Bezpośrednio *PROM* prezentowany będzie podczas spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych środowisk, organizacjami pozarządowymi.

Jednocześnie przyjmuje się, że właśnie bezpośrednie spotkania z mieszkańcami – w skali miasta takiego jak Czeladź – będą najlepszym narzędziem *Public Relations Programu* (...).

Przyjmuje się, że partnerami, wobec których należy prowadzić politykę komunikacji i informacji *PROM*, są: mieszkańcy miasta, przedsiębiorcy lokalni, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe, organizacje społeczne.

Konsultacje społeczne są jednym z etapów przygotowania przedsięwzięć inwestycyjnych do dofinansowania z funduszy strukturalnych, w tym dotacji EFRR. Wynika to ze stosowanego instytucjonalnego podejścia do interwencji infrastrukturalnych, przyjętego w Unii Europejskiej, a zakładającego czynny udział społeczności lokalnej (poprzez jej przedstawicieli) w fazie przygotowania inwestycji, opiniowania planów rozwojowych, inwestycyjnych, rewitalizacyjnych itp.

Projekty inwestycyjne w mieście Czeladź są przedmiotem społecznej, zwyczajowo przyjętej debaty (konsultacji) w trakcie przygotowywania uchwały budżetowej z planem inwestycyjnym. W toku prac nad nową strategią miasta oraz *Wieloletnim Planem Inwestycyjnym* przedstawiciele różnych środowiska lokalnych współpracowali nad tworzeniem kryteriów oceny inwestycji, które wykorzystano następnie tworząc *PROM*.

⇒ DZIAŁANIA ZREALIZOWANE:

Projekty inwestycyjne były przedmiotem bezpośrednich konsultacji społecznych z mieszkańcami Czeladzi w roku 2003 i 2004. Akcję przeprowadzono w dwóch cyklach spotkań Burmistrza w październiku 2003, marcu, lipcu i sierpniu oraz wrześniu 2004 roku. Na cykl spotkań składały się każdorazowo spotkania w innych miejscach, co miało pomóc w dotarciu do mieszkańców i zainteresowanych we wszystkich częściach miasta.

W spotkaniach wzięło udział ok. 600 mieszkańców. Podsumowaniem konsultacji było badanie ankietowe dotyczące preferencji i priorytetowości planów inwestycyjnych.

Konsultacje z zainteresowanymi stronami są również etapem postępowania budowlanego w procesie uzyskiwania pozwolenia na budowę przygotowywanych obecnie inwestycji do rozpoczęcia w latach 2005-2009.

⇒ DZIAŁANIA PLANOWANE:

W ramach promocji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* podejmowane **będą** w szczególności takie działania jak:

- prowadzenie spotkań i konsultacji społecznych z mieszkańcami i firmami dotyczących założeń (ex ante) i realizacji (bieżąca, ex post) *PROM*.

Będzie to kontynuacja polityki informacyjnej w mieście, opartej na bezpośrednich spotkaniach z mieszkańcami i zainteresowanymi stronami przed rozpoczęciem każdej większej inwestycji w mieście (kanalizacja, przebudowa Starówki).

Spotkania te mają na celu przybliżenie celów każdej z inwestycji, celów *Programu Rewitalizacji*, służą ukazaniu kierunków rozwoju poszczególnych obszarów (co jest najbardziej istotne dla przedsiębiorców), zaznajomienie z jej zakresem, informowaniu o przejściowych niedogodnościach związanych z budową.

Jednocześnie spotkania takie, jako niezbędny element dialogu społecznego prowadzą do wymiany opinii, czasem nawet do weryfikacji planów lub ich uzupełniania. Ponieważ to mieszkańcy tworzą wspólnotę miejską, ich głos jest cenny i przydatny, zwłaszcza w przypadkach projektów społecznych, uzupełniających inwestycje infrastrukturalne. Spotkania to uznanie faktu, że mieszkańcy i podmioty obecne w mieście mają prawo do jego kształtowania lub bycia informowanym o jego dalszym rozwoju w sposób umożliwiający wymianę poglądów.

- Umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładzi*.

Umożliwienie mieszkańcom, instytucjom i innym zainteresowanym zapoznanie się z założeniami *PROM*.

Stworzenie forum internetowego dotyczącego procesu rewitalizacji, dodatkowo umożliwiającego wymianę poglądów mieszkańców i władz na temat projektów rewitalizacji. Będzie to dodatkowe narzędzie debaty publicznej odnośnie planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Wzbogacanie serwisu internetowego na stronie Urzędu o nowo realizowane działania w ramach *PROM* to działanie na rzecz zaangażowania mieszkańców w działania rewitalizacyjne. Umożliwi też „społeczną kontrolę” realizacji *Programu*.

- Współpraca z mediami lokalnymi mająca na celu informowanie opinii publicznej o przebiegu realizacji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładzi*.

Udział prasy jest ewidentnym narzędziem publicznej debaty oraz dotarcia do mieszkańców i firm z miasta, a także promocji wkładu instytucji współfinansujących inwestycje (WFOŚiGW, NFOŚiGW, PFOŚiGW, inne) Unii Europejskiej (EFRR) w realizację zadania inwestycyjnego.

Promocja *PROM* i jego Public Relations dokonywana będzie z wykorzystaniem mediów lokalnych i zwyczajowo przyjętych form komunikacji społecznej w gminie, tj.:

- prasy lokalnej („Echu Czładzi”) i regionalnej w tym zwłaszcza „Dzienniku Zachodnim”, „Gazecie Wyborczej”;
- stacji radiowych regionu (Radio Katowice)

Prezentacja *Programu* odbywać się będzie na podobnych zasadach jak to miało podczas konsultacji społecznych na etapie przygotowywania *PROM*, tj. w trakcie spotkań Burmistrza Miasta z mieszkańcami.

Podobne spotkania będą służyć weryfikacji i ewentualnym modyfikacjom *Programu*, co pozwoli uwzględnić opinie i zdanie mieszkańców i środowisk lokalnych na temat realizacji *Programu* w przyszłości.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładź

- Przekazanie płyty CD z *Programem Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładź* do szkół w celu rozpowszechnienia jego treści na lekcjach z wiedzy obywatelskiej.

Współpraca ze szkołami i placówkami edukacyjnymi służy zaangażowaniu dzieci i młodzieży w sprawy miasta, rozciągnięciu opieki nad obiektami, przywracaniu właściwej jakości dziedzictwa kulturowego oraz przestrzeni miejskiej jako dobru publicznemu.

- Umieszczenie na obiektach, wykonanych w ramach *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czładź* tablic informacyjnych o zaangażowaniu środków EFRR lub innych.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że promocja i upowszechnianie *Programu Rewitalizacji* (...) służy promocji miasta jako całości i marketingowi inwestycyjnemu – informacje o planowanych przedsięwzięciach inwestycyjnych i rewitalizacyjnych to ważny sygnał dla potencjalnych inwestorów i nowych firm, a także – co nie mniej ważne – dla mieszkańców zainteresowanych otwarciem własnej działalności gospodarczej.

Tak szeroko zakrojone działania zapewnią upowszechnienie i upublicznienie tego dokumentu, a tym samym uzyskanie akceptacji społecznej dla jego realizacji poprzez zapobieganie potencjalnym konfliktom interesów.

Spis map, wykresów i tabel

MAPA MIASTA CZELADZI Z ZAZNACZONYMI OBSZARAMI REWITALIZACJI	57
Wykres 1. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w Czeladzi w latach 1995 – 2004 _____	14
Wykres 2. Populacja miasta Czeladź w latach 1995 – 2004 _____	17
Wykres 3. Przyrost naturalny w mieście Czeladzi w latach 1995 – 2004 _____	18
Wykres 4. Mieszkańcy Czeladzi według grup wiekowych w 2002 r. _____	20
Wykres 5. Gospodarstwa domowe w Czeladzi według głównego źródła utrzymania w 2002 r. _____	28
Tabela 1. Wodociągi na terenie miasta Czeladzi _____	8
Tabela 2. Kanalizacja na terenie miasta Czeladź _____	8
Tabela 3. Podmioty według działów gospodarki w mieście Czeladzi (dane 01.2003) _____	13
Tabela 4. Poziom lokalnej przedsiębiorczości w mieście Czeladzi _____	14
Tabela 5. Ludność Czeladzi w latach 1995 – 2004 _____	16
Tabela 6. Ruch naturalny ludności Czeladzi w 2004 r. _____	19
Tabela 7. Migracja ludności w Czeladzi _____	19
Tabela 8. Ludność Czeladzi według ekonomicznych grup wiekowych w latach 1995 - 2004 r. _____	21
Tabela 9. Ludność Czeladzi według ekonomicznych grup wiekowych w 2004 na tle porównawczym _____	22
Tabela 10. Struktura płci w 2003 r. _____	22
Tabela 11. Gęstość zaludnienia (2003-2004) _____	23
Tabela 12. Wykształcenie osób powyżej 15 roku życia w Czeladzi _____	23
Tabela 13. Liczba bezrobotnych w Czeladzi w okresie od 31.12.1999 do 31.12.2004 _____	24
Tabela 14. Bezrobotni według wieku w Czeladzi w okresie od 31.12.1999 do 31.12.2004 _____	25
Tabela 15. Wykształcenie osób bezrobotnych w Czeladzi w okresie od 31.12.1999 do 31.12.2004 _____	26
Tabela 16. Staż pracy osób bezrobotnych w Czeladzi w okresie od 31.12.1999 do 31.12.2004 _____	27
Tabela 17. Stowarzyszenia działające w mieście Czeladzi _____	29
Tabela 18. Stowarzyszenia kultury fizycznej i związków sportowych _____	30
Tabela 19. Porównanie wybranych ustaleń Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego oraz Programu Rozwoju Lokalnego Miasta Czeladź _____	53
Tabela 20. Porównanie wybranych ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Czeladź _____	54

Tabela finansowa "Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi"

Źródło	2005		2006		2007		2008		po 2008		UDZIAŁ	
	kwota	%	kwota	%	kwota	%	kwota	%	kwota	%	kwotowy	%
wkład UE: ZPORR i inne	3 284 000	38,94	11 006 250	50,02	12 883 750	47,29	5 625 000	41,54	23 375 000	22,97	56 174 000	40,15
budżet miasta, w tym ZIK	3 880 000	46,00	8 888 750	40,39	7 173 300	26,33	1 505 000	11,12	11 175 000	10,98	32 622 050	26,97
budżet państwa, w tym MGiP	330 000	3,91	1 000 000	4,54	1 164 700	4,28	110 000	0,81	2 530 000	2,49	5 134 700	3,21
środki prywatne, w tym SM SATURN i CZSM	0	0,00	510 000	2,32	800 000	2,94	1 000 000	7,39	64 000 000	62,88	66 310 000	15,10
Partnerstwo Publiczno Prywatne	0	0,00	0	0,00	4 920 000	18,06	5 000 000	36,93	0	0,00	9 920 000	11,00
Inne źródła, w tym m.in. NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW	940 000	11,15	600 000	2,73	300 000	1,10	300 000	2,22	700 000	0,69	2 840 000	3,58
RAZEM	8 434 000	100,00	22 005 000	100,00	27 241 750	100,00	13 540 000	100,00	101 780 000	100,00	173 000 750	100,00

Tabela finansowa dotyczy projektów inwestycyjnych.

Wielkości nie uwzględniają wydatków bieżących (głównie w sferze społecznej), cyklicznych, na organizację imprez, badań profilaktycznych itp..